

Interreg

UNIUNEA EUROPEANĂ

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

GUVERNUL ROMÂNIEI

**Strategia de management integrat
pentru creșterea atractivității destinațiilor
județului Bihor și Hajdú- Bihar
printr-o mai bună formare și specializare a
resurselor umane din turism și domeniile
sinergetice**

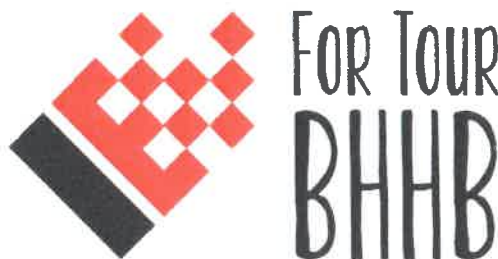
ORADEA 2019

Agenția de Management
al Destinației Bihor

Parteneriat pentru un viitor mai bun
www.interreg-rohu.eu

**Strategia de management integrat pentru creșterea
atractivității destinațiilor județului Bihor și Hajdú-
Bihar printr-o mai bună formare și specializare a
resurselor umane din turism și domeniile sinergetice***

* Proiect: CREATING AND DEVELOPING A CROSSBORDER POLYCENTRIC NETWORK FOR TRAINING AND SUPPORT TO INCREASE THE QUALITY OF TOURIST AND HANDCRAFT CROSS-BORDER SERVICES IN THE COUNTIES OF BIHOR AND HAJDU BIHAR (ROHU 398),

Finanțat prin INTERREG V-A România-Ungaria 2014-2020, Axa prioritară 3, Improving employment and promoting cross-border labor mobility, Prioritatea de investiție 8 / b. Increase employment in the eligible area

Elaborat de SC ADARA FONDURI EUROPENE SRL pentru A.M.D BIHOR

Octombrie 2019

1

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

CUPRINS

1. Audit extern al problemei	4
1.1 Contextul analizei și orientării strategice;	4-6
1.2. Obiectivul analizei și prognozei;	7
1.3. Metodologie abordată;	7
1.4. Structura documentului.	8-9
2. Dinamica sectorului resurselor umane ocupate în turism și domeniile sinergetice datorată globalizării	10
2.1. Analiza principalelor caracteristici existente și a tendințelor în domeniul formării și ocupării resurselor umane;	10-30
2.2. Analiza factorilor de impact asupra formării și educării resurselor umane (economie, mediu, educație);	30-36
2.3 Analiza infrastructurii de turistice și resurselor financiare și umane alocate acestui domeniu.	36-40
3. Auditul intern al stării resurselor umane ocupate în turism și domeniile sinergetice în cele două județe – analiza cererii și ofertei de servicii de turism și HR	41
3.1. Analiza situației actuale în domeniul resurselor umane în cele două județe Bihor și Hajdu-Bihar (educație, procese, rețele de formare, infrastructură și resursă umană);	41-49
3.1.1 Repartiția spațială și dinamica pe ultimii 10 ani ai resurselor umane din domeniul turistic și sinergetic acestuia;	49-57
3.2. Analiza ofertei de servicii de turism și formare în domeniu pentru cele două județe pe domenii: public și privat;	57-96

2

3.3. Analiza SWOT în domeniul formării și ocupării cu resurse umane a domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia pentru cele județe Bihor și Hajdu-Bihar;	96-101
3.4 Analiza PEST în domeniul formării și ocupării cu resurse umane a domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia pentru cele județe Bihor și Hajdu-Bihar.	102-105
4. Viziunea și obiectivele dezvoltării infrastructurii și serviciilor de formare și ocupare a resurselor umane din domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia	105
4.1. Viziunea de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de formare și ocupare a resurselor umane din domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia;	105
	105-106
4.2. Obiective strategice integrate.	
5. Formularea strategiei	106-107
6. Implementarea strategiei	107
6.1. Planul comun de acțiune;	107-109
6.2 Proiecte pilot	109-125
6.3. Monitorizarea implementării proiectelor;	126-127
6.4. Evaluarea și analiza impactului;	127-128
6.5. Grafic de monitorizare a proiectelor.	129-131
Bibliografie selectivă	132-135

1. Audit extern al problemei

1.1 Contextul analizei și orientării strategice;

Principalele provocări și oportunități în spațiul transfrontalier româno-maghiar sunt definite, printre altele, de o extraordinară moștenire în ceea ce privește resursele turistice, dar și de un nivel al șomajului de la mediu la ridicat, cu diferențe interregionale semnificative. Euroregiunea Bihor – Hajdú-Bihar (Euroregiunea Bihor – Hajdú-Bihar a fost creată la sfârșitul anului 2002 la inițiativa Consiliului Județean Bihor și a Autoguverării Locale Hajdú-Bihar, care au recunoscut rolul important pe care îl joacă cooperarea transfrontalieră în domeniile de interes comun pentru procesul integrării europene), această zonă de “tranzit”, este probabil cea mai marcată de acest fenomen, fapt datorat, în special, unei deschideri și altui nivel de înțelegere al posibilităților de pe piața forței de muncă. În aceeași zonă și având cauze mult mai puțin evidente, mascând pare-se un fenomen de eludare a legii sau de necunoaștere a sa, în cazuri în care educația este mai mult decât precară, este reprezentat de existența și persistența șomajului ascuns, dar și a economiei “gri”. La nivel euregional, transfrontalier un număr mare de persoane fără loc de muncă, nu sunt înregistrate în bazele de date oficiale ale instituțiilor ce se ocupă de ocuparea forței de muncă, cele mai multe dintre acestea, practicând o muncă renumerată ce nu lasă urme de fiscalizare, în special la negru.

Din păcate, nivelul educației persoanelor șomere este în general scăzut, ceea ce le limitează șansele de a fi încadrați într-un loc de muncă. Deși există o migrație sezonieră transfrontalieră a forței de muncă în aria de frontieră (în principal din România către Ungaria), piața muncii din zonă este departe de a fi una integrată. Prin aderarea României la Uniunea Europeană, însă, o parte din răspunsul la problema șomajului poate fi reprezentat de o abordare integrată a pieței muncii din zonă, chiar în perspectivă transfrontalieră. O asemenea abordare ar ajuta la rezolvarea problemelor structurale și ar apropia cererea față de ofertă de pe piața forței de muncă, mai ales într-un domeniu atât de dinamic și aplecat cum este cel al serviciilor turistice și de ospitalitate. Acest fapt ar necesita în mod evident acțiuni coordonate și schimb regulat de informații la nivelul instituțiilor și operatorilor privați de pe piața muncii (fie ei furnizori de formare autorizată, organizații de management al destinației sau angajatori de profil), configurarea unor obiective comune și adoptarea unor căi de urmat în vederea realizării acestora.

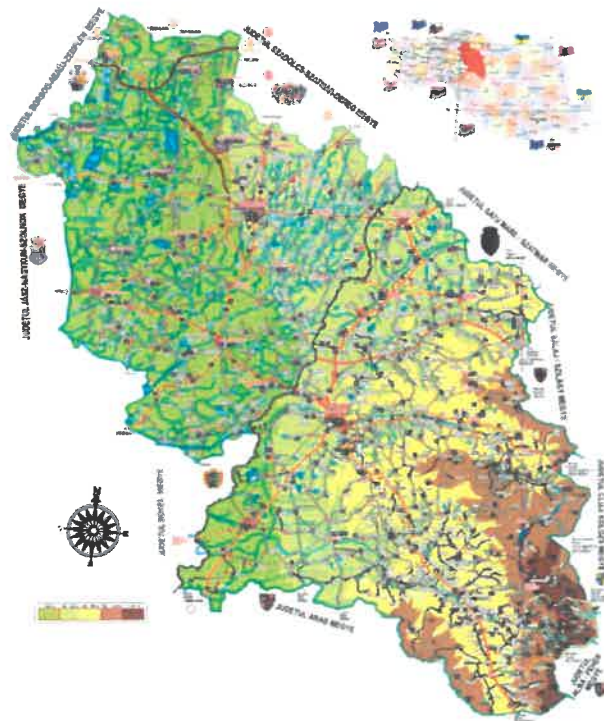
4

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

Harta euroregiunii Bihor- Hajdú-Bihar (Sursa: DURAN'S PRESS)

La nivel organizațional, politico-decizional, pentru ambele județe transfrontaliere, turismul este unul dintre pilonii dezvoltării economice ce poate aduce beneficii mari comunității, atâta timp cât el este practicat sustenabil și folosindu-se în cel mai eficient mod resursele. Ori din această perspectivă resursa umană bine formată/calificată/specializată este primordială. În contextul derulării unui proiect transfrontalier ce vizează tocmai formarea de resurse umane în

domeniul turismului și alte domenii sinergetice acestuia (CREATING AND DEVELOPING A CROSSBORDER POLYCENTRIC NETWORK FOR TRAINING AND SUPPORT TO INCREASE THE QUALITY OF TOURIST AND HANDCRAFT CROSS-BORDER SERVICES IN THE COUNTIES OF BIHOR AND HAJDU BIHAR” finanțat prin INTERREG V-A România-Ungaria, 2014-2020), se impune cu atât mai mult clarificarea și direcționarea eforturilor celor două comunități în vederea maximizării potențialului resurselor lor naturale, culturale și umane, spre o reușită economică cu impact benefic pentru ambele părți. Așadar, elaborarea unei strategii transfrontaliere și sectoriale, ca instrument de programare, coordonare și control, dedicată exclusiv sectorului turistic este o necesitate ce ține atât de contextul euroregional, dar și de atingerea unor ținte ce țin de contextul politicilor europene în domeniu.

Dezvoltarea de succes și durabilă a turismului pentru cele două entități administrativ-teritoriale depinde nu doar de peisajul atractiv, de bogata resursă preexistentă și de facilitățile turistice, ci, mai ales, de serviciile competitive și de calitate, de excelență. Sectorul ospitalității și turismului este unul pentru oameni, în definitiv o scurtă descriere a sa ar fi că este industria în care, oamenii oferă servicii pentru oameni.

Orice politică în domeniul resurselor umane trebuie fundamentată prin cunoașterea trăsăturilor distinctive ale muncii în turism, pe evaluarea corectă a intensității și modului particular de acțiune a forței de muncă asupra produsului turistic și a rezultatelor activității turistice.

Fiind una din cele mai competitive activități economice din lume, turismul impune înțelegere, profesionalism, angajare, organizare și o foarte eficientă strategie de dezvoltare a resurselor umane. Sectorul ospitalității și turismului implică în sensibil egală măsură, atât facilități multiple, dar și servicii diverse. Serviciile competitive, care să satisfacă cerințele consumatorilor, pot fi asigurate doar de către personal bine pregătit, format și specializat, cu o atitudine deschisă și proactivă, cu un comportament decent și cald și, evident, cu performanțe corespunzătoare.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

1.2. Obiectivul analizei și prognozei;

OBIECTIVE GENERALE:

1. Investigarea ofertei de muncă în județele Bihor și Hajdú-Bihar, cu accent pe domeniile de studiu cuprinse în proiect (turism, HORECA, învățământ/educație/formare, cultură)

OBIECTIVE SPECIFICE: 1.1 Identificarea ofertei de formare profesională pentru turism și ospitalitate în județul Bihor în domeniile turism, HORECA, învățământ/educație/formare, cultură

1.2 Identificarea ofertei de formare profesională pentru turism și ospitalitate în județul Hajdú-Bihar în domeniile turism, HORECA, învățământ/educație/formare, cultură

2. realizarea unei diagnoze pentru domeniile de studiu cuprinse în proiect (turism, HORECA, învățământ/educație/formare, cultură)

3. Realizarea unei corecte orientări strategice în domeniul formării persoanelor pentru turism și ospitalitate

3.1 Creșterea calității serviciilor turistice și de ospitalitate printr-o corectă și adaptată formare a persoanelor cuprinse în ciclurile de învățare/formare

3.2. Creșterea ocupării cu personal calificat/specializat în industria turistică și a ospitalității

1.3. Metodologie abordată;

Materialele utilizate în cadrul analizei domeniilor au fost:

- literatura de specialitate din domeniul educațional, turistic, geografic, etnografic, cultural;
- legislația și documentele în vigoare cu privire la turism, ospitalitate și formarea resurselor umane la nivel european STRATEGIA EUROPA 2020 și la nivel transfrontalier Documentul Programului de Cooperare - Programul INTERREG V-A România – Ungaria în cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană.

- legislația și documentele în vigoare cu privire la turism, ospitalitate și formarea resurselor umane la nivel național, legislația și documentele programative naționale cu privire la domeniul

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

turistic și educației/formării(Masterplanul pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007-2026, Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului, Masteplanul de Dezvoltare a Turismului Balnear, Strategia Națională de Învățare Pe Tot Parcursul Vieții 2015-2020, Strategia Educației și Formării Profesionale din România în perioada 2016-2020, Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020, Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020, Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020, legi, hotărâri de guvern, ordonanțe...);

- documente programative la nivel regional (planuri de dezvoltare regional pentru regiunea Nord-Vest, 2014-2020), documente programative la nivel județean (Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2014-2020, Conceptul de dezvoltare regională a județului Hajdú-Bihar 2014-2020, planuri de management pe domenii sinergice turismului, planuri locale de acțiune;

- date statistice din bazele de date ale Institutului Național de Statistică, Direcției Județene de Statistică Bihor, date ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, date Eurostat, date ale Organizației Mondiale a Turismului, date ale Oficiului Central de Statistică din Ungaria;

- date culese din teren;

- anchete materiale din surse deschise.

Metodele utilizate pentru elaborarea documentului au fost următoarele:

- metoda studiului longitudinal(evidențierea evoluției indicatorilor din turism pentru perioada analizată (2010-2019),
- metoda analizei(centralizarea informațiilor dobândite anterior și prelucrarea lor în noul context),
- metoda abordării comparative(cercetarea ofertei turistice și de resurse umane din areal în comparație cu proximi competitori de pe piața regională) și metoda sintezei (definitivarea diagnozei, formularea viziunii și misiunii, precum și a direcțiilor de dezvoltare turismului și resurselor umane din turism și ospitalitate).

1.4. Structura documentului.

Structura documentului a fost cea impusă de beneficiar, ea respectă din punct de vedere structural evoluția logică a oricărui document de analiză și prognoză, oricărui document de orientare strategică.

Structura este:

A. Partea de analiză și diagnostic

1. Audit extern al problemei

- 1.1 Contextul analizei și orientării strategice;
- 1.2. Obiectivul analizei și prognozei;
- 1.3. Metodologie abordată;
- 1.4. Structura documentului.

2. Dinamica sectorului resurselor umane ocupate în turism și domeniile sinergetice datorată globalizării

- 2.1. Analiza principalelor caracteristici existente și a tendințelor în domeniul formării și ocupării resurselor umane;
- 2.2. Analiza factorilor de impact asupra formării și educării resurselor umane (economie, mediu, educație);
- 2.3 Analiza infrastructurii de turistice și resurselor financiare și umane alocate acestui domeniu.

3. Auditul intern al stării resurselor umane ocupate în turism și domeniile sinergetice în cele două județe – analiza cererii și ofertei de servicii de turism și HR

- 3.1. Analiza situației actuale în domeniul resurselor umane în cele două județe Bihor și Hajdu-Bihar (educație, procese, rețele de formare, infrastructură și resursă umană);
 - 3.1.1 Repartiția spațială și dinamica pe ultimii 10 ani ai resurselor umane din domeniul turistic și sinergetic acestuia;

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

3.2. Analiza ofertei de servicii de turism și formare în domeniu pentru cele două județe pe domenii: public și privat;

3.3. Analiza SWOT în domeniul formării și ocupării cu resurse umane a domeniului turistic și al celor sinergetice acestuia pentru cele județe Bihor și Hajdu-Bihar;

3.4 Analiza PEST în domeniul formării și ocupării cu resurse umane a domeniului turistic și al celor sinergetice acestuia pentru cele județe Bihor și Hajdu-Bihar.

B. Partea de prognoză/progrmare

4. Viziunea și obiectivele dezvoltării infrastructurii și serviciilor de formare și ocupare a resurselor umane din domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia

4.1. Viziunea de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de formare și ocupare a resurselor umane din domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia;

4.2. Obiective strategice integrate.

2. Dinamica sectorului resurselor umane ocupate în turism și domeniile sinergice datorată globalizării

2.1. Analiza principalelor caracteristici existente și a tendințelor în domeniul formării și ocupării resurselor umane;

Organizat în 1997 în Vilamoura, Primul Summit mondial de Călătorii și Turism, Portugalia, a subliniat faptul că turismul și călătoriile creează un număr major de locuri de muncă cu o calificare minimă pentru tineri și femei, dar furnizează slujbe part-time și sezoniere pentru oamenii care caută un loc de muncă dinamic și flexibil. Participanții la eveniment, în documentele elaborate și în discuții purtate a făcut apel la reducerea practicilor rigide pe piața muncii pentru a încuraja o mobilitate mai mare a personalului, productivitate și inovație într-un mediu progresiv al forțelor de muncă, punând accent pe economia de piață flexibilă și evitând măsurile protecționiste.

Concluziile și Recomandările Grupării de Turism și Forțele de Muncă la nivel înalt a Uniunii Europene au atras atenția asupra faptului că rectificări importante vor avea loc în turismul european urmărindu-se principiile competitivității și care vor conduce la modificări importante în piața muncii din domeniul turismului și ospitalității. Într-o enumerare neexhaustivă aceste ar fi: o reconcentrare asupra competențelor esențiale; o descalificare a sarcinilor operaționale în câteva subramuri; o reactualizare a abilităților și specializărilor, în special în întreprinderile mari, organizații de turism și serviciile complementare; crearea de noi profiluri profesionale pentru a satisface nevoile și preferințele turiștilor. Documentul atrage atenția asupra unei tendințe în cadrul industriei de a transfera operațiunile muncii din sectoarele tradiționale esențiale către furnizorii de servicii auxiliare.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

Strategiile din educație – Condiționalități ex-ante

Condiționalitățile ex-ante (ExAC) sunt unul dintre elementele-cheie ale reformei politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020. Aceste condiționalități au fost introduse de Comisia Europeană pentru fondurile structurale și de investiții europene (fondurile FSI) astfel încât să asigure întrunirea condițiilor necesare pentru utilizarea eficientă și eficace a acestor fonduri. România a făcut pași concreți în acest sens, elaborând o serie de acte normative, precum:

- Strategia Națională de Învățare Pe Tot Parcursul Vieții 2015-2020, aprobată prin: HG nr. 418/2015, în vigoare din iunie 2015
- Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020, aprobată prin: HG nr. 565/2015, în vigoare din iulie 2015
- Strategia Educației și Formării Profesionale din România în perioada 2016-2020, aprobată prin: HG nr. 317/2016, în vigoare din mai 2016
- Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii, aprobată prin: HG nr. 417/2015, în vigoare din iunie 2015
- Strategia pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, aprobată prin: HG nr. 1460/2008, în vigoare din decembrie 2008
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020, aprobată prin: HG nr. 1071/2013, în vigoare din ianuarie 2014
- Strategia Națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020, aprobată prin: HG nr. 929/2014, în vigoare din octombrie 2014
- Strategia Națională în domeniul politicii de tineret 2015-2020, aprobată prin: HG nr. 24/2015, în vigoare din ianuarie 2015
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, aprobată prin: Hotărâre nr. 383/2015, în vigoare din iunie 2015

12

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

- Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice 2015–2020, aprobată prin: HG nr. 566/2015, în vigoare din august 2015
- Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020, aprobată prin: HG nr. 775/2015, în vigoare din octombrie 2015
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, aprobată prin: HG nr. 877/2018, în vigoare din noiembrie 2018

STRATEGIA EUROPA 2020

Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc și interconectează reciproc, respectiv:

1. creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
2. creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
3. creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Pentru realizarea acestui scop, pentru atingerea sa Comisia Europeană propunea următoarele 5 obiective principale pentru UE, anume:

1. 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
2. 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D);
3. obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite (inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens);
4. rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare;
5. numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

După cum bine se poate observa, abia iese din criza economică mondială a anilor 2009-2010 Europa încearcă prin 4 din cele 5 obiective prioritare de dezvoltare să se consolideze prin regândirea și acțiunea în domeniul educației, formării, pieței de muncă.

Acțiunile care se urmăreau prin agenda Strategiei Europa 2020 se configurau în șapte inițiative emblematice, fiecare în parte și toate la un loc, de stimulare a de progreselor în cadrul fiecărei teme prioritare, pe scurt:

- „**O Uniune a inovării**” pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă;
- „**Tineretul în mișcare**” pentru a consolida performanța sistemelor de educație și pentru a facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;
- „**O agendă digitală pentru Europa**” pentru a accelera dezvoltarea serviciilor de internet de mare viteză și pentru a valorifica beneficiile pe care le oferă o piață digitală unică gospodăriilor și întreprinderilor;
- „**O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor**” pentru a permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;
- „**O politică industrială adaptată erei globalizării**” pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să facă față concurenței la nivel mondial;
- „**O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă**” pentru a moderniza piețele muncii și a oferi mai multă autonomie cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai

bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională;

- „Platforma europeană de combatere a sărăciei” pentru a garanta coeziunea social și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate

În tot acest context și în pofida înregistrării unor progrese, ratele de ocupare a forței de muncă în Europa, cu o medie de 69% pentru persoanele cu vârsta între 20 și 64 de ani, sunt în continuare mult mai scăzute decât în alte părți ale lumii. Se constata că doar 63% dintre femei lucrează, în comparație cu 76% dintre bărbați. 46% dintre lucrătorii vârstnici (55-64 de ani) au un loc de muncă, comparativ cu peste 62% în SUA și Japonia. Mai mult, cetățenii europeni lucrează în medie cu 10% mai puține ore decât cei din SUA sau din Japonia.

În perioada de programare se constata o puternică accelerare a îmbătrânirii populației. Drept consecință, datorită faptului că generația născută după cel de al doilea Război Mondial, în cadrul fenomenului demografic denumit „baby boom” începe să se pensioneze, populația activă a UE va începe să se reducă odată cu anii 2013-2014. Numărul persoanelor cu vârsta de peste 60 de ani crește, în prezent, de două ori mai rapid decât înainte de 2007 (cu aproximativ 2 milioane de persoane/an, în comparație cu numărul anterior, de 1 milion). Scăderea populației active, dublată de creșterea ponderii pensionarilor în totalul populației europene va exercita presiuni suplimentare asupra sistemelor de protecție socială.

Așadar se preconiza ca rata ocupării forței de muncă a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani să crească de la nivelul inițial, de la data elaborării documentului, de 69% la cel puțin 75%, în 2020, inclusiv printr-o mai mare implicare a femeilor, a lucrătorilor în vârstăși printr-o mai bună integrare a migranților pe piața muncii.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

În cadrul aceluiași document programativ al Comisiei se inițiază și un obiectiv cu privire la nivelul de studii, acesta abordează problema abandonului școlar timpuriu. Ținta declarată era reducerea ratei de abandon școlar de la valoarea de 15% la 10% și majorarea procentajului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii superioare de la 31% la cel puțin 40% în 2020.

În pofida disparităților dintre nivelurile de dezvoltare și nivelurile de viață ale statelor membre, Comisia considera că obiectivele propuse sunt relevante pentru toate acestea. Investirea în cercetare-dezvoltare și inovare, în educație și în tehnologii eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor va aduce beneficii sectoarelor tradiționale, zonelor rurale, precum și economiilor bazate pe servicii și cu un nivel ridicat de competențe. Va consolida fără doar și poate coeziunea economică, socială și teritorială. Pentru a garanta că fiecare stat membru adaptează strategia Europa 2020 la propria sa situație, Comisia propunea ca aceste obiective UE să fie transpuse în obiective și ținte naționale, care să reflecte situația actuală a fiecărui stat membru și nivelul de ambiții pe care îl poate atinge în cadrul unui efort european mai larg de îndeplinire a acestor obiective.

Eforturile depuse la nivelul UE și cele depuse la nivel național ar trebui să se susțină reciproc. Creștere inteligentă – o economie bazată pe cunoaștere și inovare Creșterea inteligentă înseamnă consolidarea cunoașterii și inovării ca elemente motrice ale viitoarei creșteri. Pentru aceasta este necesar să îmbunătățim calitatea sistemelor noastre de învățământ, să întărim performanța în cercetare, să promovăm inovarea și transferul de cunoștințe în Uniune, să folosim pe deplin tehnologiile informației și comunicațiilor și să ne asigurăm că ideile inovatoare pot fi transpuse în noi produse și servicii care generează creștere, locuri de muncă de calitate și care contribuie la abordarea provocărilor cu care se confruntă societatea europeană și mondială. Însă, pentru a reuși, toate acestea trebuie corelate cu spiritul antreprenorial, finanțele și cu accentul pe nevoile utilizatorilor și pe oportunitățile pieței. Europa trebuie să acționeze în următoarele domenii:

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

–Inovare: În Europa, cheltuielile destinate C-D se situează sub 2%, comparativ cu 2,6% în SUA și 3,4% în Japonia, în principal ca urmare a nivelului redus al investițiilor private. Nu contează numai valorile absolute ale acestor cheltuieli

– Europa trebuie să se concentreze pe impactul și componența cheltuielilor cu cercetarea și să îmbunătățească condițiile pentru investițiile sectorului privat în C-D în UE. Ponderea mai redusă în UE a firmelor high-tech justifică jumătate din decalajul nostru față de SUA.

–Educație, formare și învățare de-a lungul vieții: Un sfert din toți elevii au competențe slabe de citire, unul din șapte tineri abandonează studiile și formarea prea devreme. Aproximativ 50% ating un nivel mediu de calificare, însă acesta nu este suficient pentru a răspunde nevoilor pieței. Mai puțin de o persoană din trei din populația cu vârsta cuprinsă între 25 și 34 de ani are o diplomă universitară, comparativ cu 40% în SUA și peste 50% în Japonia. Potrivit indicelui Shanghai, numai două universități europene figurează în clasamentul mondial al primelor 20 de universități.

Inițiativa emblematică „O Uniune a inovării”

Obiectivul acestei inițiative este de a recentra politica în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării spre provocările cu care se confruntă societatea noastră, precum schimbările climatice, energia și utilizarea eficientă a resurselor, sănătatea și schimbările demografice. Fiecare verigă din lanțul inovării ar trebui consolidată, de la cercetarea fundamentală la comercializare. La nivelul UE, Comisia va depune eforturi împreună cu statele membre pentru:

–definitivarea spațiului european de cercetare, elaborarea unei agende strategice de cercetare centrată pe provocări precum securitatea energetică, transporturile, schimbările climatice, utilizarea eficientă a resurselor, sănătatea și îmbătrânirea, metodele de producție ecologice și gestionarea terenurilor, precum și consolidarea programării comune cu statele membre și regiunile;

–îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru a permite întreprinderilor să inoveze, crearea unui brevet european unic și a unei instanțe specializate în materie de brevete, modernizarea

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

cadrului de protejare a drepturilor de autor și a mărcilor comerciale, îmbunătățirea accesului IMM-urilor la protecția proprietății intelectuale, accelerarea instituirii unor standarde interoperabile; îmbunătățirea accesului la capital și utilizarea deplină a politicilor care vizează cererea, de exemplu prin achiziții publice și reglementare inteligentă);

–lansarea de parteneriate europene în domeniul inovării între UE și nivelurile naționale, în vederea accelerării dezvoltării și utilizării tehnologiilor necesare pentru a răspunde provocărilor identificate. Primul parteneriat va avea în vedere următoarele elemente: „crearea bioeconomiei până în 2020”, „tehnologiile generice esențiale care contribuie la modelarea viitorului industrial al Europei” și „tehnologiile care să le permită persoanelor în vârstă să trăiască în mod independent și să fie activi în societate”;

–consolidarea și dezvoltarea în continuare a rolului instrumentelor UE de susținere a inovării (de exemplu, fondurile structurale, fondurile de dezvoltare rurală, programul-cadru de cercetare-dezvoltare, programul-cadru pentru competitivitate și inovare, planul SET), inclusiv printr-o colaborare mai strânsă cu BEI și prin simplificarea procedurilor administrative în vederea facilitării accesului la finanțare, în special pentru IMM-uri, precum și introducerea unor mecanisme inovatoare de stimulare legate de piața carbonului, în special pentru cei cu o evoluție rapidă;

–promovarea parteneriatelor în materie de cunoaștere și consolidarea legăturilor între educație, întreprinderi, cercetare și inovare, inclusiv prin intermediul Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT), precum și promovarea spiritului antreprenorial prin sprijinirea întreprinderilor tinere inovatoare.

La nivel național, statele membre vor trebui:

–să reformeze sistemele de cercetare-dezvoltare și inovare de la nivel național (și regional) pentru a promova excelența și specializarea inteligentă, să consolideze cooperarea între universități, mediul de cercetare și întreprinderi, să pună în aplicare programe comune și să întărească cooperarea transfrontalieră în domeniile în care UE aduce valoare adăugată pentru și

18

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

să adapteze procedurile naționale de finanțare în consecință, să asigure difuzarea tehnologiei pe teritoriul UE;

– să garanteze existența unui număr suficient de absolvenți de universități de științe, matematică și inginerie și să axeze programele școlare pe creativitate, inovare și spirit antreprenorial;

– să acorde prioritate cheltuielilor destinate cunoașterii, inclusiv prin folosirea stimulentei fiscale și a altor instrumente financiare pentru a promova investiții private mai semnificative în cercetare-dezvoltare.

Importantă pentru demersul nostru este și Inițiativa emblematică „Tineretul în mișcare”

Obiectivul acesteia este de a consolida performanța și atractivitatea internațională a instituțiilor de învățământ superior din Europa, de a spori nivelul general de calitate la toate nivelurile de educație și formare în UE, combinând atât excelența, cât și echitatea, prin promovarea mobilității studenților și a celor care urmează un curs de formare, precum și de a îmbunătăți situația încadrării în muncă a tinerilor. La nivelul UE, Comisia va depune eforturi pentru:

– integrarea și consolidarea programelor UE de mobilitate, cele destinate universităților și cele destinate cercetătorilor (precum Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus și Marie Curie) și corelarea acestora cu resursele și programele naționale;

– impulsivitatea agendei de modernizare a învățământului superior la nivelul programelor școlare, al guvernării și al finanțării, inclusiv prin evaluarea comparativă a performanței universităților și a rezultatelor educaționale în context global;

– identificarea metodelor de promovare a spiritului antreprenorial prin programe de mobilitate pentru tinerii profesioniști;

– promovarea recunoașterii învățării non-formale și informale;

– lansarea unui Cadru pentru încadrarea în muncă a tinerilor, în care să fie prezentate politicile menite să reducă șomajul în rândul tinerilor: acest cadru ar trebui să promoveze,

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

cu ajutorul statelor membre și al partenerilor sociali, intrarea tinerilor pe piața muncii prin intermediul ucenicilor, al stagiilor sau al altor experiențe de muncă, inclusiv printr-o inițiativă („Primul loc de muncă EURES”) al cărui obiectiv este de a spori șansele tinerilor de ocupare a unui loc de muncă prin favorizarea mobilității în UE.

La nivel național, statele membre, inclusiv România și Ungaria, vor trebui:

–să efectueze investiții eficiente în sistemele de învățământ și de formare la toate nivelurile (de la nivel preșcolar la nivel universitar);

–să amelioreze rezultatele în domeniul educației, tratând fiecare segment (preșcolar, primar, secundar, profesional și universitar) în cadrul unei abordări integrate, care să includă competențele-cheie și care are scopul de a reduce abandonul școlar timpuriu;

–să consolideze deschiderea și relevanța sistemelor de învățământ prin instituirea unor cadre naționale de calificare și printr-o mai bună direcționare a rezultatelor învățării spre nevoile pieței muncii;

–să faciliteze intrarea tinerilor pe piața muncii prin acțiuni integrate care cuprind, inter alia, îndrumare, consiliere și ucenicie.

În cadrul aceluiași document programatic european, un alt deziderat este **O Creștere favorabilă incluziunii** – o economie cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, asigurând coeziunea economică, socială și teritorială. Conform documentului o creștere favorabilă incluziunii presupune asigurarea autonomiei cetățenilor prin rate ridicate ale ocupării forței de muncă, investirea în dezvoltarea competențelor, combaterea sărăciei și modernizarea piețelor muncii și a sistemelor de formare și de protecție socială pentru a ajuta cetățenii să anticipeze și să gestioneze schimbările, precum și pentru a construi o societate solidară. De asemenea, este esențial ca beneficiile creșterii economice să fie accesibile în toate regiunile Uniunii, inclusiv în regiunile ultraperiferice, consolidând astfel coeziunea teritorială. O creștere favorabilă incluziunii presupune să se asigure tuturor cetățenilor acces și oportunități pe tot parcursul vieții. Europa trebuie să își valorifice pe deplin potențialul de forță de muncă pentru a face față

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

provocărilor pe care le reprezintă îmbătrânirea populației și creșterea concurenței mondiale. Vor fi necesare politici de promovare a egalității de șanse între femei și bărbați pentru a crește participarea forței de muncă, ceea ce va contribui la creștere și la coeziune socială. Europa trebuie să acționeze în următoarele domenii:

–ocuparea forței de muncă: din cauza schimbărilor demografice, forța de muncă de care dispunem este în scădere. Numai două treimi din populația noastră activă are în prezent un loc de muncă, în comparație cu peste 70% în SUA și în Japonia. Rata ocupării forței de muncă este scăzută în special în rândul femeilor și al lucrătorilor în vârstă. Tinerii au fost grav afectați de criză, cunoscând o rată a șomajului de peste 21%. Se întrevede un risc ridicat ca persoanele neintegrate în câmpul muncii sau care au legături slabe cu acesta să piardă teren pe piața muncii;

–competențele: aproximativ 80 de milioane de persoane au competențe reduse sau de bază, însă persoanele mai instruite sunt cele care beneficiază, în principal, de posibilitățile oferite de învățarea de-a lungul vieții. Până în 2020, 16 milioane de locuri de muncă vor necesita un nivel înalt de calificare, în timp ce numărul locurilor de muncă pentru care se vor cere competențe reduse va scădea cu 12 milioane. Pentru ca lucrătorii să aibă o viață activă mai îndelungată, este nevoie, de asemenea, să le oferim posibilitatea de a dobândi și de a dezvolta noi competențe pe tot parcursul vieții;

–combaterea sărăciei: înainte de criză, 80 de milioane de persoane erau amenințate de sărăcie. 19 milioane dintre acestea sunt copii. 8% dintre persoanele care au un loc de muncă nu câștigă suficient pentru a ieși din sărăcie. Șomerii sunt, în special, afectați. Acțiunile din cadrul acestei priorități vor necesita modernizarea și consolidarea politicilor noastre în materie de ocupare a forței de muncă, de educație și de formare, precum și a sistemelor noastre de protecție socială, prin sporirea participării pe piața muncii și prin reducerea șomajului structural, precum și prin creșterea responsabilității sociale a întreprinderilor în cadrul comunității de afaceri. În acest sens, va fi important să se asigure accesul populației la centre de îngrijire a copiilor și la centre destinate altor persoane aflate în întreținere. Va fi esențial să se pună în aplicare principiile

privind flexicuritatea și să se ofere cetățenilor posibilitatea de a dobândi noi competențe care să le permită să se adapteze la noile condiții și la eventualele schimbări de carieră. Va fi nevoie de un efort deosebit pentru a combate sărăcia și excluziunea socială și pentru a reduce inegalitățile în materie de sănătate, astfel încât beneficiile creșterii să poată fi accesibile tuturor. Capacitatea noastră de a face față provocării pe care o reprezintă promovarea unei îmbătrâniri active și sănătoase a populației va fi la fel de importantă în asigurarea coeziunii sociale și a unei productivități mai ridicate.

Inițiativa emblematică „O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă”

Obiectivul este de a crea condițiile necesare modernizării piețelor muncii pentru a crește nivelurile de ocupare a forței de muncă și pentru a asigura sustenabilitatea modelelor noastre sociale. Pentru aceasta este nevoie să promovăm autonomia cetățenilor prin dobândirea de noi competențe care să permită forței noastre de muncă actuale și viitoare să se adapteze la noile condiții și la eventualele schimbări de carieră, să reducă șomajul și să sporească productivitatea muncii. La nivelul UE, Comisia va depune eforturi pentru:

– definirea și punerea în aplicare a celei de a doua etape a agendei de flexicuritate, împreună cu partenerii sociali europeni, pentru a identifica modalitățile de a îmbunătăți gestionarea tranzițiilor economice, de a combate șomajul și de a crește ratele de activitate; – adaptarea cadrului legislativ, în conformitate cu principiile reglementării „inteligente”, la evoluția modelelor de organizare a muncii (de exemplu, orele de lucru, detașarea lucrătorilor) și la noile riscuri la adresa sănătății și a securității muncii;

– facilitarea și promovarea mobilității lucrătorilor în interiorul UE și asigurarea unei corespondențe mai bune între cererea și oferta de locuri de muncă, prin intermediul unui sprijin financiar adecvat acordat din fondurile structurale, în special din Fondul social european (FSE), și promovarea unei politici în materie de migrație a lucrătorilor cuprinzătoare și orientate către viitor, care să răspundă, într-un mod flexibil, priorităților și nevoilor de pe piața muncii; – consolidarea capacității partenerilor sociali și valorificarea pe deplin a potențialului de

soluționare a problemelor oferit de dialogul social la toate nivelurile (la nivelul UE, la nivel național/regional, la nivel sectorial și la nivelul întreprinderilor), precum și promovarea unei cooperări mai strânse între instituțiile de pe piața muncii, inclusiv între serviciile publice de ocupare a forței de muncă din statele membre;

–impulsionarea cadrului strategic de cooperare în materie de educație și formare în care să fie implicate toate părțile interesate. Acest lucru ar trebui să aibă drept rezultat punerea în aplicare a principiilor învățării de-a lungul vieții (în cooperare cu statele membre, cu partenerii sociali și cu experți), inclusiv prin cursuri educaționale flexibile între diverse sectoare și niveluri de educație și formare și prin sporirea atractivității educației și formării profesionale. Partenerii sociali la nivel european ar trebui consultați în vederea dezvoltării unei inițiative proprii în acest domeniu;

–asigurarea dobândirii competențelor necesare în vederea continuării studiilor și a integrării pe piața muncii, precum și a recunoașterii acestora pe tot parcursul educației generale, profesionale, superioare și din viața adultăși dezvoltarea unui limbaj și a unor instrumente operaționale comune pentru educație/formare și muncă: un cadru european pentru aptitudini, competențe și profesii (ESCO).

La nivel național, statele membre vor trebui:

–să pună în aplicare măsurile naționale de flexicuritate, astfel cum s-a convenit în cadrul Consiliului European, să reducă segmentarea pieței muncii și să faciliteze tranzițiile și reconcilierea vieții profesionale cu viața privată;

- să analizeze și să monitorizeze în mod regulat eficiența sistemelor fiscale și de asigurări sociale pentru a asigura rentabilitatea muncii, acordând o atenție specială persoanelor cu un nivel scăzut de calificare și eliminând în același timp măsurile care descurajează desfășurarea de activități independente;

–să promoveze noi forme de reconciliere a vieții profesionale cu cea privatăși politici de îmbătrânire activăși săsporească egalitatea de șanse între femei și bărbați;

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

- să promoveze și să monitorizeze concretizarea eficace a rezultatelor dialogului social;
- să impulsioneze punerea în aplicare a Cadrului european al calificărilor, prin instituirea unor cadre naționale ale calificărilor;
- să asigure dobândirea competențelor necesare în vederea continuării studiilor și a integrării pe piața muncii, precum și recunoașterea acestora pe tot parcursul educației generale, profesionale, superioare și din viața adultă, inclusiv în cadrul învățării non-formale și informale;
- să dezvolte parteneriate între mediul educației/formării și cel al muncii, în special prin implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertelor de educație și formare.

Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020

În prezent, în condițiile economice prezente în Europa, la care se adaugă globalizarea, progresul tehnologic și, nu în ultimul rând, îmbătrânirea populației, economia românească se confruntă cu probleme serioase în domeniul utilizării forței de muncă, cu o serie de distorsiuni pe piața muncii. Acestea devin vizibile prin coexistența unui deficit de forță de muncă, în anumite ramuri economice sau zone geografice, sau prin slaba utilizare a acesteia pe ansamblu.

Impactul crizei din anii 2008-2011 a scos în evidență faptul că realitățile economice evoluează mai rapid decât politicile publice. În ultimii ani, la nivel european milioane de persoane și-au pierdut locul de muncă și au fost afectate într-o măsură mai mare de sărăcie și excluziune socială, iar această stare de fapt a determinat Comisia Europeană și statele membre să adopte o serie de reforme și măsuri pentru a îmbunătăți situația.

Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020 (SNOFM) își propune să impulsioneze eforturile de a atinge ținta de ocupare stabilită de România pentru anul 2020, și anume o rată de ocupare de 70% pentru populația în vârstă de 20-64 de ani. Îndeplinirea acestei ținte va reprezenta contribuția României la realizarea dezideratului european în materie de ocupare stabilit prin Strategia Europa 2020, strategie care își propune că Europa să crească inteligent, durabil și favorabil incluziunii și să găsească mijloace pentru a crea noi locuri de

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

muncă. Strategia este dezvoltată având în vedere atât aspectele și provocările naționale identificate prin analiza aprofundată a evoluțiilor economice și sociale din primul deceniu al mileniului III cât și a provocărilor cu care România s-a confruntă în contextul crizei economice și recuperării decalajelor față de media UE. La elaborarea strategiei s-a avut în vedere cadrul strategic de referință la nivel european – Strategia Europa 2020 și Strategia Europeană de Ocupare. Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă se dorește a fi o abordare integrată a politicilor relevante, atât din perspectiva dezvoltării cererii, cât și din perspectiva gestiunii eficiente a ofertei pe piața muncii și propune soluții realiste de abordare, care să poată fi finanțate din bugetul național, bugetul asigurărilor pentru șomaj și din resursele financiare alocate în perioada de programare 2014–2020.

În documentele sus enumerate, recomandările Specifice de Țară care vizau România erau:

- să asigure o mai bună participare pe piața muncii și să sporească capacitatea de inserție profesională și productivitatea forței de muncă prin revizuirea și consolidarea politicilor active în domeniul pieței muncii, prin asigurarea de servicii de formare și îndrumare individualizate și prin promovarea învățării pe tot parcursul vieții;
- să consolideze capacitatea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru a spori calitatea și acoperirea serviciilor acesteia; pentru a combate șomajul în rândul tinerilor, să pună în aplicare rapid Planul național pentru încadrarea în muncă a tinerilor, inclusiv, de exemplu, printr-o garanție pentru tineri; să combată sărăcia, să îmbunătățească eficacitatea și eficiența transferurilor sociale, acordând o atenție deosebită copiilor; să ducă la bun sfârșit reforma serviciilor de asistență socială prin adoptarea legislației relevante și prin combinarea sistematică a acesteia cu măsuri de activare; să asigure aplicarea pe teren a măsurilor asumate prin Planul Sectorial Specific din Strategia Guvernului României de Incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012 -2020.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

- să accelereze reforma sistemului de învățământ, inclusiv prin consolidarea capacității administrative atât la nivel central, cât și la nivel local, și să evalueze impactul reformelor; să accelereze reformele în domeniul învățământului profesional și al formării;

- să alinieze și mai mult învățământul universitar la cerințele pieței muncii și să îmbunătățească accesul persoanelor defavorizate; să pună în aplicare o strategie națională cu privire la fenomenul părăsirii timpurii a școlii, punând accentul pe îmbunătățirea accesului copiilor preșcolari, inclusiv al romilor, la o educație de calitate; să accelereze tranziția de la îngrijirea instituțională la îngrijirea alternativă pentru copiii lipsiți de îngrijire părintească;

Provocările specifice pieței muncii din România identificate în cadrul acestui document strategic național era

a. Demografice: procesul continuu și lent de scădere a populației României (spor natural negativ și sold negativ al mobilității și migrației externe); reducerea numărului populației active și îmbătrânirea forței de muncă;

b. Participare pe piața muncii: ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură; nivelul mai scăzut de participare pe piața muncii în rândul femeilor în comparație cu cel al bărbaților; nivelul ridicat al riscului de sărăcie și excluziune socială și, în special, a sărăciei în ocupare (in-work poverty); nivelul ridicat al șomajului în rândul tinerilor; ponderea ridicată a șomerilor de lungă durată în numărul total de șomeri;

c. Competențele forței de muncă și participarea la învățarea pe tot parcursul vieții: nivelul educațional al forței de muncă (15 ani și peste) scăzut în comparație cu media UE 27;

d. nivel scăzut al utilizării TIC de către populație, precum și utilizarea lor limitată în economie;

e. participarea redusă la programe de învățare pe tot parcursul vieții; insuficiența fondurilor și a măsurilor de stimulare fiscală, adresate atât angajatorilor cât și angajaților în domeniul formării profesionale continue;

f. Măsuri active de ocupare a forței de muncă: nivel scăzut de investiție și participare redusă a șomerilor și a altor categorii vulnerabile pe piața muncii la măsuri active de ocupare;

26

- g. măsurile de formare profesională în totalul măsurilor active ocupă un loc secundar;
- h. insuficienta monitorizare a impactului măsurilor active asupra diverselor grupuri cărora li se adrese

În cadrul strategiei se propunea și creșterea oportunităților de ocupare trebuie realizată printr-un pachet de măsuri distincte, precum:

- O țintă cantitativă: creșterea ratei ocupării.
- O politică activă de creare de noi locuri de muncă și în special creșterea proporției muncii salariale.
- Creșterea calității ocupării se poate realiza în principal prin reorganizarea structurii economiei: creșterea ponderii ramurilor economice cu valoare ridicată.
- Scăderea formelor de ocupare marginală, mai ales a celor din agricultura de subzistență; - scăderea ocupării informale și eliminarea ocupărilor precare.
- Stabilizarea populației românești active: scăderea migrării pentru muncă și stimularea reîntoarcerii.

Datele statistice referitoare la formarea profesională continuă (FPC) ale Institutului Național de Statistică nu sunt defalcate teritorial, astfel oferă doar o imagine a situației la nivel național. Din baza de date a Agenției Naționale pentru Calificări au fost identificate, pentru Regiunea Nord-Vest, un număr total de 988 centre de formare profesionale care au deținut acreditare în anul 2012. Cele mai multe centre de formare funcționează în județul Cluj (262), urmate de Maramureș (243), iar cele mai puține în județul Bistrița-Năsăud (69). Programele de FPC oferite de cei mai mulți furnizori sunt cele de bucătar, lucrător în comerț, operator introducere-validare date, agent de pază și ordine, ospătar și formator. O parte din cursuri sunt oferite de mai mulți furnizori doar în unele județe, cum ar fi competențe informatice (Bistrița-Năsăud), dulgher – tâmplar - parchetar (Sălaj), inspector de specialitate protecția muncii (Satu Mare), expert accesare fonduri structurale și de coeziune (Cluj) și manager al sistemului de management al calității (Maramureș). Durata medie a cursurilor de FPC/participant la nivelul

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

Regiunii Nord-Vest în perioada 2005-2011 se încadrează între 283-540 ore, ceea ce înseamnă o orientare spre cursurile de nivel I (destinat persoanelor care nu au absolvit învățământul obligatoriu) și nivel II (pentru absolvenți ai învățământului obligatoriu). Conform studiului Relația dintre educație și învățare pe tot parcursul vieții și piața muncii în regiunea de dezvoltare Nord-Vest aproximativ 26.000 de persoane au absolvit cursuri FPC, atât în anul 2009 cât și în 2010. Majoritatea programelor de formare profesională continuă au avut ca obiectiv calificarea-recalificarea cursanților în diferite meserii, mai puține fiind acelea care au vizat inițierea, specializarea sau perfecționarea lor pentru o anumită calificare. Distribuția cursanților pe domeniile industrie, comerț, construcții și turism rămâne relativ echilibrată. Printre calificările cu cel mai mare număr de absolvenți se remarcă: agent de pază și ordine, lucrător în comerț, bucătar, ospătar, stivuitorist, operator introducere/validare/prelucrare date, zidar/pietrar/tencuitor, coafor, instalator, lucrătorii în structuri pentru construcții, lucrător în creșterea animalelor. Reprezentanții angajatorilor cuprinși în studiu au considerat că cele mai multe posturi dificil de ocupat aparțin categoriei muncitorilor calificați în diverse domenii (mecanici, bucătari, șoferi, tâmplari, croitori, dulgheri, vopsitori, zidari, ospătari, sudori, confecționeri, cofetari, tinichigii-vopsitori, lăcătuși-mecanici, zugravi), urmată de vânzări, administrativ, IT, management și ingineri. Cele mai problematice competențe sunt abilitățile practice de specialitate (57,99%) și responsabilitatea (53,16%), abilitățile practice generale (48,7%), cunoștințele teoretice de specialitate (43,87%) și capacitatea de muncă în echipă (41,26%). O problemă majoră o constituie formarea profesională în mediul rural. Oferta de locuri de muncă se concentrează cu preponderență în mediul urban, șomerii din mediul rural neavând la dispoziție o arie mare de locuri de muncă, meserii și domenii de activitate. Se remarcă necesitatea formării profesionale a acestei categorii de persoane, în meserii corespunzătoare din domeniul agriculturii și conexe acestuia. În general, persoanele din mediul rural au un nivel redus de instruire ceea ce îngreunează cuprinderea lor în programe de formare, dublat de o mare reticență față de schimbarea statutului de persoane neocupate. Persoanele cu vârsta cuprinsă între 25-45 de ani

28

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

sunt mult mai flexibile în ceea ce privește dobândirea unei noi calificări sau în deprinderea unor noi abilități și competențe profesionale.

Strategia de dezvoltare a județului Bihor

Strategia de dezvoltare județeană are rolul de a canaliza forțele care acționează la nivelul județului Bihor spre îndeplinirea unui deziderat comun reprezentat de viziunea acesteia și, evident, corelat cu strategiile regionale, naționale și europene. În acest context, au fost luate în considerare cele 11 obiective tematice ale Strategiei Europa 2020, obiective care se doresc a fi realizate în perioada 2014-2020, după cum urmează:

- **Întărirea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării;**
- **Îmbunătățirea accesului la și a utilizării și calității tehnologiilor informațiilor și comunicațiilor;**
- **Creșterea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii;**
- **Sprijinirea tranziției spre o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele;**
- Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor;
- Protejarea mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
- Promovarea transportului durabil și eliminarea blocajelor în rețelele cheie;
- **Promovare ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă;**
- **Investiții în competențe, educație și învățare continuă;**
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
- Îmbunătățirea capacității instituționale și a eficienței în administrația publică.

În cadrul documentului programativ județean consemnăm existența unor obiective cu direct impact asupra turismului, formării profesionale și ocupării locurilor de muncă, precum:

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

- **OBIECTIV SPECIFIC 2.2. Dezvoltarea serviciilor de sprijin pentru afaceri, Măsura 2.2.1. Educația și promovarea antreprenorilor, Sprijinirea educației antreprenoriale, Identificarea și promovarea de cazuri de succes de antreprenori din județ**

În completarea acțiunilor întreprinse pentru atingerea Obiectivului Strategic II, Consiliul Județean Bihor își asumă că va susține dezvoltarea și extinderea rețelei școlare tehnice, profesionale și speciale

OBIECTIVUL STRATEGIC III. Valorificarea potențialului turistic al județului, OBIECTIV SPECIFIC 3.2. Prezervarea și valorificarea patrimoniului natural și a celui construit, Măsura 3.2.4. Susținerea programelor de educație și promovare pentru comunitatea locală, Susținerea centrelor de formare profesională care să ofere perfecționări solicitate în turism, în special în turismul montan

Consiliul Județean Bihor își asumă:

- Sprijinirea mediului universitar și liceal local pentru înființarea de oferte educaționale specifice turismului, inclusiv a turismului montan;
- Promovarea educației pentru cunoașterea și protecția mediului înconjurător;

2.2. Analiza factorilor de impact asupra formării și educării resurselor umane (economie, mediu, educație);

Economia județului Bihor se caracterizează printr-o recuperare și reconversie accentuată a tuturor ramurilor sale, precum și printr-o accentuată regândire a sectorului de servicii, în special pentru cele turistice.

Ramura industrială a economiei județene cunoaște o concentrare accentuată în municipiul reședință de județ, Oradea, iar proporția covârșitoare a acesteia este dată de industria ușoară (încălțăminte și confecții), alimentară, urmate de industria energetică și construcții de mașini,

industria electronică/electrotehnică, prestări de servicii edilitare și turistice. La nivel județean, se adaugă industria extractivă, industria chimică, exploatarea și prelucrarea lemnului, în zona Oradea și Beiuș, precum și industria materialelor de construcții, în special în zona Aleșd și Biharia.

Principalele ramuri industriale ale județului Bihor sunt: industria extractivă și prelucrarea țițeiului (în zona Marghita, Suplacu de Barcău); industria încălțăminteii (Oradea, Beiuș, Salonta, Marghita, Valea lui Mihai); industria confecțiilor (Oradea, Beiuș, Salonta, Marghita, Ștei); industria mobilei (Oradea, Beiuș, Ștei, Salonta, Marghita, Săcueni, Tileagd și Aleșd); industria materialelor de construcții (Oradea, Vașcău, Ștei Aleșd, Aștileu, Biharia); industria construcțiilor de mașini (Oradea, Marghita); industria alimentară (Oradea, Rieni, Ștei, Salonta, Nojorid); industria electronică/electrotehnică (Oradea, Biharia, Borș); industria energetică (CET Oradea, energie solară Borș, Oradea, Nojorid, Săcueni, Marghita, Salonta, Husasău de Tinca, hidrocentrale (Remeți, Tileagd, Fughiu) microhidrocentrale pe Valea Drăganului, Bistra) și industria agro-zootehnică (Palota, Ciumeghiu, Cefa, Diosig, Leș, Marghita, Salonta, Sânicolau Român, Tămășeu).

Agricultura este și ea bine reprezentată ca și ramură a economiei județene.

Județul Bihor are o suprafață agricolă de 487072 ha, situându-se pe locul 5 pe țară din acest punct de vedere. Din această suprafață 308819 ha o reprezintă terenurile arabile, 130964 ha pășunile, 41245 ha fânețele, 2222 viile și 3822 ha livezile.

Cea mai mare parte a terenului arabil este cultivată cu cereale pentru boabe, păioase și porumb (74% din total suprafață arabilă în 2016), fiind urmate de culturile de cartofi, plante tehnice (sfeclă, floarea soarelui, rapiță) și legume, toate acestea ocupând 26% din total suprafață arabilă în 2016, așa cum se poate observa în tabelul de mai jos.

Județul Bihor	2010	2011	2012	2013	2014
Suprafața totală	754427	754427	754427	754427	754427
Suprafața agricolă	488489	488664	487324	487072	487072

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

din care, pe categorii de folosință:

Arabilă	307585	307760	308679	308819	308819
Pășuni	132320	132320	130964	130964	130964
Fânețe	42148	42148	41245	41245	41245
Vii și pepiniere viticole	2334	2334	2334	2222	2222
Livezi și pepiniere pomicole	4102	4102	4102	3822	3822

Sursa DJS Bihor, <http://www.bihor.insse.ro/produse-si-servicii/statistici-judetene/agricultura/>

Județul Bihor	2012	2013	2014	2015	2016
Suprafața cultivată - total	235256	242008	247463	281006	286245
Cereale pentru boabe din care:	163532	169986	174927	214375	211868
Grâu și secară	58811	61099	65900	88654	82545
Orz și orzoaică	11291	18167	15906	18836	21067
Porumb boabe	82108	76601	80381	94696	95872
Cartofi	6595	5017	6216	6018	5639
Sfeclă de zahăr	689	1585	787	1508	1364
Plante uleioase, din care:	27601	31081	33266	28769	35724
Floarea soarelui	22215	24848	25634	21613	26990
Legume	4299	4650	4616	4548	5375

Sursa DJS Bihor, <http://www.bihor.insse.ro/produse-si-servicii/statistici-judetene/agricultura/>

Județul Bihor	2012	2013	2014	2015	2016
Tractoare agricole fizice	10063	10675	9776	9887	10747
Pluguri pentru tractor	7970	7882	8036	8044	8142

32

Semănători mecanice	3636	3636	3636	3649	3608
Combine autopropulsate pentru recoltat cereale	1483	1639	1759	1763	1285

Sursa DJS Bihor, <http://www.bihor.insse.ro/produse-si-servicii/statistici-judetene/agricultura/>

Județul Bihor	2012	2013	2014	2015	2016
Bovine	66851	67813	68216	63329	74561
Porcine	190050	194698	193831	193996	180859
Ovine	214476	218466	219868	230306	237853
Caprine	13619	14992	15858	15851	17241

Sursa DJS Bihor, <http://www.bihor.insse.ro/produse-si-servicii/statistici-judetene/agricultura/>

Aceste terenuri sunt în cea mai mare parte lucrate și întreținute mecanic, așa cum se poate observa din tabelul de mai jos, însă persistă și anumite zone unde agricultura, cultura plantelor, se face manual tradițional, conformația terenului nepermițând o exploatare a sa cu utilaje, acest fapt fiind favorabil dezvoltării turismului ecologic și agroturismului.

Județul Bihor păstrează mai mari concentrații de cultura viței de vie, în areale prielnice pentru aceasta, anume: pe Valea Ierului și Barcăului, în zona Diosig, Săcuieni, Sântimreu, Sâniob și în Valea lui Mihai, mai puțin și în Biharia, precum și zona văii Crișului Repede la Tileagd. Cele circa 2227 de hectare de cultură viticolă, înregistrate în statistica județeană, reprezintă un puternic atuu pentru dezvoltarea unor afaceri turistice viniviticole.

Mediul de afaceri

În județul Bihor, al doilea ca importanță economică în cadrul Regiunii de Nord-Vest și între primele 10 ca și contribuție în PIB-ul național, mediul de afaceri bihorean se compune într-un covârșitor procent din întreprinderi active în domeniul serviciilor, circa 76% din întreprinderile ce își au sediul social în Bihor. Din punct de vedere al cifrei de afaceri generată de

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

către acestea, situația se prezintă mult mai echilibrat, deoarece întreprinderile active în domeniul primar-industrial și secundar-construcții generează 45% din cifra totală a afacerilor bihorene, deși însumează procentual doar aproximativ 20% din numărul acestora.

Într-o analiză comparativă, structura mediului de afaceri bihorean este, din punct de vedere al numărului de firme, similară celei de la nivel național, situația prezentându-se în felul următor: servicii 70%, industrie 20% și agricultură 3%. Dacă la acest nivel comparativ situația urmărește trendul național, în ceea ce privește structura cifrei de afaceri remarcăm că întreprinderile din industrie și construcții (sectoarele primar și secundar al economiei) au o pondere mai accentuată în Bihor decât la nivelul României, astfel la nivel județean se ridică la 40%, depășind cu 4% nivelul național în domeniu, acesta fiind undeva la 36%. Într-un proces de recuperare economică, în special pe aceste domenii aflate într-un real picaj în ultima decadă, efortul de la nivel județean arată că baza economică a județului “pariază” pe industrie, într-o măsură mai mare decât se face la nivel național.

În ceea ce privește disponerea mediului de afaceri în aria județului, analiza teritorială, se constată faptul că, cea mai mare parte a agenților economici sunt localizați în mediul urban, cu preponderență în Zona Metropolitană Oradea, unde se regăsesc nu mai puțin de 3 parcuri industriale (2 în Oradea, 1 Bors). Se constată de asemenea, o dispersie relativ echilibrată la nivel județean cu arii de concentrare din punct de vedere al mediului de afaceri, acest fapt datorându-se printre altele și ascendentului istoric și demografic al acestora. Principalele arii secundare de concentrare se regăsesc în: Aleșd, Salonta, Valea lui Mihai, Marghita, Rieni, Sudrigiu și Ștei.

Economia județului Hajdú-Bihar

Resursele naturale ale județului au determinat dezvoltarea mai multor ramuri economice ale județului Hajdú-Bihar. Dintre resursele naturale cele mai importante pentru economie, ar trebui evidențiate în primul rând terenurile arabile. 72% din suprafața Hajdúhát este acoperită cu cernoziom, iar 63% din suprafața din sudul Hajdúságului este acoperită cu cernoziom de luncă,

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

care sunt câmpurile optime pentru agricultură. Mai mult de 60% din suprafața Hortobágy este acoperită de pajiști, care sunt utilizate mai ales ca pășune.

Resursele sale de gaze naturale, de importanță națională, dar care joacă acum un rol minor în economia județului, sunt concentrate în zonele Hajdúszoboszló și Nagyhegyes. De asemenea, ar trebui evidențiate resursele de apă termală, ca urmare a explorării căreia se află cele mai însemnate așezări ale județului (Balmazújváros, Berettyóújfalu, Debrecen, Földes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Kaba, Paba, Kaba, Paba, Kaba a devenit cea mai vizitată destinație turistică medicală.

Produsele rezultate din agricultura intensivă a zonei agriculturii bazate au jucat un rol decisiv în dezvoltarea industriei alimentare și ușoare a județului.

Cea mai mare parte din cele mai importante 100 de întreprinderi ale județului, mai exact 60 de companii, își desfășoară activitatea în Debrecen, principala concentrare economică a județului, este urmat de Hajdúböszörmény cu 11 întreprinderi, Hajdúszoboszló tot cu, de Püspökladány cu 8, Hajdúhadháza cu 4 companii în microregiunea, Berettyóújfalu cu 3, Derecske cu 2 și Balmazújváros cu 1.

Cel mai mare angajator al județului o reprezintă ramura industriei prelucrătoare ea absorbind 42% din angajații județului.

În județ există 14 parcuri industriale, dintre care 4 sunt situate în Debrecen. Acestea sunt: Bihari Regionális Ipari Park din Berettyóújfalu, Debreceni Mezőgazdasági Ipari Park (Tudományos Park), Nyugati Ipari Park Debrecen, Regionális Innovációs és Tudományos Park din Debrecen, Logisztikai szolgáltató központ és a debreceni ipari park, Ipari Park din Ebes, Keleti Ipari Park din Hajdúböszörményi, Nyugati Ipari Park (M35 Business Park) tot din Hajdúböszörmény, Hajdúság mezőgazdasági park în Hajdúnánás, Tudományos és Technológiai Park în Nyíradony, Ipari Park în Polgár și Ipari park în Hajdu.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

Situația resurselor umane din județul Hajdú-Bihar este oarecum ambiguă pentru viitor, deoarece, deși are populație relativ mare, se confruntă cu o scădere naturală accelerată și cu pierderi semnificative datorate migrației.

Indicatorii educaționali ai populației județului arată o imagine mai defavorabilă decât cea data de media națională. Universitatea din Debrecen este una dintre cele mai mari și mai vaste instituții de învățământ din Ungaria, având multiple specializări (agricultură, științe umaniste, informatică, drept, economie, inginerie, medicină, îngrijire a sănătății, pedagogie, științe naturale, muzică), și formând resurse umane bine instruite, nu poate acoperi necesarul existent pe piața forței de muncă. Există tot mai multe exemple de relații de parteneriat între instituțiile de învățământ secundar și formare ale județului și actorii economici. Acestea joacă un rol semnificativ în sistemul instituțional de formare profesională, încercând să se adapteze cerințelor pieței. Un exemplu în acest sens este Centrul regional de formare profesională integrat Debrecen TISZK, care a fost înființat prin colaborarea municipalităților Debrecen, Balmazújváros și Hajdúböszörmény, instituții de educație universitare și preuniversitare. O problemă comună este însă că, în timp ce companiile mari, prin diferite colaborări, răspund nevoilor lor proprii de forță de muncă, întreprinderile mici și mijlocii nu au suficienți profesioniști calificați.

2.3 Analiza infrastructurii turistice și resurselor financiare și umane alocate acestui domeniu.

Caracteristicile dominante ale forței de muncă și ale ocupării în turism, menționăm, sunt:

- creșterea continuă, pe măsura terțIALIZĂRII economiei. Industria turistică fiind astfel o creatoare de locuri de muncă, chiar dacă nu în mod constant și, mai ales, în toate componentele sale;
- marea mobilitate și fluctuație a sa, datorată evident caracterului dominant sezonier al activității turistice.

36

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

- contactul direct între turist și producător de servicii turistice, ceea ce-i impune acestuia din urmă un anumit tip comportamental;
- diversitatea nivelurilor de calificare, existând locuri de muncă necalificate, dar și posturi care ar necesita sau necesită cunoștințe temeinice de management, marketing, limbi străine și PR. Procentul covârșitor al locurile de muncă din turism impun un nivel de calificare mai redus, respectiv o proporție mai mică a locurilor de muncă calificate/specializate superior.
- nivelul general al salarial mic comparativ cu media pe țară;
- feminizarea forței de muncă și preponderența tinerilor. În general, ponderea femeilor și a tinerilor în totalul populației ocupate este mai mare în sectorul turistic decât pe ansamblul economiei naționale;
- utilizarea întregului timp de muncă al unei zile, presupunând munca în ture, ceea ce duce la o uzură mai intensă a lucrătorii din turism.

Ținând seama de cele mai sus menționate angajatorii din turism și ospitalitate ar trebui să țină seama că prosperitatea afaceri lor ține și de motivarea și fidelizarea angajaților. Personalul angajat fiind cel care îmbogățește sau strică experiența turistului. Ca atare, acesta ar trebui să:

- dispună de o dotare corespunzătoare din punct de vedere tehnic, astfel încât să-și poată face efectiv meseria (INFRASTRUCTURA);
- aibă o atitudine pozitivă și proactivă în munca lor și să se dedice mulțumirii clienților, să fie un bun coechipier și să cultive o relație bună între subalterni și manageri (RESURSA UMANĂ);
- se bucure de roadele muncii lor (SALARIZARE ȘI INVESTIȚII).

Pentru spațiul luat în studiu din punct de vedere al infrastructurii, așa cum se va putea vedea mai jos în capitolul 3, subcapitolele 3.1 și 3.2 a cunoscut în ultimii 10 – 15 ani o creștere și o îmbunătățire continuă a infrastructurii turistice (unități de cazare, spații de agrement...), dar și a

37

infrastructurii de formare a resursei umane ce urmează să lucreze în turism, ospitalitatea sau alte domenii sinergetice. Din păcate suma globală a investițiilor în acest domeniu este greu de conturat, însă pentru a ne face o idee cât mai aproape de evoluția generală a investițiilor în **infrastructura de turism**, finanțările europene, proiectele cu finanțare europeană sunt cel mai direct vizibil instrument.

Între 2008-2018 numărul unităților de cazare din Bihor a crescut de la 83 la 267. Acest lucru a fost posibil și prin infuzia de capital venit, în special, dinspre fondurile europene nerambursabile, prin intermediul Programului Operațional Regional 2007-2013, Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, dar și prin alte scheme de ajutor de stat. Doar prin PNDR 2007-2013, Axa III – „*Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale*”, Măsura 313 „*Încurajarea activităților turistice*”, în Bihor au fost construite un număr de 50 de pensiuni rurale, între anii 2009 – 2014 (conform rapoartelor de evaluare/selectare a proiectelor postate pe <https://portal.afir.info>). Prin intermediul POR 2007-2013, Axa prioritară 5, DMI 5.2 “Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și a creșterii calității serviciilor turistice” s-au finanțat: extinderea hotelului Nevis – 42 de camere + un centru wellness and SPA (8.148.978,41 lei) și Balneo turism de 4 stele în stațiunea Băile Felix prin extinderea hotelului President – 184 locuri de cazare, 372,66 mp spații bază de tratament (16.839.361,61 lei). Tot prin același program de finanțare s-a reabilitat, modernizat și dotat Colegiul Tehnic Andrei Vuia din Oradea.

Spații de practică servicii bucătărie și servire masă finanțate prin POR 2007-2013 la Colegiul Tehnic “Traian Vuia”, Oradea, Sursa: arhiva proprie a autorilor

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

Activități și premii obținute de elevii de la profilul de alimentație publică a Colegiului Tehnic Mihai Viteazul, Oradea; Sursa: <https://www.facebook.com/pg/Colegiul-Tehnic-Mihai-Viteazul-Oradea-Official-CTMV>

Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Turism, în “STUDIUL DE CERCETARE PRIVIND DEZVOLTAREA INVESTIȚIILOR PUBLICE ÎN INFRASTRUCTURA TURISTICĂ SPECIFICĂ DIN ROMÂNIA PENTRU PERIOADA 2007–2016 ȘI DIRECȚIILE PRINCIPALE DE DEZVOLTARE A ACESTORA”, constată în urma însumării investițiilor realizate din fonduri publice, inclusiv structurale, că în Bihor, în perioada luată în calcul s-au investit 208.623.650,00 lei, reprezentând un procent de 30,29% din totalul investițiilor în turismul din Regiunea de Nord-Vest.

Acestor investiții în infrastructura de cazare turistică li se adaugă altele ce au ținut de infrastructura de afaceri, de vizitare sau de promovare/popularizare finanțată prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România, 2007-2013 și care au vizat investiții în ambele județe, fiind vorba de 29 de proiecte. Amintim dintre acestea: *Innovative implementation of joint tourism programme packages for tourism development in Hajdú-Bihar and Bihor counties, Best practice based rural tourism host and courier training for tourism development of the border regions, Business incubator for cross/border co/operation in the development of tourism, Joint development and integrated promotion of rural thematic tourism in the Bihor-Hajdú-Bihar Euroregion, Equality of chances in keeping the local identity and reorganizing the education and*

39

professional training, Cross-border cooperation in order to improve labour market integration of graduates, Enhancing cultural capital value for tourism and business development through cross-border cooperation, Establishing economic development by exploring the entrepreneurial demands on professional competences and the offer of vocational training institutes, Euro-school. Development of competences through educational partnership and cross-border cooperation, Knowledge Unlimited - Cooperation in Touristic Labour Market, Deepening of cross-border cooperation in the field of training and labour market orientation of social professionals, Increasing the economic competitiveness in the rural areas of Hajdu Bihar - Bihor Euroregion - Business Incubators, Religious Bridges - Promoting the religious tourism in Bihor and Hajdu-Bihar Counties, Promoting religious tourism by best using the patrimony of Jewish Communities from Oradea and Debrecen (ZION Synagogue), Tourism attraction development of the Route of Medieval Churches și BHB - SUSTAINABLE DEVELOPMENT BUSINESS CENTER.

Valoarea totală a acestor proiecte a fost de 14896709,11 Euro, ele vizând investiții în toată euroregiunea Bihor-Hajdu-Bihar.

Spațiu practică bucatar la Liceul profesional și școala profesională de comerț și ospitalitate Debrecen; Sursa: www.dszkereskedelmi.hu

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

3. Auditul intern al stării resurselor umane ocupate în turism și domeniile sinergetice în cele două județe – analiza cererii și ofertei de servicii de turism și HR

3.1. Analiza situației actuale în domeniul resurselor umane în cele două județe Bihor și Hajdu-Bihar (educație, procese, rețele de formare, infrastructură și resursă umană);

Analiza situației actuale în domeniul resurselor umane în cele două județe Bihor și Hajdu-Bihar (educație, procese, rețele de formare, infrastructură și resursă umană);

În județul Bihor funcționează un număr de 207 unități de învățământ, reprezentând un procent de 3,0% din totalul unităților de învățământ din România și situându-se pe locul 10 sub acest aspect.

Din totalul general 35 erau grădinițe, 113 școli (ciclul primar și gimnazial), 53 licee, arte și meserii, 2 școli postliceale și de maiștri și 4 instituții de învățământ superior (Universitatea din Oradea, Universitatea Agora, Universitatea Partium și Universitatea Emanuel).

O parte dintre aceste unități educaționale sunt și furnizori de formare pentru industria turistică și domeniile sinergetice ale acesteia, precum: Colegiul economic “Partenie Cosma” Oradea (turism și alimentație publică 3 clase, cca 90 elevi, în ciclul liceal); Colegiul Tehnic “Traian Vuia” (școală profesională – lucrător hotelier; liceu – tehnician în turism, tehnician în hotelărie; postliceal – tehnician hotelier, agent-ghid turism); Colegiul Tehnic “Mihai Viteazul” Oradea (turism și alimentație public, ciclul liceal, profesional și postliceal); Colegiul Tehnic “Ioan Ciordaș” Beiuș (tehnician alimentație publică – ciclul profesional); Colegiul Tehnic “Unirea Ștei” (tehnician în turism – ciclul liceal); Școala Postliceală „Henri Coandă” Oradea (tehnician nutriționist și asistent manager unități hotelier – ciclul postliceal); Liceul Particular “Georgiana” Oradea (cursuri liceale de zi și seral specializare turism); Liceul Tehnologic “Horea” Marghita (tehnician activități comerț- ciclul liceal, turism și alimentație publică – ciclul profesional); Universitatea din Oradea, nivel licență, studii masterale, geografie-turism, în cadrul Facultății de Geografie, Turism și Sport. De asemenea, în cadrul școlii doctorale se pregătesc și susțin teze circumscrise acestui domeniu. În cadrul Facultății de Științe Economice se regăsesc,

41

specializarea Economia comerțului, turismului și serviciilor, nivel licență și Economia și administrarea afacerilor în turism și industria ospitalității, nivel master.

În cadrul Facultății de Protecția Mediului, la nivel de licență se pot forma studenți în Inginerie și management în alimentație publică și agroturism, iar la nivel de master în Managementul unităților de turism și alimentație publică.

Universitatea Partium, nivel licență și studii masterale, specializării în: administrarea afacerilor în turism și economia comerțului, turismului și serviciilor, în cadrul Facultății de Științe economice și sociale.

În ultimii 10 ani la nivelul învățământului tehnologic și profesional s-a interes ridicat există pentru domeniile turism și alimentație publică, comerț, încercându-se o mai atentă corelare cu cererea pieței forței de muncă. Acest fapt poate fi văzut și din evoluția planurilor de învățământ propuse, comparativ în durată și cu alte tipuri de domenii.

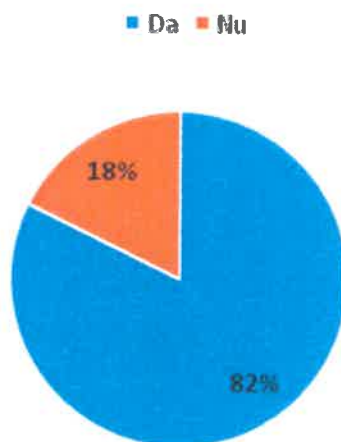
Evoluția planului de școlarizare la nivel de licee tehnologice, în Bihor, între 2010-2016

La mijlocul perioadei analizate, anii 2015 și 2016, în planurile de școlarizare se propuneau pentru profilul turism și alimentație publică 9 clase, respectiv 254 de elevi, în anul 2015, respectiv 11 clase și 308 elevi, în anul 2016. Cererea a determinat o creștere rapidă de

elevi înscriși la aceste profile, mai exact de 3 clase și 54 de elevi, fiind o creștere de circa 20% doar pe parcursul unui an școlar.

Cu toate acestea, numărul considerabil de unități școlare care oferă posibilitatea de formare în domeniul turistic, precum și numărul mare de elevi și studenți formați ar trebui să acopere necesarul cererii pe piața forței de muncă specializate, însă constatarea factuală este alta. Într-un chestionar aplicat de Agenția de Management al Destinației Bihor, în cursul anului 2019, și adresat operatorilor turistici din județ, din numărul total de respondenți, 82% întâmpinau greutăți în găsirea personalului calificat pentru necesitățile lor, ceea ce ne indică o problemă în profesionalizarea prin școlarizare.

Întâmpinați dificultăți în găsirea personalului calificat care să lucreze în unitatea dvs?

SURSĂ: material sociologic inedit pus la dispoziție de către AMD Bihor

Conform aceleiași anchete, cele mai mari nevoi de personal ale operatorilor sunt cele ce se adresează nivelului de învățământ profesional și liceal specializat. 94% dintre cei care au răspuns întrebării indică faptul că pentru meseriile de ospătar, bucătar, recepționar, cameristă au nevoie de

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

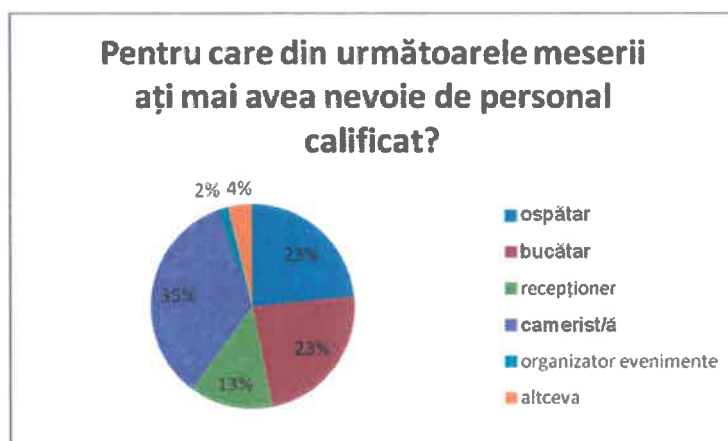

personal calificat, personal pe care fie nu îl găsesc, fie dacă îl găsesc nu pot să îl mențină, în special datorită salarizării. Evident că, din cele constatate, se impune o mai adâncă profesionalizare a resursei umane din acest domeniu, care transcende sistemul standard de învățământ.

În privința pregătirii profesionale este necesar ca personalul care lucrează în turism să aibă un nivel de calificare ridicat, un orizont larg de cunoștințe, să fie bine instruit, să fie cunoscător al unei limbi străine de circulație internațională, în așa fel încât să fie capabil să promoveze produsul turistic.

Din punctul de vedere al fluctuației, se apreciază că, în medie, 35-40% din totalul lucrătorilor din turism (ajungând până la 60% în hotelărie) sunt angajați temporar. Această situație influențează negativ atât nivelul satisfacției cât și calitatea serviciilor. În acest context managementul nu consideră că pentru un angajat sezonier, exigența în ce privește pregătirea profesională să fie ridicată, iar acesta nu este interesat în ridicarea calificării.

Caracterul temporar al angajării lucrătorilor din turism, dar și alte aspecte, deja menționate, ale muncii în acest domeniu își pun amprenta asupra costului relativ ridicat, comparabil, adesea, cu cel din industriile cu un nivel înalt de tehnicitate, al creării unui loc de muncă în turism și meținerii acestuia.

SURSĂ: material sociologic inedit pus la dispoziție de către AMD Bihor

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

În județul Bihor, persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă prezintă unele caracteristici adaptate specificului pieței muncii din județul Bihor, respectiv a configurării ofertei în funcție de poziționarea spațială și temporală la un moment dat. Creșterea numărului și a valorii investițiilor din ultimii 10 ani face ca cererea de forță de muncă să fie tot mai mare, la fel ca și cererea de competențe care-și găsesc corespondență, în mare măsură, în absolvenții celor patru universități orădene.

Comparativ la nivelul județului Hajdu-Bihar se găseau în aceeași perioadă 10 entități educaționale de nivel preuniversitar, colegii, școli profesionale și de meserii, acestea erau:

- în Debrecen: Civis Pénzügyi, Számviteli, Kereskedelmi, Idegenforgalmi Szakközépiskola és Szakiskola, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola, Debreceni Irinyi János Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola, Aranybika Vendéglátóipari Baptista Szakképző Iskola, Diószegi Sámuel Baptista Szakgimnázium és Szakközépiskola
- în Hajdúszoboszló: Bocskai István Szakképző Iskola
- în Balmazújváros: Veres Péter Gimnázium, Szakközépiskola és Szakképző
- în Hajdúböszörmény: Veress Ferenc Szakképző Iskola
- în Berettyóújfalu: Berettyóújfalui Szakképzési Centrum Bessenyei György Szakközépiskolája
- în Hajdúnánás : Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégium

În cazul Hajdú-Bihar, există tot mai multe exemple de relații de parteneriat formate între instituțiile de învățământ și formare din județ și actorii economici. De exemplu, Centrul regional de formare profesională integrat Debrecen TISZK, a fost înființat în cooperare de municipalitățile din Debrecen, Balmazújváros și Hajdúböszörmény, cu unitățile de învățământ superior și preuniversitar din Debrecen și joacă un rol determinant în sistemul instituțional de formare profesională.

Venitul mediu salarial al bihorenilor, aflat printre cele mai scăzute din țară, a început să crească pe fondul cerinței tot mai ridicate de forță de muncă calificată. Angajatorii recurg la o gamă largă de modalități de recrutare a personalului, atât din mediul urban, cât și din mediul rural, utilizând de la cele mai simple căi de recrutare directă, până la alte mai în acord cu noile vremuri și tehnologii.

AJOFM Bihor a organizat programe de formare profesională atât din bugetul asigurărilor pentru șomaj, cât și în parteneriat cu diferite entități beneficiare de fonduri europene nerambursabile accesate prin programele Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane sau, ulterior Programul Operațional Capital Uman. Pe parcursul unui an calendaristic, respectiv între de 01.01.2014 și 31.12.2014, la aceste programe de formare profesională, au fost înscise 831 persoane din care 610 șomeri indemnizați. Ponderea șomerilor participanți la programe de formare profesională a fost de 63,4% pentru cursurile de calificare/recalificare, și doar 24,5%, pentru cele de perfecționare și specializare.

Ponderea pe calificări a cursurilor desfășurate în 2014, de către AJOFM Bihor (sursa: PLAI 2014-2020)

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

Așa cum se poate observa de mai sus, 49 % din calificări au legătură directă cu industria turistică și de ospitalitate: administrator pensiune, lucrător în pensiune agroturistică, cameristă hotel, bucătar și ospătar.

La nivelul județului Bihor, activitatea de formare profesională a adulților prezintă caracteristicile unei intense și laborioase întreprinderi, dovezi în acest sens fiind cifrele înregistrate, de pildă, la nivelul anului 2015, când au fost autorizați 78 de furnizori de formare profesională, s-au eliberat nu mai puțin de 124 de autorizații pentru programe de formare profesională. Toate acestea s-a reflectat în organizarea a nu mai puțin de 1177 de sesiuni de formare, în urma cărora au rezultat 11.775 absolvenți, formați sau specializați.

Realizând o comparație, în funcție de ocupație, a numărului de absolvenți și a numărului de locuri de muncă vacante în perioada amintită, se impune constatare ca pe viitor furnizorii de formare profesională ar util să își armonizeze mai bine oferta educațională cu solicitările directe ale pieței muncii. În acest sens, considerăm că ar fi de interes și extrem de util pentru părțile implicate – furnizori de formare profesională, angajați și angajatori – întâlniri periodice ale reprezentanților acestora sau alte forme de contact/informare/diseminare, astfel încât cerințele angajaților și angajatorilor să se regăsească în oferta educațională a furnizorilor autorizați de formare profesională, atât în ceea ce privește forma, conținutul programelor, dar și modul de desfășurare a cursurilor.

Pe parcursul anului 2016, doar AJOFM Bihor a înscris 908 persoane în programe de formare profesională, 743 dintre acestea promovând examenul de absolvire, iar 268 obținând în urma cursului un loc de muncă în domeniu. În 2017, de către aceeași instituție s-au organizat 32 de programe de formare profesională pentru un număr total de 648 de persoane aflate în evidență, iar 440 dintre aceștia au absolvit programul.

Între anii 2016-2017 sub egida AJOFM Bihor s-au organizat 81 de sesiuni de formare profesională, însă se constata că paleta de opțiuni în cazul programelor de formare profesională organizate de către această instituție este limitată în principal la programele pentru care sunt

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

autorizate centrele regionale de formare profesională a adulților, principalii colaboratori în acest domeniu ai instituției. Se constată și faptul că, aceste programe de formare profesională se adresează în principal persoanelor care au absolvit doar în mediul preuniversitar, gimnaziul sau liceul. Acest lucru reflectă în mare parte și componența, din punct al nivelului educației, a portofoliului de potențiali participanți la cursurile de formare.

În anul 2018, luna decembrie, în județul Bihor existau, conform AJPIS Bihor și Registrului Național al Furnizorilor de Formare Profesională Adulți, 310 potențiale cursuri de formare prin formatori autorizați în județul Bihor. 52 de entități economice erau atestate ca furnizori de formare profesională pentru turism și ospitalitate. Dintre acestea doar 2 ofereau cursuri de specializare pentru ghid(turistic peșteri amenajate), 2 cursuri calificare în tehnician hotelărie, 1 organizator spectacole, 3 cursuri calificare cofetar-patiser, 1 curs specializare salvator în mediul subacvatic speologic, 1 curs specializare instructor speologie, 1 curs specializare instructor salvaspeo, 1 curs specializare salvator din mediul subteran speologic, 2 cursuri calificare administrator pensiune turistică, 1 curs specializare șef sală restaurant, 1 curs specializare bucătar-șef, 1 curs specializare recepționar hotel, 4 cursuri calificare bucătar, 5 cursuri calificare ospătar, 1 curs perfecționare manager în activitatea de turism, 1 curs cameristă hotel, 1 curs e calificare ca lucrător în gospodărie agroturistică. Așadar, din total de 311 cursuri potențiale, doar 28 se adresau industriei turistice, iar dintre acestea foarte specifice domeniului erau doar 10 potențiale cursuri, restul fiind cu caracter general de deservire, alimentație publică. Constatăm, de asemenea, că oferta de formare, calificare, specializare pentru zona de turism cultural, precum muzeograf, custode sală etc era inexistentă, la fel ca și cea pe agent ghid local de turism sau ghid național de turism touroperator.

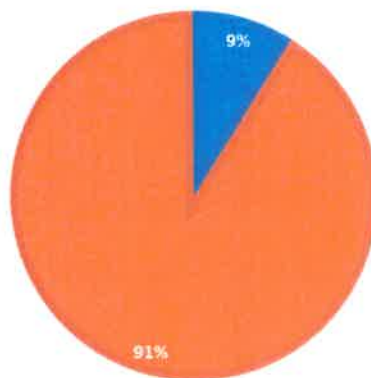

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

■ Cursuri turism și sinergetice ■ Alte cursuri

Ponderea cursurilor de formare în turism și sinergetice acestuia din totalul cursurilor din județul Bihor, în 2018 (interpretare date AJPIS Bihor)

Furnizorii autorizați pentru cursurile sus enumerate erau: Asociația Națională pentru Turism Rural, ecologic și Cultural, filiala Bihor, Asociația Casa de Cultură a Sindicatelor Oradea, Asociația Centrul pentru Arii Protejate și Dezvoltare Durabilă, Fundația Cultural Umanitară Henri Coandă, SC Internațional KNOW HOW Center SRL, SC Princess Studio SRL, Centrul de Formare Profesională Crișana și Asociația Corpul Român Salvaspeo.

3.1.1 Repartiția spațială și dinamica pe ultimii 10 ani ai resurselor umane din domeniul turistic și sinergetic acestuia;

Repartiția spațială și dinamica resurselor umane din turism și din domeniile sinergetice acestora depind de câțiva factori reglatori ai cererii și ofertei. Respectiv numărul de turiști (sosiri, înoptări), cel care determină dezvoltarea infrastructurii turistice în ansamblul său și calitatea serviciilor oferite, numărul de persoane care deservește acest domeniu, atât cantitativ, cât și calitativ, ce determină vresterea duratei medii de ședere și consumul mai mare. Din păcate datele statistice existente nu surprind cu acuratețe fenomenul, iar la nivel micro, județean ele adesea lipsesc cu desăvârșire sau sunt viciate de raportările efectuate de agenții economici.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

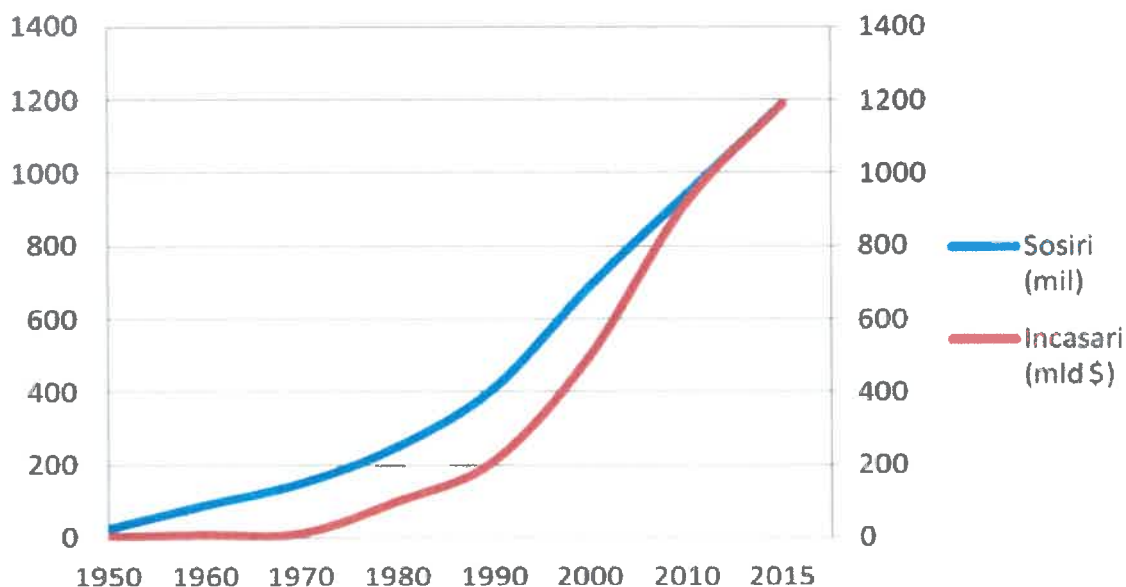

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

La nivel mondial se poate observa dinamica creșterii sectorului turistic pe o perioadă lungă de 65 ani, creștere sesizabilă atât în numărul de sosiri al turiștilor în destinații, cât și în quantum încasărilor financiare.

Sursa: UNWTO 2011: 7; Evoluția numărului de sosiri de turiști internaționali și a încasărilor în perioada 1950-2015

Ceea ce este și mai clar, este că la nivel european, și mai proxim la nivelul Europei Centrale și de Est, se constată, pentru anii 2010-2017 o creștere sensibilă numărului de sosiri, precum și a numărului de persoane angajate în domeniul turismului și alte domenii sinergetice acestora, așa cum se poate observa din tabelele de mai jos, chiar dacă analogia o putem face doar utilizând datele de la nivel european și național. Acolo unde ele există, ca în cazul sosirilor de turiști și la nivel județean.

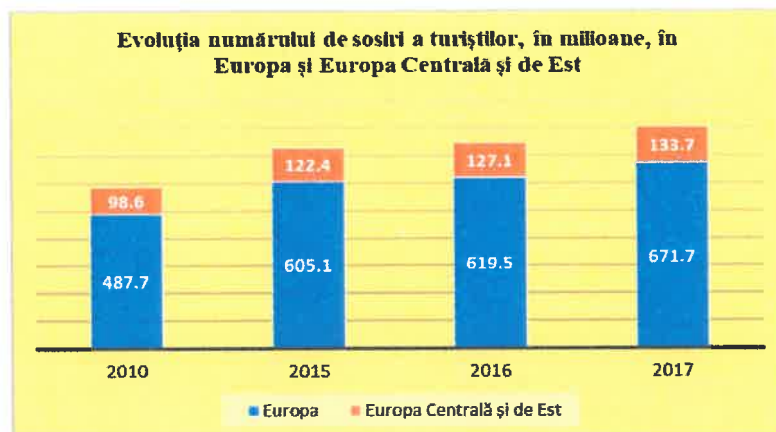

Interreg

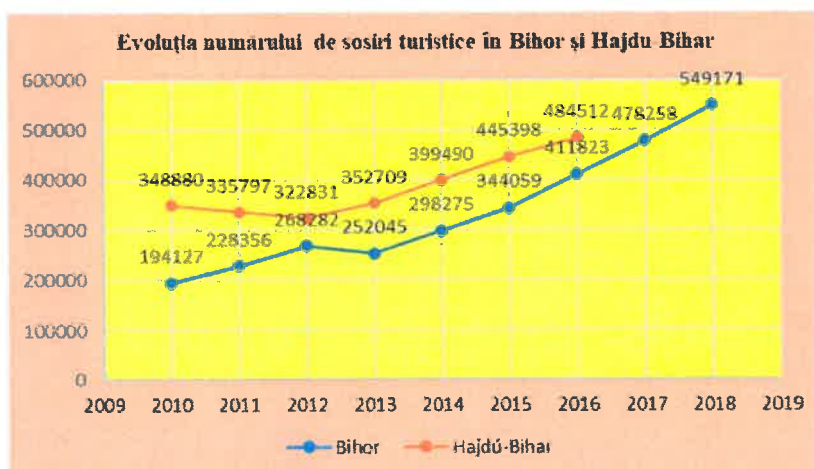

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

(prelucrare a datelor oferite de UNWTO Tourism Highlights, 2018 Edition)

SURSA: INS TEMPO ONLINE, KSH ; prelucrarea autorilor

Evident că toată această creștere de aflux de turiști se repercutează și în numărul de angajați în domeniul turismului și alte domenii sinergice acestora așa cum se poate vedea din grafice ce urmează.

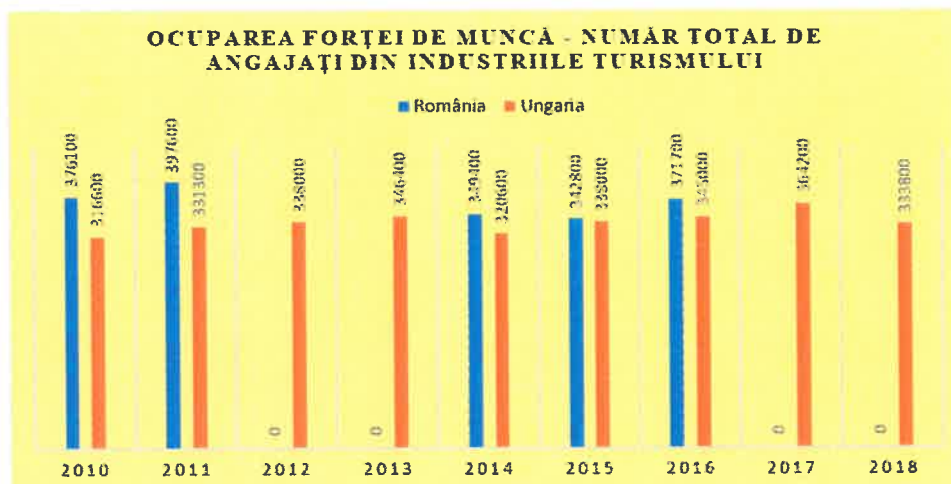

Interreg

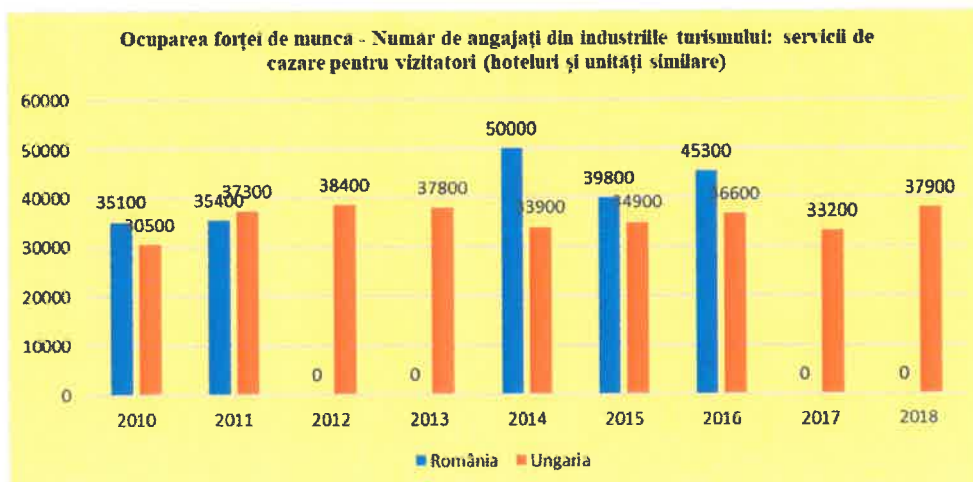

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

(SURSA: baza de date UNWTO, prelucrarea autorilor; NOTĂ: unde valoarea este zero nu există date)

(SURSA: baza de date UNWTO, prelucrarea autorilor; NOTĂ: unde valoarea este zero nu există date)

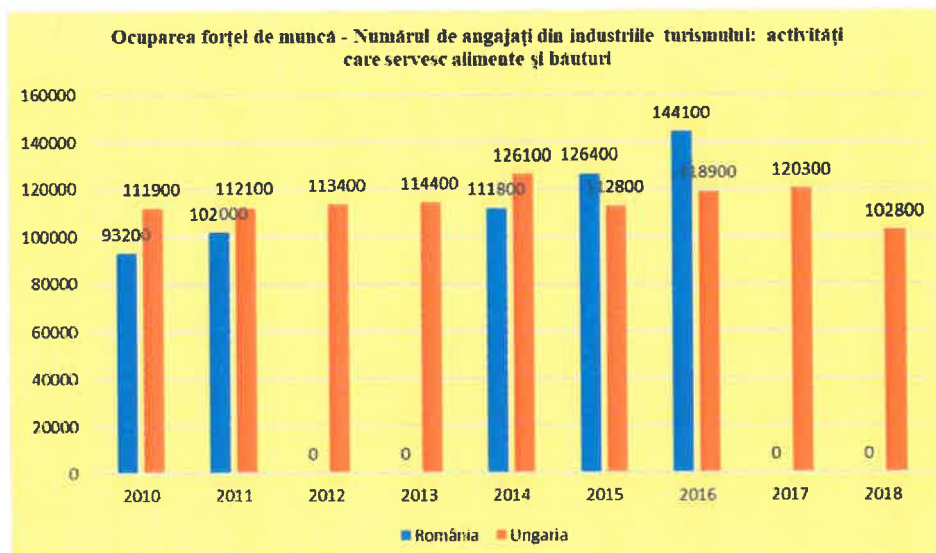

Interreg

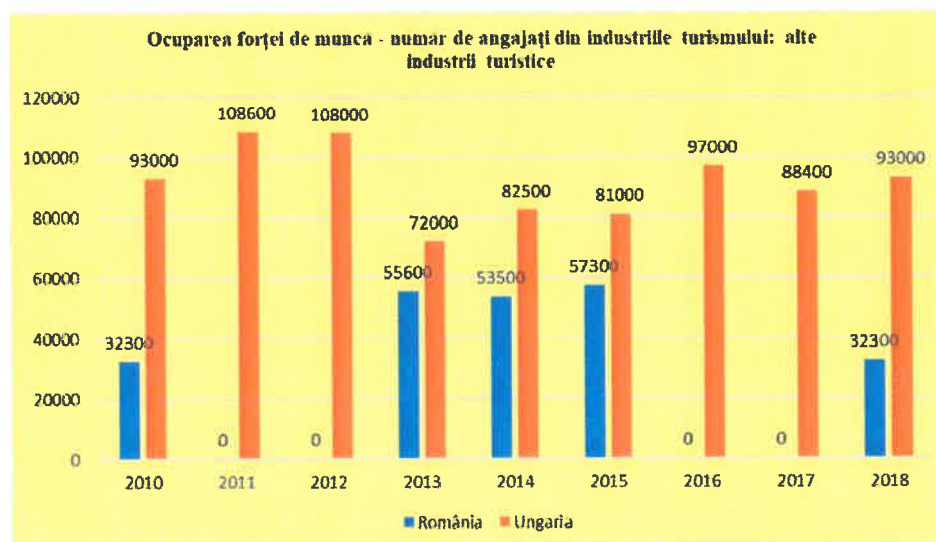

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

(SURSA: baza de date UNWTO, prelucrarea autorilor; NOTĂ: unde valoarea este zero nu există date)

(SURSA: baza de date UNWTO, prelucrarea autorilor; NOTĂ: unde valoarea este zero nu există date)

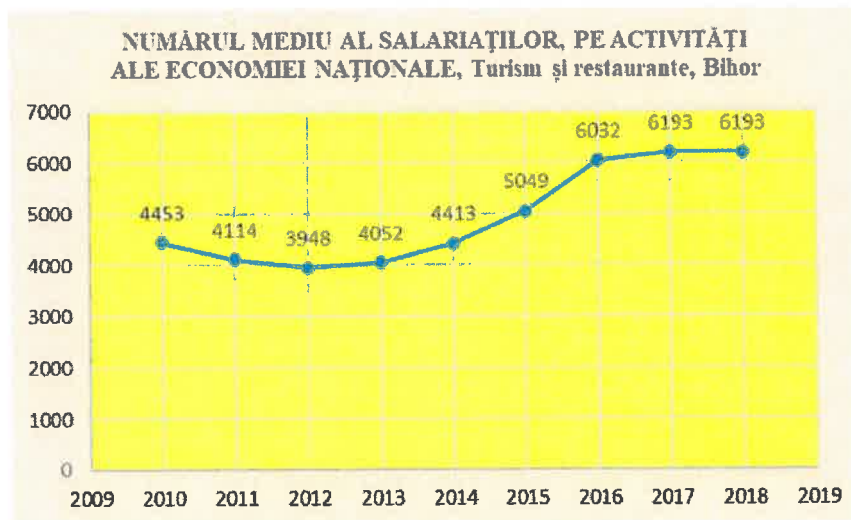
Interreg

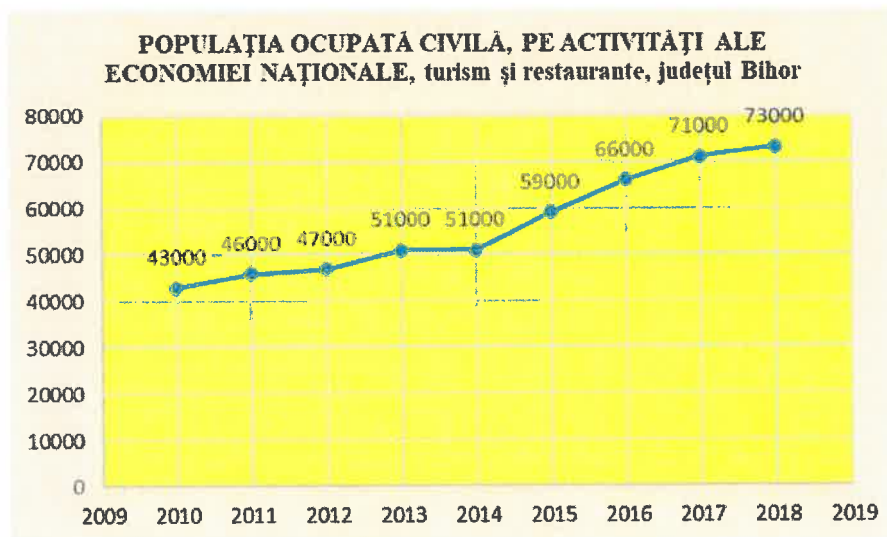
România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

La nivel județean, în Bihor, pentru anii 2010-2018, se poate constata o creștere constantă a numărului mediu de angajați din turism și restaurante începând cu anul 2014, pe fondul revenirii din criza economică.

SURSA; date DJS Bihor, interpretarea autorilor

SURSA; date DJS Bihor, interpretarea autorilor

Interreg

România-Ungaria

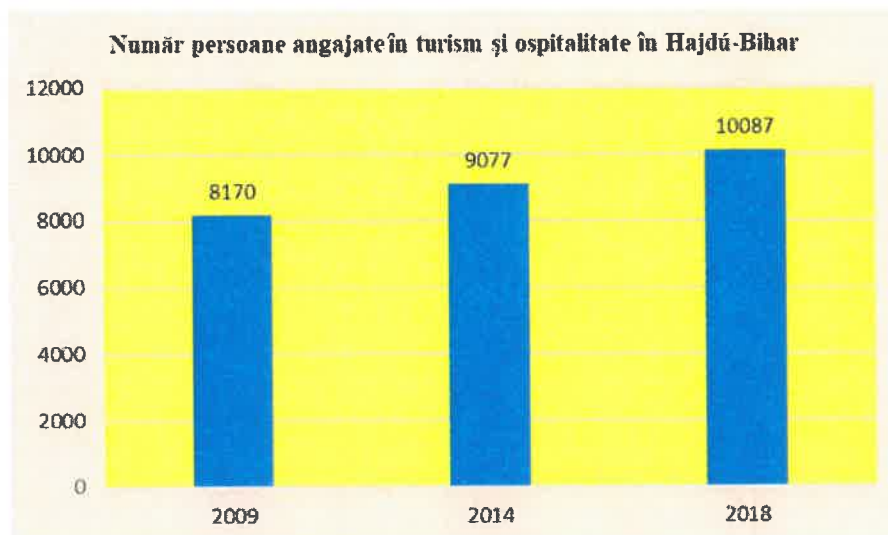
Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

SURSA; date KSH, interpretarea autorilor

Spațial punând problema, repartția este atât ca formare și ca ocupare a forței de muncă dependentă de centrele de polarizare a activităților turistice. Astfel, cele mai multe oferte de formare le vom găsi pentru județul Bihor în arealul Oradea-Sânmartin, unde sunt majoritatea instituțiilor de învățământ universitar și preuniversitar, 9 astfel de entități de educație formală, care pregătesc și în domeniul turismului și ospitalității:

- Universitatea Oradea (Facultatea de Geografie, Turism și Sport - nivel licență, studii masterale și doctorale, Facultatea de Științe Economice, specializare în Economia comerțului, turismului și serviciilor, nivel licență și Economia și administrarea afacerilor în turism și industria ospitalității, nivel master; Facultatea de Protecția Mediului, la nivel de licență se pot forma studenți în Inginerie și management în alimentație publică și agroturism, iar la nivel de master în Managementul unităților de turism și alimentație publică)

- Universitatea Partium (Facultatea de Științe economice și sociale, nivel licență și studii masterale, specializării în: administrarea afacerilor în turism și economia comerțului, turismului și serviciilor)

55

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

- Colegiul economic “Partenie Cosma” Oradea (turism și alimentație publică 3 clase, cca 90 elevi, în ciclul liceal);
- Colegiul Tehnic “Traian Vuia” (școală profesională – lucrător hotelier; liceu – **tehnician în turism, tehnician în hotelărie; postliceal – tehnician hotelier, agent-ghid turism**);
- Colegiul Tehnic “Mihai Viteazul” Oradea (turism și alimentație public, ciclul liceal, profesional și postliceal)
- Școala Postliceală „Henri Coandă” Oradea (tehnician nutriționist și asistent manager unități hotelier – ciclul postliceal);
- Liceul Particular “Georgiana” Oradea (cursuri liceale de zi și seral specializare turism)

Acestui nucleu i se adaugă un micronucleu în aria montană cu 2 unități educative preuniversitare: Colegiul Tehnic “Ioan Ciordaș” Beiuș (tehnician alimentație publică – ciclul profesional) și Colegiul Tehnic “Unirea Ștei” (tehnician în turism – ciclul liceal).

La Marghita există găsim Liceul Tehnologic “Horea” Marghita, care formează pentru profilul tehnician activități comerț- ciclul liceal și turism și alimentație publică – ciclul profesional.

Furnizorii de formare profesională sunt de asemenea în covârșitoare măsură prezenți în Municipiul Oradea, ca arondare spațială și funcționare efectivă. Aceștia, în număr de 8, erau la nivelul anului 2018: Asociația Națională pentru Turism Rural, ecologic și Cultural, filiala Bihor, Asociația Casa de Cultură a Sindicatelor Oradea, Asociația Centrul pentru Arii Protejate și Dezvoltare Durabilă, Fundația Cultural Umanitară Henri Coandă, SC Internațional KNOW HOW Center SRL, SC Princess Studio SRL, Centrul de Formare Profesională Crișana și Asociația Corpul Român Salvaspeo.

În județul Hajdú-Bihar se găseau în aceeași perioadă 10 entități educaționale de nivel preuniversitar, colegii, școli profesionale și de meserii, ele erau spațial arondate astfel:

- în Debrecen 6: Civis Pénzügyi, Számviteli, Kereskedelmi, Idegenforgalmi Szakközépiskola és Szakiskola, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

Szakiskola, Debreceni Irinyi János Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola, Aranybika Vendéglátóipari Baptista Szakképző Iskola, Diószegi Sámuel Baptista Szakgimnázium és Szakközépiskola

- 2 în Hajdúnánás : Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégium
și câte una în:
 - Hajdúszoboszló: Bocskai István Szakképző Iskola
 - Balmazújváros: Veres Péter Gimnázium, Szakközépiskola és Szakképző
 - Hajdúböszörmény: Veress Ferenc Szakképző Iskola
 - Berettyóújfalu: Berettyóújfalu Szakképzési Centrum Bessenyei György Szakközépiskolája.

3.2. Analiza ofertei de servicii de turism și formare în domeniu pentru cele două județe pe domenii: public și privat;

Structuri de cazare

Datele statistice, din intervalul temporal 2008-2018, privind structurile de primire turistică cu funcție de cazare indică o evoluție ascendentă al acestora. În această perioadă, numărul unităților de cazare a crescut de la 83 la 267, creștere accentuată, ca structuri de primire cu funcțiuni de cazare, au avut-o pensiunile turistice, hotelurile și hostelurile . Acest lucru poate fi justificat, pe lângă cererea efectivă de la nivelul pieței, și de infuzia de capital venit, în special, dinspre fondurile europene nerambursabile, prin intermediul Programului Operațional Regional 2007-2013, Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, dar și prin alte scheme de ajutor de stat. Doar prin PNDR 2007-2013, Axa III – „Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale”, Măsura 313 „Încurajarea activităților turistice ”, în Bihor au

57

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

fost construite un număr de 50 de pensiuni rurale, între anii 2009 – 2014 (conform rapoartelor de evaluare/selectare a proiectelor postate pe <https://portal.afir.info>). Prin intermediul POR 2007-2013, Axa prioritară 5, DMI 5.2 “Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și a creșterii calității serviciilor turistice” s-au finanțat: extinderea hotelului Nevis – 42 de camere + un centru wellness and SPA (8.148.978,41 lei) și Balneo turism de 4 stele în stațiunea Băile Felix prin extinderea hotelului President – 184 locuri de cazare, 372,66 mp spații bază de tratament (16.839.361,61 lei)

Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Turism, în “STUDIUL DE CERCETARE PRIVIND DEZVOLTAREA INVESTIȚIILOR PUBLICE ÎN INFRASTRUCTURA TURISTICĂ SPECIFICĂ DIN ROMÂNIA PENTRU PERIOADA 2007–2016 ȘI DIRECȚIILE PRINCIPALE DE DEZVOLTARE A ACESTORA”, constată în urma însumării investițiilor realizate din fonduri publice, inclusiv structurale, că în Bihor, în perioada luată în calcul s-au investit 208.623.650,00 lei, reprezentând un procent de 30,29% din totalul investițiilor în turismul din Regiunea de Nord-Vest.

În județul Bihor, în 2018, baza de cazare era configurată din 267 structuri de primire turistică cu funcție de cazare. Procentual repartizate astfel: pensiuni turistice (58%), hoteluri (19.4%), vile turistice (10.4%), hosteluri (4.2%), cabane turistice (2.7%), moteluri (1.9%), campinguri (1.5%) și alte categorii (1.9%) .

Din punct de vedere al repartiției teritoriale în județul Bihor, cele mai multe structuri de cazare se regăsesc în: Sânmartin-117 unități, Oradea-43 unități, Nucet-14 unități, Bulz-9 unități, respectiv Marghita-8unități. După cum bine se poate observa erau configurați 2 mari poli de concentrare a infrastructurii de cazare, respectiv: Oradea-Sânmartin, cu cele două mari nuclee Băile 1 Mai și Băile Felix, cu un aport procentual de 60% din totalul unităților de cazare, și arealul montan format din localitățile Nucet, Pietroasa și Budureasa, reprezentând doar 10% din totalul unităților de cazare.

Interreg

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

Nr. Crt.	Structuri de primire turistică (tipuri)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2018 (%)
1	Hoteluri	30	32	39	43	44	42	41	48	50	52	52	53	11.8
2	Hosteluri	1	1	2	3	3	3	4	5	6	7	11	12	2.8
3	Hoteluri apartament	0	0	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	0.2
4	Moteluri	6	7	5	4	3	3	3	5	5	5	5	6	1.4
5	Hanuri	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
6	Vile turistice	12	12	12	21	20	10	19	20	21	21	28	35	7.8
7	Cabane turistice	5	6	7	4	4	4	4	4	4	6	7	9	2
8	Bungalow-uri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0.2
9	Campinguri	7	7	6	4	4	4	4	4	4	4	4	9	2
10	Tabere de elevi și preșcolari	6	6	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	0.7
11	Pensiuni agroturistice	6	9	4	7	7	6	6	11	26	26	25	24	5.3
12	Pensiuni turistice	9	19	31	37	55	63	63	77	78	90	130	188	41.7
13	Apartamente și camere de închiriat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	100	24.1
	TOTAL	83	100	110	128	145	139	149	179	199	216	267	451	100

Evoluția structurilor turistice cu funcțiuni de cazare din județul Bihor, pe categorii tipologice, între anii 2008-2018, (Sursa datelor: tempo-online, Institutul Național de Statistică)

Interreg

UNIUNEA EUROPEANĂ

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

Ac acestea sunt completate la nivel spațial-administrativ de trei concentrări secundare, două în zona de câmpie, aferente orașelor Marghita și Salonta și una în zona montană Pădurea Craiului – Vlădeasa, ele reprezentând cca 20%.

Capacitatea de cazare turistică, între 2009-2018, numărul de locuri din structurile de primire turistică cu funcție de cazare a crescut semnificativ, de la 9746 la 14203.

Capacitatea de cazare turistică existentă la nivelul anului 2018, arată ne indică următorul fapt, anume cele mai multe locuri de cazare au fost în hoteluri (8413 unități, reprezentând 59.2% din total), fiind secondate de cele din cadrul pensiunilor turistice (3389 unități, reprezentând 23.9% din total) și urmate de cele aferente camping-urilor (632 unități, 4.4% din total), hostelurilor (624 unități, 4.4% din total), vilelor turistice (679 unități, 3.4% din total), cabanelor turistice (212 unități, 1.5% din total), motelurilor (208 unități, 1.5%) , precum și altor tipuri de structuri de primire (245 unități, 1.7%).

Nr. Crt.	Structuri de primire turistică (tipuri)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 (%)
1	Hoteluri	6384	6332	7256	7297	7266	7242	7874	8310	8374	8413	50.3
2	Hosteluri	57	172	276	276	280	356	361	460	489	624	3.3
3	Hoteluri apartament	0	36	42	42	42	42	42	42	42	32	0.2
4	Moteluri	349	291	135	121	122	122	202	208	208	208	1.4
5	Hanuri	40	0	0	0	0	0	0	0	0	21	0
6	Vile turistice	209	134	258	266	212	270	340	364	364	479	5.1
7	Cabane turistice	177	291	92	92	92	92	92	92	193	213	1.8
8	Bungalow-uri	0	0	0	0	58	0	0	0	0	0	0.2
9	Campinguri	1225	916	688	702	632	632	632	632	632	632	4.4
10	Tabere de elevi și	850	248	142	212	192	187	187	194	192	192	1.3

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

	preșcolari											
J1	Pensiuni agroturistice	133	69	120	154	122	146	289	340	346	608	1.6
J2	Pensiuni turistice	322	556	709	1122	1053	1332	1671	1741	2008	2784	22.1
J3	Apartamente și camere de închiriat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8.3
	Total	9746	9152	9718	10284	10071	10221	11690	12283	12848	14788	100

Evoluția locurilor de cazare în structurile turistice cu funcțiuni de cazare din județul Bihor, pe categorii tipologice, între anii 2009- 2018, (Sursa datelor: tempo on-line, Institutul Național de Statistică)

Spațial aceste locuri de cazare erau prezente în 45 UAT-uri, evident în ponderi diferite, dar cu o largă desfășurare în țesutul administrativ județean. Din această perspectivă, comuna Sânmartin se situează pe primul loc cu cele mai multe locuri de cazare, respectiv 7832, pe al doilea municipiul Oradea, cu 2709, comuna Bulz, cu doar 600, orașul Marghita, cu 414, orașul Nucet, cu 392. Aceștia li se adaugă comunele: Budureasa, cu 218 locuri, Șuncuiuș, 168 locuri, Borș, 162 locuri și Pietroasa, cu 160 locuri.

Din punct de vedere al gradului de confort al structurilor de cazare din județul Bihor, la nivelul anului 2018, situația era următoarea: trei stele (60%), două stele (26,9%), o stea (7,9%), la patru stele (4,1%) și cinci stele (1 unitate, 0,2%).

Din cele de mai sus se poate desprinde o concluzie, anume că destinațiile turistice bihorene se adresează turismului de masă, de clasă medie și doar într-o pondere redusă turismului elitist (11,8%), care necesită structuri de cazare bine dotate și poziționate, cu o gamă largă de servicii care să le satisfacă necesitățile în acord cu nivelul pretențiilor lor. Structurile hoteliere care pot face față unor astfel de pretenții sunt cele clasificate la patru și cinci stele. În Bihor, în anul 2018, existau 9 structuri hoteliere de patru stele și una de cinci stele, respectiv hotelurile de patru stele Doubletree by Hilton Oradea, Continental, Elite, Maxim, Nevis, Ramada din Oradea și International, President, Aqua

President Spa în comuna Sânmartin, singurul hotel de cinci stele, Lotus Therm situat în stațiunea Băile Felix, comuna Sânmartin.

Taberele școlare reprezintă o componentă aparte a turismului cu roluri și funcții în direcția integrării, socializării și relaționării elevilor din învățământul primar, gimnazial și preuniversitar, prin derularea unor activități activ-participative (excursii, drumeții, vizitarea obiectivelor turistice etc.), pe o perioadă determinată de timp (de regulă șapte zile), în scopul dobândirii unor abilități și competențe complementare celor oferite în cadrul sistemului educațional și social. În județul Bihor, în anul 2008, au existat șase structuri de cazare de acest tip, cu o capacitate de cazare de 870 de locuri localizate în: Nucet (350 locuri), Bratca (120 locuri), Roșia (100 locuri), Șoimi (120 locuri), Șuncuiuș (100 locuri) și Remeți (80 locuri). În 2018 mai funcționau doar 4 dintre ele, respectiv taberele de la: Șuncuiuș (60 locuri), Remeți (55 locuri), Oradea (80 locuri) și Bratca (77 locuri).

Constatăm pe de cealaltă parte că, numărul unităților cu activitate de cazare este mai mare în Hajdú-Bihar cu aproximativ 30% față de cele din Bihor. Pe de altă parte deși regăsim un număr mai redus de unități de cazare, în Bihor personalul ocupat în cadrul acestor unități este mai mare cu aproximativ 40%. Concluzia pe care o putem indusă de aceste aspecte ar fi că unitățile cu activitate de cazare din Bihor sunt mai mari ca și capacitate, ceea ce impune un număr mai mare de personal angajat pentru deservire. Din datele financiare existente, constatăm și că, în județul Bihor, cheltuielile cu personalul angajat sunt mai mici decât în Hajdú-Bihar, personalul angajat în industria hotelieră din Hajdú-Bihar fiind mai bine plătit de circa două ori decât cel din Bihor.

Anul	Nr. locuri în Bihor	Nr. loc. în Hajdú-Bihar
2010	6532	7743
2014	7242	8884
2018	8313	10098

Evoluția numărului de locuri în hoteluri în perioada 2010-2018 în arealul de studiu; *SURSA datelor: INSSE, KSH*

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

Anul	Nr. locuri în Bihor	Nr. locuri în Hajdú-Bihar
2010	622	Nu sunt date
2014	1478	1278
2018	3389	1634

Evoluția numărului de locuri în pensiuni în perioada 2010-2018 în arealul de studiu; *SURSA datelor: INSSE, KSH*

Anul	Nr. locuri în Bihor	Nr. locuri în Hajdú-Bihar
2010	335	438
2014	362	630
2018	692	666

Evoluția numărului de locuri în vile, cabane și case de vacanță (HU) în arealul de studiu în perioada 2010-2018;

SURSA datelor: INSSE, KSH

Anul	Nr. locuri în Bihor	Nr. locuri în Hajdú-Bihar
2010	9152	7743
2014	10421	10792
2018	14203	12398

Evoluția numărului total de locuri de cazare, în arealul de studiu în perioada 2010-2018; *SURSA datelor:*

INSSE, KSH

Anul	Nr. total unități de cazare în Bihor	Nr. total unități de cazare în Hajdú-Bihar
2010	128	97
2014	149	128
2018	267	144

Evoluția numărului total de unități de cazare, în arealul de studiu în perioada 2010-2018; *SURSA datelor:*

INSSE, KSH

Structurile de primire cu funcție de alimentație publică

În Bihor, la nivelul anului 2017 se înregistrau un număr de 208 structuri de alimentație publică clasificate, indicând un anumit nivel atins în ceea ce privește activitatea turistică. Acest indicator, conexas cu alți indicatori (structurile de cazare, dotările de cură și agreement și cele auxiliare, etc.), într-o analiză completă, ne poate oferi informații relevante privind activitatea turistică, gradul de dotare și amenajare turistică și, într-un final, nivelul de dezvoltare a întregii industrii turistice și a nevoilor de resursă umană ocupată de domeniu.

Structurile de alimentație publică clasificate, în anul 2017, erau distribuite spațial în 30 de unități administrativ teritoriale, mai exact în 34 localități, dintre care în 5 localități urbane, anume: Oradea, Marghita, Salonta, Nucet și Valea lui Mihai. Cele mai multe unități de alimentație publică se regăseau în Sânmartin - 70, Oradea - 56 și Nucet - 6.

La nivelul aceluși reper temporal erau prezente 22971 locuri în unitățile de alimentație publică. La nivel județean distribuția lor era inegală, doi poli având cele mai mari concentrații, ei urmând distribuția după numărul și locurile din unitățile de primire cu rol de cazare. Cele mai multe locuri se regăseau în Sânmartin - 10643, urmat fiind de Oradea - 5801, Marghita - 1151 și Nucet - 684. Tipologic, situația procentuală din totalul locurilor existente era următoarea: restaurantele clasice acopereau 72,4%, barurile de zi, 7,3% și baruri-bufet 4,4%.

Pe categorii de confort, în funcție de numărul locurilor din unitățile de alimentație publică, starea de fapt arată dominanța locurilor de două și trei stele, cu un procent de 41,8%, respectiv 44,7%. La polul superior al confortului, locurile clasificate la patru și cinci stele, reprezentau un procent de 11,8%. Acestea spațial erau comasate în municipiul Oradea și Băile Felix. Informațiile sus prezentate relevă, pe de-o parte profilul turistului care vizitează Județul Bihor și, inevitabil, gradul de formare și specializare necesar pentru personalul din domeniul ospitalității care îl deservesc.

Baza de tratament

Această categorie de dotări sunt specifice stațiunilor balneare. În cadrul acestei componente importante a stațiunilor se realizează atât tratamente clasice, cu baza în factori naturali terapeutici, de cură externă (băi calde), cură internă, împachetări cu nămol terapeutic, băi de plante, proceduri complexe având la bază efectele electrice și diadinamice, kinetoterapie, hidro-kinetoterapie, gimnastică sportivă desfășurate atât în aer liber (băi de aer, climatoterapie) cât și în săli special amenajate (fitness, gimnastică aerobică, gimnastică medicală).

O analiză spațială a arealului euroregional aflat în interesul nostru identifică astfel baze de tratament la: Băile Felix, Băile 1 Mai și Stâna de Vale, pe partea română, dar și la Hajdúszoboszló și Debrecen, pe partea maghiară.

Stațiunea permanentă de interes național Băile Felix dispune de un număr de nouă baze de tratament. Tot aici, funcționează și o secție a sanatoriului de copii cu o capacitate de 100 de locuri pentru copii între 6 și 16 ani.

Principalii *factori naturali terapeutici* din această stațiune sunt: apele minerale termale, nămolul terapeutic și bioclimatul sedativ de cruțare cu unele nuanțe de excitare. Hidrochimic, apele termale din zona Băile Felix sunt bicarbonate, sulfatate, calcice, sodice magneziene, silicoase, oligominerale, cu o temperatură cuprinsă între 41-49° C și o mineralizare totală în jur de 1g/l ; nămolul terapeutic este folosit sub formă de împachetări sau băi.

Curele balneare propuse în cadrul bazelor de tratament de aici se adresează următoarelor afecțiuni:

- afecțiuni reumatice degenerative (spondiloză, coxartorze, gonartroze, poliatroze)
- afecțiuni reumatice inflamatorii (spondilită anchilozantă, poliartrită reumatoidă)
- afecțiuni reumatice abarticulare (periartrită scapulo-humerală, tendinite, bursite)
- afecțiuni posttraumatice

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

- afecțiuni neurologice (discopatii, hernia de disc, pareze, paralizii)

Pacienții pot în cadrul bazelor de tratament din Băile Felix să beneficieze de:

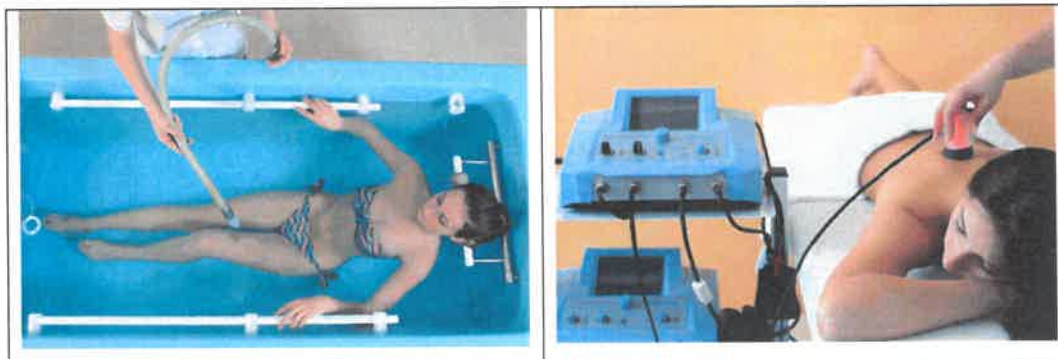
- Consultații medicale (inițială și de control)
- Proceduri de electroterapie (curenți diadinamici, curenți interferențiali, curent TRÄBERT, TENS, magnetodiaflux, microunde, unde scurte, ultrasunet, laserterapie, galvanizare și ionizare)
- Proceduri de hidroterapie (baie galvanică, baie STANGER, duș Caracalla, duș subacval, duș ciclonic, duș Vichy, afuziuni alternante și terapia Kneipp)
- Proceduri de termoterapie (baie de nămol, împachetări totale sau parțial cu nămoluri, împachetări cu parfină)
- Proceduri de kinetoterapie și hidrokinetoterapie (individuale sau de grup)

Baza de tratament “Termal” are arondate unitățile de cazare “Termal” și “Nufărul” , având o capacitate de tratament de 500 de persoane/bolnavi pe zi. În cadrul bazei funcționează o secție a Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie din București, care prin intermediul celor trei cabinete aplică tratament geriatric pacienților români și străini. Complexul Termal a fost complet renovat în anul 2003, iar Nufărul în 2004. Centru de wellness de aici cuprinde solar, saună, sală de fitness, hidromasaj complex, masaj, băi cu arome, băi cu plante, două piscine cu apă termală (interioară și exterioară) deschise tot timpul anului.

Baza de tratament din cadrul hotelului “Internațional” poate caza câte 360 de pacienți pe zi. Această bază dispune de patru cabinete de balneofizioterapie profilate pe tratamente cu Gerovital și Pell-Amar. Acesta dispune de trei bazine exterioare (de înot, de relaxare și pentru copii) și două bazine interioare.

66

Dotări din Baza de tratament din cadrul hotelului "Internațional" (SURSA <https://www.hotelinternationalfelix.ro/tratament.php>)

Centrele de wellness ale hotelurilor Internațional și Termal au fost create special pentru a menține și îmbunătăți tonusul și condiția fizică și psihică a persoanelor active. Printre serviciile ce sunt disponibile enumerăm: hidroterapia, masajul, hidromasajul complex, dușurile speciale cu cromo și aromo-terapie (la hotel Internațional), jacuzzi, sauna, solarul, saloanele de cosmetică și înfrumusețare. De asemenea, cele două hoteluri dispun și de săli de fitness echipate conform celor mai noi tendințe în materie. De cabinete de balneofizioterapie dispun și hotelurile Crișana, Poienița, Unirea, Mureș, Pavilion II, hoteluri care au între 50 și 1700 de locuri.

Hidroterapie la Băile Felix: SURSA: SC Turism Felix SA

În stațiune mai funcționează ca baze de tratament un sanatoriu pentru copii între 6 și 16 ani și un spital de recuperare medicală cu 150 de locuri aparținând de Ministerul Sănătății.

Baza de tratament la Băile Felix (stânga Internațional**, dreapta Mureș**); (sursa: SC Turism Felix SA)**

În Băile 1 Mai, **Hotelul Ceres** dispune de 460 locuri de cazare în camere de categoria 3 stele. Varietatea de ape minerale termale cu debit ridicat constituie principalul factor terapeutic al zonei. Apele prezente aici sunt: bicarbonatate, sulfatate, calcice, oligominerale sunt indicate pentru tratarea unei game largi de afecțiuni.

Beneficiind de proprietățile acestor ape, de tehnică de ultimă generație precum și personalul specializat, aici sunt tratate afecțiuni:

- reumatice inflamatorii precum: poliartrita reumatoidă, spondilita anchilozantă, stări după reumatism articular acut ;
- afecțiuni reumatismale degenerative: spondiloza cervicala, dorsala și lombara, artroze și poliartroze ;
- afecțiuni post traumatice, precum: redori articulare post traumatice, stări postoperatorii articulare, osoase, stări după fracturi, entorse sau luxații
- afecțiuni neurologice centrale și periferice, precum hemipareze, parapareze, după operații pe coloană/măduvă, după traumatisme vertebrale, precum și alte diverse pareze și paralizii ;

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

- afecțiuni ginecologice precum: metro anexite cronice, tulburări minore de pubertate sau de menopauză ;
- afecțiuni asociate unor boli metabolice și de nutriție, precum diabet zaharat de tip II, boli endocrine, gută cu localizări articulare.

Hotel Ceres Băile 1 Mai – dotări de cură și tratament SURSA: <http://www.hotelulceres.ro/>

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

Aici bolile sunt tratate prin următoare proceduri: curenți diadinamici și interferențiali, magnetodiaflux, ultrasunete, unde scurte, laserterapie, ionizări, aerosoli, termoterapie, băi terapeutice cu ape minerale termale în cazii și în bazin, băi galvanice, duș subacval, masaj segmentar manual și kinetoterapie la sală.

Hotelul Perla, Băile 1 Mai deține 40 de camere de cazare (twin și matrimonial) și 8 apartamente. Baza de tratament din cadrul Complexului Hotelier Wellness & Spa PERLA este un centru modern de profilaxie și tratament curativ dotat cu aparatură de înaltă calitate. Tratamentele și procedurile sunt efectuate de personal bine pregătit și specializat, ce oferă proceduri complexe de înaltă calitate pentru diverse afecțiuni. Curele de tratament din acest loc se adresează în special afecțiunilor: reumatice degenerative, inflamatorii și abarticulare, posttraumatice și celor ale sistemului nervos central și periferic.

Baza de tratament de la Stâna de Vale

Stâna de Vale este cea mai veche stațiune montană a județului Bihor, așezată pe versantul sud-estic al masivului Vlădeasa, la izvorărele râului Iad. Aflată la o altitudine de 1.100 de metri, se află într-o depresiune cu brazi, înconjurat pe fiecare parte de piscuri cu 3-500 de metri mai înalte. Grație acestei protecții naturale, aici se înregistrează cea mai mare pondere a perioadelor lipsite de vânt (a calmului) din județul Bihor, circa 73% din totalul anului. Acesta conduce la un bioclimat lipsit de stress, oferind odihnă deplină în cel puțin 5 luni ale anului, în perioada aprilie-iunie, și în luna septembrie.

Aerul montan bogat în ioni negativi, apele de izvor ce abundă în săruri minerale valoroase, toate contribuie la combaterea asteniei nervoase și la ameliorarea stărilor afective de origine endocrinologică, precum și la tratarea afecțiunilor respiratorii și a hipotrofiei.

Acești factori terapeutici naturali sunt completați de serviciile modernei baze de tratament medical, care funcționează în cadrul hotelului Iadolina, unde se execută tratamente ca: masaj medical, electroterapie, saună, reflexoterapie și gimnastică medicală.

Baza de tratament de la Hotel Iadolina, dotări utilizate în terapie SURSA: <http://www.hoteliadolina.ro>

Baza de tratament din stațiunea balneoclimaterică permanentă Băile Tinca. Stațiunea se află în partea sudică a județului Bihor, în Câmpia Crișurilor. Factori de cură prezența aici sunt:

- apele minerale bicarbonatate, calcice, magneziene, sodice, carbogazoaze și atermale (exploatate prin 3 izvoare încă din 1884, buletinul de analiză a acestora indică pentru ele aceleași proprietăți ca și pentru apele minerale de la Vichy)

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

- microclimatul de cruțare specific așezării

Stațiunea dispune de baza de tratament moderna, restaurant și un număr 34 de camere cu câte două locuri, la trei stele.

Băile Tinca și dotări ale bazei de tratament

Secțiile de electroterapie și termoterapie sunt dotate cu aparatură medicală performantă, în cadrul lor putându-se efectua proceduri de recuperare medicală, dar și de prevenție .

Aici sunt tratate afecțiuni ale:

- aparatului locomotor;
- aparatului digestiv (gastrita cronică hiperacidă, ulcere gastrice și duodenale, colite cronice nespecifice, constipația cronică); afecțiuni hepato-biliare (dischinezia biliară, colecistita

72

cronică necalculoasă sau calculoasă, stări după ficat operat, hepatită cronică, pancreatită cronică);

- metabolice și de nutriție (diabetul);
- neurologice periferice;
- cardiovasculare;
- rinichiului și căilor urinare;
- ginecologice, în special sterilitatea secundară.

Baza de tratament a Spitalului Dr. Mircea Pop – Marghita beneficiază și de aportul de bază al prezenței Ștrandului Marghita, respectiv a apei termale cu proprietăți curative recunoscute în tratarea bolilor aparatului locomotor și în tratamentul postraumatic.

Pacienții pot, la Secția de Balneologie a bazei de tratament de la Marghita, să beneficieze de:

- Consultații medicale (inițială și de control)
- Proceduri de electroterapie (curenți diadinamici, curenți interferențiali, curent TRÄBERT, T.E.N.S., magnetoterapie, microunde, unde scurte, ultrasunet, laserterapie, galvanizare și ionizare)
- Proceduri de hidroterapie (baie galvanică, baie de șezut)
- Proceduri de termoterapie (împachetări cu parfină)
- Proceduri de kinetoterapie și hidrokinetoterapie (individuale sau de grup)

Baza de tratament de la Complexul Adorianis – Sarcău, situată în comuna Sârbi, jud. Bihor, la circa 36 km de Oradea, pe drumul ce o leagă pe aceasta de municipiul Marghita, beneficiază de 3 unități de cazare în incinta sa, 2 pensiuni și o vilă.

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

Apa termo-minerală, aflată la baza dezvoltării acestei facilități de terapie, este foarte concentrată, bromurată, iodurată, feruginoasă, clorurată, sodică, hipertermală și hipertona. Analizată fizico-chimic și microbiologic resursa acvatică prezintă interes terapeutic pentru cura externă în următoarele:

- afecțiuni reumatismale cronice degenerative, precum: artroze ale coloanei vertebrale, de șold, genunchi, mână, picior);
- afecțiuni reumatismale inflamatorii cronice stabilizate biologic ca: poliartrita reumatoidă, spondilita anchilozantă;
- afecțiuni reumatismale abarticulare: tendinite, bursite, tenosinovite;
- afecțiuni posttraumatice ale aparatului locomotor;
- afecțiuni neurologice periferice cronice, leziuni de nervi periferici;
- afecțiuni ginecologice cronice, boala inflamatorie pelvină.

Complex Adorianis Sarcău dotări de cură și strand termal Sursa: <http://complex-adorianis.ro>

Baza de tratament din Debrecen

Apa termală din Debrecen, bogată în importante substanțe organice și anorganice este recomandată în mod special celor cu probleme locomotorii.

În cadrul bazei de tratament al centrului Aquaticum din Debrecen pot fi asigurate cca. 40 de tipuri de tratamente bazate pe apă termală. Tratamentele sunt recomandate, programate și supravegheate de personal format și specializat precum: medici specialiști, kinezoterapeuți asistenți de balneo-fizio-kinetoterapie. Ei prescriu tratamentele individualizate după realizarea analizelor medicale. În afară de tratamentele curative tradiționale cu apa termală, proceduri hidroterapeutice, se poate beneficia și de fizioterapie, terapie de mișcare și o ofertă generoasă de psihoterapii.

Apa medicinală de la Debrecen este o apă termală de 65°C clorurată, alcalină, hidrocarbonată, cu iod, brom, clorid de sodiu, care conține în cantitate însemnată și calciu, magneziu, acid metaboric și acid metasilicic, totodată este bogată în substanțe organice și anorganice.

Baza de tratament din Hajdúszoboszló

Orașul *Hajdúszoboszló* de peste optzeci de ani este vestit pentru apa termală cu efect terapeutic care fășnește din adâncuri. Astăzi, Stațiunea Climaterică Hungarospa Hajdúszoboszló este cel mai mare complex de băii termale din Europa centrală, unde toate generațiile, de la mic la mare găsesc serviciul dorit.

Clădirea băilor termale a fost renovată complet în anul 1999. În clădirea cu două nivele, capacitatea tratamentelor s-a dublat și s-au construit patru piscine descoperite. Piscinele sunt împrejmuite de holuri încăpătoare. În pavilion se găsesc alte trei piscine acoperite cu apă termală, temperatura fiind de 32, 36, și 38 grade C.

Băile termale exterioare (stânga) și interioare (dreapta) la Hajdúszoboszló; SURSA: www.hungarospa-rt.hu:
www.programturizmus.hu/ajanlat-hajduszoboszlo-gyogvaszat.html și www.balneoportel.hu

Pavilionul a fost renovat în anul 2002 prin finanțare obținută cu ajutorul Planului Széchenyi. Tot atunci s-a creat o bază de tratament deasupra așa-numitului culoar cu cade, pentru clienții hotelului din vecinătate, Aqua-Sol. La parter se află trei cabinete medicale, sală de tratament și sala de gimnastică medicală. La etaj se află sălile de masaj, săli de tratament și locuri pentru odihnă. S-a creat și un parc special amenajat pentru odihna pacienților.

Motivele pentru care mii de oameni se vindecă sunt puterea apei termale și alte tratamente. Apa conținând iod, brom și sare, este în primul rând recomandată pentru afecțiuni reumatice. Se obțin rezultate foarte bune la peste 90% din pacienți care urmează tratamentul prescris de medic, în special pacienții cu afecțiuni ale aparatului locomotor, spondiloză sau cu unele boli degenerative, în special artroze.

Curele de baie au un efect benefic și pentru boli neurologice, dermatologice (eczeme, psoriazis), intervenții chirurgicale. Pacienți care au avut intervenții chirurgicale ortopedice fac cure suplimentare. Se obțin rezultate bune și în tratarea stării de după hemoragie cerebrală, paralizii provenite din sindromul Heine medin, nevralgii, dureri neuralgice. Multe femei sterile după trei-patru cure au rămas însărcinate. Acest fenomen se datorează faptului că în apă se găsește estrogen. De altfel peste patruzeci de feluri de tratamente stau la dispoziția clienților, iar diferitele tratamente se pot combina. Printre altele se poate enumera masajul, tratament cu

nămol, baie cu greutate, masaj subacvatic, gimnastică subacvatică, diferite electroterapii și cele mai moderne terapii cu laser.

Baza turistică de agrement

Baza de agrement din Oradea

Din dotările pentru agrement în Oradea se remarcă în primul rând Complexul wellness thermal Nymphaea, Ștrandul Ioșia, respectiv bazinul olimpic. Pe lângă acestea merită amintite și Orașelul Copiilor, parcurile și grădinile, cinematografele, sălile și terenurile de sport, sălile de spectacole.

Complexul wellness thermal Nymphaea a fost inaugurat în 2016 și se extinde pe o suprafață de circa 7 ha, are o baza de agrement compusă din 15 bazine (interne și externe, cu apă rece și apă încălzită, nu sunt bazine cu apă termală), 10 aquatobogane, structuri de joacă pentru copii, 6 saune, saloane de masaj, baie de turcească, terenuri de sport și spații de alimentației publice.

Bazinul Olimpic din Oradea a fost finalizat și dat în folosință în luna aprilie anul 2007. Are o capacitate de 1035 de locuri pentru spectatori, iar dimensiunea bazinului fiind de 50/25m. Bazinul olimpic este destinat publicului în funcție de calendarul competițional. Orele rezervate exclusiv publicului se modifică doar în cazul unor competiții sau evenimente sportive.

Ștrandul Ioșia dispune de 6 bazine rotunde pentru copii și vârstnici de 250 m³ din care 4 sunt funcționale. În afară de acestea mai sunt 2 bazine mari dreptunghiulare pentru adulți de 1000 m³, ambele fiind funcționale.

Pe lângă cele două ștranduri mai există și câteva hoteluri care pun la dispoziția vizitatorilor piscinele sale. Aici aș aminti piscina Hotelului Continental-Forum***, piscina Hotelului Maxim****, respectiv piscina Hotelului Silver****.

Sala Sporturilor „Antonio Alexe” a fost dată în folosință în anul 1979 având a capacitate maximă de 2000 de locuri. Pe lângă evenimentele sportive locale și naționale a găzduit

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

nenumerate evenimente sportive internaționale. Tot aici se organizează anual peste 15 târguri naționale și internaționale, printre care și târguri de turism.

Stadionul Municipal „Iuliu Bodola” a fost construit în anul 1924, iar de-a lungul anilor a suportat mai multe lucrări de modernizare. Momentan, stadionul are o capacitate de aproximativ 11.000 de locuri pe scaune.

Orășelul Copiilor a fost inaugurat la 1 iunie 2007. Întins pe o suprafață de 14.600 mp, beneficiind de echipamente de joacă de ultimă generație și de o clădire multifuncțională pe două niveluri, Orășelul Copiilor din Oradea se numără printre cele mai mari amenajări de acest gen din țară și este, cu siguranță, cel mai modern.

Casa de Cultură a Sindicatelor este gazda a nenumărate evenimente culturale și de divertisment. Sala mare dispune de 750 de locuri, respectiv de o scenă de 15x15 m. Pe lângă sala mare mai există Sala Studio Mircea Popescu cu 120-200 de locuri, Sala Franceză cu 100 de locuri, Sala Albastră cu 50 de locuri, Sala de protocol 40 de locuri, Sala de conferințe cu 30 de locuri, Sala Tineretului cu 40 de locuri.

Pe lângă cele amintite mai sus, în Oradea baza de agrement mai cuprinde și alte terenuri și săli de sport, respectiv *spații verzi*, dintre care amintim doar cele mai importante: Parcul 1 Decembrie, Parcul N. Bălcescu, Parcul I.C. Brătianu, Parcul (Grădina) Muzeului, Parcul Petőfi, Parcul din șanțul Cetății, Parcul Olosig, Parcul 22 Decembrie, Parcul Libertății, Parcul Traian, Parcul Ghiocelilor, Parcul Magnoliei, etc. Grădina zoologică este momentan închisă, dar există planuri pentru mutarea acesteia în afara orașului pe un amplasament mult mai mare, iar în locul său ar urma să rămână un parc de agrement.

Tot aici merită amintit și centrul comercial „Lotus” care pe lângă nenumăratele magazine cuprinde și centre de agrement cum ar fi Cinematograful Hollywood Multiplex, sală de jocuri (biliard, bowling, jocuri electronice), sală de fitness, etc.

Baza de agrement din Băile Felix și 1 Mai

Stațiunea Băile Felix este situată la 8 km sud-est de municipiul Oradea, fiind traversată de drumul european 79 (DN 76). Acesta este cea mai mare stațiune balneoclimaterică din România.

În orice anotimp, la Băile Felix stau la dispoziția turiștilor 19 bazine în aer liber și acoperite, pentru relaxare într-o zonă liniștită și confortabilă, se poate beneficia de proprietățile curative ale apelor termale, de masajul subacval, de jocurile și căderile de apă.

Dintre recente realizări putem aminti aquaparkul deschis în cadrul *Ștrandului Felix* începând cu sezonul 2008. Cele șase noi bazine (de relaxare, de wellness cu jocuri și căderi de apă, bazinele pentru copii, bazinul cu valuri) vin să se adauge toboganului acvatic cu cinci piste și terenurilor de beach-volley și mini-fotbal existente.

Imagine emblematică pentru stațiunea Băile Felix încă de la începutul secolului XX, *Ștrandul Apollo* este deschis tot timpul anului. Acesta are patru piscine cu apă termală, dintre care una acoperită, integral renovate în decursul ultimilor ani. Printre noile dotări se numără și climatizarea spațiilor interioare, precum și echiparea și modernizarea vestiarelor și a barului de zi.

Ștrand Apollo; SURSA: www.facebook.com/pg/turismfelix

Stațiunea Băile 1 Mai este situată la 8 km de Oradea și la doar 2 km de Băile Felix. **Baza de agrement din Băile 1 Mai** dispunea de două ștranduri: ștrandul Venus, respectiv Ștrandul cu valuri. Ștrandul Venus dispunea de 14 bazine din care un bazin olimpic, un bazin cu trambuline (1m, 3m, și 5m), un bazin mare de formă trapezoidală și două bazine rotunde pentru copii (cu adâncime de 0,35-0,5 m). La intrare se află un complex format din 8 bazine sub formă de floare, iar la mijlocul acestora se află o mică terasă acoperită. Situația acestui complex de agrement este incertă.

Ștrandul cu valuri constituie o atracție importantă deoarece sunt puține ștranduri în România care să beneficieze de asemenea bazine cu valuri, el se află în plin proces de reabilitare.

Baza de agrement din stațiunea Stâna de Vale

Stațiunea Stâna de Vale se află în Munții Bihor-Vlădeasa la 1100 m altitudine, la 25 de km de municipiul Beiuș respectiv șoseaua E 79. Aici există o singură pârtie de schi denumită Măgarul care este deservită de un teleschi. Pârtia are o lungime de 568 m cu o diferență de nivel de 90 m situat între 1090m și 1180m altitudine. Aici se pot închiria echipamente de schi, sănii și snowmobiluri, iar vara ATV-uri. Recent aici a fost inaugurat Happy Land Adventure, o facilitate de agrement care are: parc aventura (8 trase prin copaci, tiroliană de 230 m), disc golf, bob alpin pe infrastructură metalică(traseu de 900 m cu o diferență de nivel de 52 m), tubing și trasee de mountainbiking.

Baza de agrement din stațiunea Vârtop-Arieșeni

Stațiunea Vârtop-Arieșeni se află la limita județelor Bihor, respectiv Alba, în partea centrală a Munților Bihor la 1150 m altitudine, fiind accesibilă prin intermediul drumului național DN75 (Ștei-Câmpeni-Turda).

Stațiunea se află într-o evoluție ascendentă în ultimi ani, ceea ce se poate observa atât pe creșterea capacităii de cazare cât și datorită amenajării unei pârtii noi de schi denumita Pârtia Piatra Grăitoare. Cele două pârtii vechi au fost amenajate chiar pe limita dintre județele Alba și Bihor. Pârtia mare are o lungime de 1000 m, iar pârtia mică are o lungime de 430 de metri. Pârtia Piatra Grăitoare, aflată în totalitate în județul Bihor, a fost dată oficial în folosință în luna ianuarie 2011 și este dotată cu un telescaun modern de 4 locuri.

Complexul Kings Land Ineu oferta de agrement este una extrem de nișată, fiind probabil singura facilitate de gen care oferă atât posibilitatea inițierii și practicării golfului, alături de zboruri de agrement cu avioane de mici dimensiuni și planorism. Tot aici se pot practica pescuitul sportiv, respectiv echitația.

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

Baza de agrement din Tiszacsege

Orașul *Tiszacsege*, este cel mai tânăr oraș al județului Hajdú-Bihar și totodată unul dintre cele mai vechi localități ale județului. Este situat în extremitatea nord-vestică a axei turistice, respectiv în vestul județului Hajdú-Bihar. Orașul se află pe malul stâng al Tisei între orașele Tiszafüred și Polgar, la marginea Parcului Național Hortobágy. Cea mai important potențial turistic al localității în reprezintă râul Tisa care atrage un număr foarte mare de turiști în sezonul estival. Din portul (debarcaderul) amenajat aici se organizează plimbări cu vaporeșul pe Tisa. De asemenea, malul este amenajat pentru pescuit.

Apa termală de aici provine de la o adâncime de 1150 de metri și având a temperatură de 73 de grade C. În urma mai multor analize chimice s-a dovedit efectul benefic al acestor ape, astfel în anul 2000 a fost declarată apă termală medicinală. Apa conține o serie de materii organice dizolvate fiind alcalină, cu conținut mare de hidrogen carbonat. Este recomandat în tratarea bolilor reumatice și unele boli dermatologice.

Ștrandul din Tiszacsege este deschis tot anul, cu următorul program: din 1 mai până la 30 septembrie zilnic de la ora 9 la ora 19, iar în perioada 1 octombrie – 30 aprilie este deschis doar în zilele de vineri, sâmbătă, duminică la care se adaugă zilele de sărbătoare și vacanțele școlare. În această perioadă funcționează doar bazinul acoperit în intervalul orar 10 – 22.

În cadrul ștrandului funcționează și o saună finlandeză respectiv un camping, unde turiști pot alege între următoarele forme de cazare: rulote, corturi sau în căsuțe de lemn.

Baza de agrement din Balmazújváros

Orașul Balmazújváros se află la 26 km vest de Debrecen la marginea Parcului Național Hortobágy. Ștrandul termal din oraș se întinde pe o suprafață de 3 ha în fostul parc al Conacului Semsey. Aici există șase bazine alimentate de trei foraje, dintre care două sunt cu ape termale și unul cu apă rece. Din forajele cu apă termală țâșnește o apă de 61°C care provine de la o adâncime de 1180 m. În data de 21 februarie 1994 apa termală de aici a fost declarată ca apă cu

83

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

efecte curative (medicinală) de către Direcția Națională de Sănătate și Băi termale din Ungaria. Analizele chimice au demonstrat faptul că apa este benefică în tratarea pacienților cu boli artritice cronice. Pe baza recomandărilor Institutului Național de Reumatologie și Fizioterapie apa este benefică pacienților cu spondiloza lombară, dar este recomandat și pacienților cu probleme de coloană, boli ale membrelor inferioare respectiv în tratarea problemelor ginecologice.

Apa termală are un conținut mineral foarte mare, are o duritate redusă, conține carbonat de sodiu și de hidrogen, de asemenea mai conține clor, iod și fluor. Datorită conținutului relativ mare de iod aparține grupului de ape iodurate. În vara anului 2002 au fost puse în funcțiune trei bazine noi care deja satisfac cerințe sportive, dar au și elemente de distracție cum ar fi jacuzzi sau ciupercă de apă.

Baza de agrement din Debrecen

Centrul terapeutic și balnear respectiv hotelul termal și de wellness Aquaticum Debrecen este situat în centrul pădurii *Nagyerdő* (prima arie naturală protejată din Ungaria), în partea de nord al orașului. Complexul cuprinde mai multe obiective. În primul rând se evidențiază baia de agrement (aquaparc) Mediteranean Aquaticum aflat sub o cupolă de sticlă cu un diametru de 66m. Se află aici și un centru mediteranean de saună, 12 tobogane, perete de cățărare, chopper acvatic, jacuzzi, baie în peșteră, curs de apă, gheizer, jeturi de apă, dușuri gen ciupercă și dușuri la nivelul gâtului. În cadrul centrului de wellness se fac numeroase tratamente printre care se evidențiază masajul și diferitele băi sau tratamente care se oferă pe o paletă foarte largă.

Cel de-al doilea stabiliment este o baie termală, care asemenea aquaparcului este deschisă publicului în tot cursul anului. Circulația directă între baia termală și cea de agrement este asigurată de un pasaj flancat cu pereți din sticlă.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

Al treilea element al bazei de agrement din Pădurea Mare este ștrandul Nagyerdő, unde sub umbra arborilor, vizitatorii pot găsi de asemenea atât bazine cu apă termală, cât și bazinul olimpic de 50 de metri, respectiv bazine cu valuri și cele pentru copii.

În afară de ștandurile din Pădurea Nagyerdő, orașul Debrecen mai posedă și alte elemente de agrement, care merită pe deplin amintite, mai ales că atrag un număr însemnat de vizitatori.

Parcul Cultural din Pădurea Mare (Nagyerdei Kultúrpark) include Grădina Zoologică și Parcul de distracții. *Grădina zoologică* și-a deschis porțile încă din anul 1958, fiind prima grădină zoologică din Ungaria în afara Budapestei. Deși la început dispunea de o suprafață mult mai restrânsă, astăzi a ajuns să se întindă pe o suprafață de 17 hectare, unde se pot vizita animale provenite de pe cinci continente, mai exact 165 de specii cu aproximativ 1500 de exemplare. Speciile cele mai valoroase ale grădinii sunt: o specie rară de gibboni, hipopotami de Nil, lene cu două degete, girafa reticulată, o specie rară de berze, etc.

Începând cu anul 1961 grădina botanică funcționează combinat cu *Parcul de distracții*. Acesta este cel mai mare parc de distracții din regiune. Instituția are anual un număr de peste 240.000 de vizitatori (în comparație Peștera Urșilor este vizitată anual de 80-100.000 de persoane). Acesta dispune de 17 jocuri printre care Castelul vrăjit, mașinuțe, roată uriașă, trenuleț pentru copii, etc. Tot în cadrul parcului de distracții se află Casa Tropicală, grajdul dedicat cămilelor și căprioarelor, respectiv Terrariul și Casa Palmierilor. Din anul 1994 parcul a fost declarat arie naturală proiectată, iar prin cele 341 de specii de plante îndeplinește și funcția de grădină botanică.

Tot în cadrul bazei de agrement amintim cele mai importante săli de sport, de spectacole și centre comerciale care atrag un număr însemnat de turiști (de ex. pentru turismul cultural).

Sala Főnix din Debrecen poate găzdui 8500 de persoane, fiind cea de a doua sală ca mărime din Ungaria după Budapest Arena. *Centrul Kölcsey* este cel mai mare centru cultural și de conferințe din estul Ungariei, având o suprafață utilă de 13000m². *Cinematograful Apolló* din Debrecen este singurul unde publicul spectator poate urmări filme artistice sau filme pentru

copii. Cinematograful a fost fondat încă în 1912, dispune de trei săli și este recunoscut azi ca și o „insulă” importantă în viața culturală a orașului Debrecen.

În cadrul centrului comercial *Debrecen Plaza* funcționează *cinematograful Cinema City*. De asemenea, Debrecen Plaza are foarte multe magazine și unități de alimentație publică. *Centrul Comercial Fórum* atrage un număr însemnat de turiști mai ales pe cei care sunt orientați spre a face cumpărături. Acesta are 120 de magazine și peste 800 de locuri de parcare. În centrele comerciale amintite se organizează diverse evenimente de timp liber, culturale sau sportive.

Baza de agrement din Hajdúszoboszló

Orașul Hajdúszoboszló se află la 21 de km sud-vest de Debrecen, fiind cea mai mare stațiune balneară din Ungaria de est și pe locul doi din toată Ungaria din punct de vedere a circulației turistice. Prima clădire a ștrandului ce poate fi vizitată și în zilele noastre și-a deschis porțile pentru oaspeți în data de 26 iulie 1927. De la deschiderea ștrandului cu plajă de nisip în anul 1927, acesta a suferit schimbări majore.

În prezent *ștrandul* este așezat într-un parc de 30 de hectare și este deschis în fiecare an de la 1 mai până la 30 septembrie. Cele 13 bazine de înot sunt fără excepție foarte frecventate. Cea mai mare atracție a ștrandului este litoralul mediteranean, fiind cel mai mare bazin de ștrand construit în Europa Centrală. Atmosfera mediteraneană este garantată de vasul piraiților, farul și litoralul plin de palmieri.

În cadrul complexului de băi se află și *Aquapark-ul*. Acesta oferă pentru vizitatorii de peste 12 ani noua feluri de tobogane uriașe, lungimea totală a acestora depășind un kilometru. Copii sub 10 ani au acces la minitobogan, la cetatea acvatică și la fluviul torențial.

Bazinul de înot acoperit, renovat în anul 1992, se află în imediata vecinătate a campingului, fiind construit conform standardelor internaționale și este optim pentru organizarea de concursuri.

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

Din luna martie 2010, complexul acvatic acoperit *Aqua Palace* își așteaptă vizitatorii pe tot parcursul anului, oferind diverse programe de petrecere a timpului liber combinate cu băi tematice. În incinta clădirii cu băi au fost construite opt bazine tematice care prin evocarea simbolurilor unor culturi și civilizații apuse sau mai recente îi călăuzesc pe vizitatori în cultura băilor: *baia termală Pávai*, *baia marină*, *baia de gheață*, *baia Gange*, *băile romane*, *baia din peșteră*, *baia tropicală*, *baia cinema*. Toboganele ocupă un rol deosebit, cel mai înalt are o înălțime de peste 8 metri și o lungime totală care depășește 74 metri. Alte posibilități de petrecere activă a timpului liber care continuă să îmbogățească paleta serviciilor oferite de parcul acvatic sunt: surfing, squash, tenis de masă, spinning, aqua fitness.

Baza de agrement din Berettyóújfalu

Orașul Berettyóújfalu se află la 37 km sud de Debrecen, la jumătatea drumului dintre Debrecen și Oradea, fiind un important nod rutier deoarece aici se intersectează drumurile E 60 și E 79. Cel mai important element de agrement din oraș este ștrandul care a fost recent reabilitat și modernizat din fonduri europene.

În 1995 pe teritoriul ștrandului a fost ridicată clădirea impozantă care găzduiește o piscină de înot de 25 de metri cu sistem de circulație a apei, un bazin cu apă termală, saună finlandeză de relaxare, solarium, oaspeții fiind așteptați și cu masaj medical și de revigorare. În 2001 s-a renovat fostul „bazin al tinerilor ostași” și mediul înconjurător al acestuia.

Ca rezultat al unui proiect din cadrul Programului Operativ Regional al Câmpiei de Nord în 2010-2011 s-au construit cinci piscine noi, s-a modificat semnificativ mediul ambiant al băilor și băile cu apă termală curativă s-au îmbogățit cu o serie de servicii noi. Astfel a luat naștere noua imagine a instituției și *Băile Bihar Termáliget*, care oferă deopotrivă apă termală curativă, distracție și condiții de practicare a sportului.

Bihar Termáliget sunt băi cu apă termală cu efect terapeutic certificat. În parcul Népliget din apropiere se află acel izvor din care se obține apa termală de 63⁰C, provenită din straturi de apă protejate, declarată apă medicinală în 1997 de către Direcția Națională a Băilor Termale din

87

cadrul Ministerului Protecției Sociale. Efectul terapeutic al apei termale a fost demonstrat prin analizele făcute împreună de Secția de Reumatologie a Spitalului Județean „Kenézy”, Institutul de Medicină Socială al Facultății de Medicină din cadrul Universității Debrecen și Spitalul „Gróf Tisza István”. Pe baza analizelor făcute, apa termală curativă cu conținut de sodiu, hidrocarbonat și acid metasilicilic are efect benefic în primul rând în cazul afecțiunilor degenerative ale sistemului locomotor.

Infrastructura de turism cultural - Obiective culturale-educaționale (muzee)

În județul Bihor se regăsesc 20 de muzee și colecții cu un profil divers.

Complexul muzeal al Țării Crișurilor a fost inaugurat pe 17 ianuarie 1971 și a funcționat până în 2004 în clădirea palatului baroc (palatul episcopiei romano-catolic), el își are originea în vechea structură a Muzeului Societății de Arheologie și Istorie, înființat în 1895. Instituția muzeală își are sediul acum în fosta Școală de Cadeți, clădire monument de arhitectură, construit în 1898 în stil eclectic, și se află în plin proces de reamenajare, fiind deschise doar câteva expoziții temporare și un vivariu. Complexul muzeal are un patrimoniu de peste 250.000 de exponate, împărțite în patru secții permanente: istorie-arheologie, etnografie, științele naturii și artă. Fiind un complex muzeal acesta mai are în subordine și muzeul memorial Ady Endre, care este situată într-o clădire care a fost declarată monument fiind construit în 1895. Muzeul conține diferitele ediții ale operelor poetice, publicistice și de proză, ale poetului, apărute atât în timpul vieții, sau postum. Cele mai valoroase exemplare sunt edițiile princeps, dintre care unele poartă dedicația autorului. Tot de muzeul Țării Crișurilor aparține și muzeul memorial Iosif Vulcan, într-o clădire construită în 1887, monument de arhitectură. Muzeul Memorial „Iosif Vulcan” funcționează în clădirea care a găzduit, între anii 1896 și 1906, locuința lui Iosif Vulcan și redacția revistei Familia. Această unitate muzeală are o apreciată colecție ce conține o serie de documente în original, precum și în reproduceri, numere din cele cinci serii ale revistei Familia, fondată de Iosif Vulcan în anul 1865, mobilier aparținând acestuia, obiecte de artă și tablouri.

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

Muzeul memorial Aurel Lazăr care se află într-un imobil construit la 1905, pe strada care îi poartă numele marelui om politic, avocat român și aparține tot de complexul muzeal al Țării Crișurilor. Colecția ce se dezvăluie vizitatorului acestui muzeu este formată din mobilierul unui salon care a aparținut lui Aurel Lazăr, numeroase portrete și fotografii ale familiei Lazăr și piese de artă de factură secesion sau de influență asiatică.

Muzeul Militar Național Regele Ferdinand I din Oradea se află într-o clădire construită în 1895. Deschiderea muzeului a avut loc la 26 decembrie 1971. Patrimoniul muzeului este alcătuit din documentele și obiecte donate de veterani ai Diviziei 11 Infanterie și de familiile acestora, precum și din exponate aduse de la Muzeul Militar Central (actualul Muzeu Militar Național din București).

Colecția muzeală a Episcopiei ortodoxe se află în clădirea Episcopiei de pe strada Roman Ciorogariu, clădire monument de arhitectură. Aici este adăpostită o colecție muzeală cu tematică religioasă de peste 500 de piese: icoane și tablouri, cărți vechi de cult, mobilier religios, piese de metal prețios, sau odoare bisericesti.

Colecția Muzeului Episcopiei reformate, este găzduită de Centrul Lorántffy Zsuzsanna și a fost construită în anul 1996. La etajul centrului se află sala de expoziții a Muzeului reformat din Partium, care este pe de altă parte și locul unor evenimente culturale și bisericesti. Intrând în sală ne întâmpină fotografia interiorului biserici din Șimleul Silvaniei. Sus se vede tavanul reconstituit al aceluiași biserici. În vitrine se văd obiecte de cult din secolele XV-XVII, broderii provenite din biserici, cărți vechi. În muzeu se pot vedea și ștampilele parohiilor reformate din regiune. Este expus și un exemplar a Bibliei de la Oradea, tipărită între anii 1657-1661. Obiectul cel mai valoros este o broderie confecționată de principesa Lorántffy Zsuzsanna în anul 1635.

Colecția muzeală a Episcopiei romano-catolice funcționează în cadrul catedralei romano-catolice din Oradea care a fost construită la mijlocul secolului XVIII. Peste navele laterale ale catedralei s-au construit galerii. În galeriile din partea vestică este amenajată o expoziție din obiecte de cult confecționate din metale prețioase și câteva capsule vechi. Aici se poate vedea și

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

herma regelui Ladislau cel Sfânt cuprinzând o parte din craniul regelui. În galeriile din partea estică din 1995 se poate vedea o amplă colecție de a pictură barocă.

Muzeul de istorie și etnografie Beiuș este unul dintre muzeele zonale reprezentative ale circuitului muzeal românesc. Începând din 1985, muzeul are două expoziții de bază, una de istorie și una de etnografie. Clădirea, monument istoric a fost construită la sfârșitul secolului al XIX-lea în stil eclectic, cu dominanță barocă. Muzeul funcționează în actualul sediu din 1965, inițial cu o colecție eclectică. Dominanta colecției este etnografia și arta populară (aproximativ 3.000 de piese). Toate obiectele provin din zonă, fiind reprezentative pentru categoriile: port, țesături de interior, obiecte de uz casnic, unelte, mobilier, ceramică, icoane, atelier de lemnărit din Budureasa. Cea mai veche piesă de etnografie datată este o grindă de casă din 1741. Colecția de istorie și arheologie cuprinde: piese din neolitic, epoca bronzului, civilizație dacică, evul mediu și istorie modernă.

Muzeul Orășenesc de Istorie și Etnografie "Andrássy Ernő" din orașul Valea lui Mihai este o interesantă instituție muzeală, cu exponate de arheologie și etnografie, găzduită într-o casă țărănească de secol XIX, compusă din 5 încăperi, o prispă și o cuptoriște.

Muzeul Țăranului Român din Salonta este un muzeu cu profil etnografic. El este găzduit de o casă tradițională de lemn cu tindă, târnaț și o cameră. Aici sunt expuse obiecte ceramice, țesături, mobilier, obiecte de uz caznic. Casa tradițională, mai veche de 170 de ani, a fost strămutată aici din localitatea Roșia.

Muzeul de etnografie „Horea și Aurel Flutur” este situat la doar 300 m de cunoscuta Peștera Urșilor în satul Chișcău (comuna Pietroasa). Aici localnicul Aurel Flutur a întemeiat un muzeu etnografic, din colecția sa particulară. Întemeietorul acestui muzeu cu peste 2000 de obiecte, a început să strângă obiecte vechi de peste 30 de ani, reușind să salveze de la dispariție o serie de obiecte de artă populară, vestigii istorice și etnografice.

Muzeul satului din Remetea a fost amenajat într-o casă construită la începutul secolului XX, cu caracteristicile specifice zonei. În cele două încăperi ale clădirii au primit loc mobilierul și

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

obiectele de uz cotidian tradiționale ale maghiarilor și românilor locali, iar pe prispă sunt expuse obiectele legate de practicarea agriculturii. Pe lângă mobilierul de cameră au primit loc în cele două încăperi și obiectele de uz casnic și unele piese ale portului tradițional. Muzeul a fost fondat în anul 2004.

Muzeul de Științe naturale Tinca a fost fondat în anul 1956, într-o casă construită de episcopia ortodoxă ca școală elementară la sfârșitul secolului al XIX-lea. Colecția cuprinde două domenii de interes: geologia și zoologia.

Colecția etnografică din Tărcaia a fost înființată de membri unui cerc de etnografie în anul 2004, din piesele colectate de la săteni. Aici se pot vedea printre altele portul popular tradițional din regiune respectiv instalații vechi de prelucrarea lânii (Sándor Mária, 2010).

Muzeul Satului din Curtuișeni. Clădirea cu prispă, construită în 1865 și fostă proprietate a unor țărani înstăriți, în care este amenajat muzeul satului din Curtuișeni este în proprietatea consiliului local. Clădirea păstrează elementele ornamentale cu motive vegetale de o frumusețe deosebită, ele fiind realizate cu ferăstrăul. Expoziția etnografică este compusă strict din obiecte adunate de pe raza comunei, ustensile casnice, unelte agricole, de fierărie, de țesut (toate de la sfârșitul sec. XIX – începutul sec. XX), precum și mobilier școlar de la mijlocul sec. XX-lea și fotografii document.

Colecția muzeală Izbuc a fost înființată în anul 1985, într-o casă particulară și în cadrul ei sunt expuse variate obiecte ce țin de istoria locală.

Muzeul Memorial Kazinczy Ferenc, Fráter Loránd și Csiha Kálmán. Clădirea care adăpostește expoziția dedicată celor 3 personalități ale culturii maghiare, care au avut legături cu acest loc, este construită la sfârșitul XVIII-începutul sec. XIX. Pot fi văzute documente originale, partituri, obiecte personale, fotografii de epocă, toate aparținând celor trei.

Casa peisagistică a Văii Ierului, casa țărănească tradițională din Galošpetreu, înființată pe baza inițiativei private a dr. Kéri Gáspár, inaugurată în anul 2002, are deosebit aspect în exterior și deosebite colecții în interior. Gospodăria din Galošpetreu este formată din casa de locuit,

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

edificată în 1870 din paiantă, grajd, șura de fân, coteț de porc, fântână cu cumpănă și pivniță. Mobilierul și obiectele expuse, în mare parte cu legături directe cu activitatea dominantă agricultura, sunt de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.

Casa muzeu din Sălacea a fost construită pe la mijlocul secolului al XIX-lea din chirpici, într-o zonă a localității unde pe o pantă s-au format trei terase pe care s-a construit case și pivnițe. Casa se afla pe terasa mediană, dedesubtul casei și grădinii fiind pivnițe. În cadrul ei sunt expuse obiecte etnografice.

În județ există și alte câteva *case memoriale* cu potențial turistic, dedicate memoriei unor personalități culturale, artistice, politice etc. Dintre acestea amintim: *Casa memorială Ioan Ciordaș din Municipiul Beiuș*, *Casa memorială Miron Pompilu din orașul Ștei* și *Casa memorială Iosif Vulcan din Holod*.

În **Hajdu-Bihar** sunt deschise publicului, permanent, temporar sau la cerere, peste 25 de muzee și colecții publice și particulare, care prezintă istoria și patrimoniul local și regional.

Muzeul Déri din Debrecen găzduiește una din cele mai bogate colecții culturale și istorice din Ungaria. Cea mai mare atracție a colecției de artă sunt cele două picturi de mărime impresionantă, prezentate împreună, parte a trilogiei lui Munkácsy Mihály "Trilogia Iisus", denumite „Golgota” și „Ecce homo”. Cea de-a treia piesă a trilogiei, „Isus în fața lui Pilat” a fost expusă tot aici până în decembrie 2007. Expoziții permanente: Istoria orașului Debrecen din secolul XIII până în epoca reformelor, Arta lui Munkácsy Mihály, colecțiile Déri, Păsările din această regiune, Lumea mineralelor.

Muzeul de literatură din Debrecen prezintă tradițiile literare bogate ale orașului. Cele circa cincizeci de mii de obiecte, documente și opere de artă, pe care el deține, dau o imagine de ansamblu a diversității literaturii maghiare.

Sala de expoziții diligența din Debrecen prezintă istoria poștei și a telecomunicațiilor. O curiozitate a expoziției este colecția filatelică a botanistului academician Dr. Soó Rezső. O altă curiozitate fiind diorama prezentând vechea clădire a poștei din Debrecen.

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

Casa meșterilor populari este una din mărturiile artei meșteșugărești din Debrecen și regiune, expozițiile prezintă creațiile meșterilor populari. Sunt bine reprezentate piese ale meșterilor care execută sumane de postav decorat cu aplicații din postav, croiuri ale porturilor populare, broderii, dantelării, precum și obiecte ceramice, obiecte de lemn și împletituri vegetale.

Centrul de Artă Modernă și Contemporană MODEM este cea mai mare galerie de artă din regiune și se află în noua piață din centrul istoric al orașului (4650 metri pătrați). MODEM prezintă numeroase capodopere ale artei vizuale moderne și contemporane. În afara expozițiilor periodice se organizează programe dedicate altor genuri de artă și activități de pedagogie muzeală.

Muzeul Bihorean (Bihari) din Berettyóújfalu a fost înființat în 1974, iar din anul 2001 s-a mutat în Piața Centrală al orașului în vechea clădire a primăriei construită în anul 1874. Expoziția permanentă intitulată „Peisajul și Omul de la Herpály până la orașul rural” a fost deschis în anii 2003-2004.

Muzeul Regional Széchenyi Ferenc din Ebes păstrează amintirea victimelor politicii sistemului totalitar ai anilor 50.

Muzeul Bocskai István din Hajdúszoboszló prezintă o expoziție permanentă despre istoria și viața oamenilor din Hajdúszoboszló, arta populară din regiunea Hajdúság, selecții din lucrările artiștilor Cseh Gusztáv și Miskolczi László respectiv selecție din arta contemporană națională și internațională.

Muzeul de sobe (vetre) din Mikepércs a fost înființat în 2001. Cele mai vechi sobe expuse sunt de la începutul anilor 1800. Colecția este formată din circa 70 de exponate, printre care și câteva călcatoare, lămpi sau suporturi pentru umbrele de epocă. În afară de piesele din fontă mai sunt expuse și obiecte de folosință vechi, țărănești ca: grătare, ulcioare, furculițe de lemn, mangle, vase de lapte, coșuri împletite etc.

Expoziția de istorie locală din Biharkeresztes se poate vizita din aprilie 2009. Aceasta are 3 încăperi, din care una dă loc expozițiilor temporare. În încăperile expoziției găsim mobilier,

obiective de gospodărie și reviste vechi, precum și uneltele de gospodărie: vase de bucătărie, țesături, unelte de brutărie și de prelucrarea cânepei.

Colecția particulară a lui Szabó Károly din Biharkeresztes. În octombrie 2007 a deschis un muzeu particular la el acasă. Într-un acaret sunt expuse uneltele și produsele meseriei de fierar. În casă sunt expuse obiecte și unelte de gospodărie de vârstă diferite precum și aparate electronice.

O altă casă regională a fost înființată în orașul *Derecske*. În secolul al XVIII-lea localitatea a fost un centru de cazare pentru soldați. Familiile erau obligate să cazeze soldați. Unde a existat posibilitate materială, s-a construit o clădire mai mică pentru acest scop, care a fost separată de clădirea în care locuia familia. A rămas doar o singură gospodărie de acest fel, în care în 2007 a fost înființată casa regională. Clădirea destinată familiei este un exemplar autentic a construcției vechi al câmpiei bihorene aranjarea ei s-a realizat sub răspunderea autogovernării care o susține. În clădirea destinată soldaților sunt expuse obiectele și instrumentele gospodăriei vremii. În fiecare an în această curte are loc deschiderea zilei orașului care este un mijloc bun și pentru trezirea interesului.

Profesorul Nagy József din *Derecske* colecționează valorile de istorie locală și etnografică din 1974. Colecția lui a devenit publică în aprilie 2009 într-o casă construită în secolul XIX. Casa a fost proprietatea fostului judecător principal al localității în care din anii 1950 a funcționat o grădiniță. Expozițiile ocupă 4 încăperi, unde găsim o colecție de mobilă țărănească și burgheză, multe feluri de unelte folosite în gospodăriile țărănești. Pe culoar sunt expuse uneltele gospodăriei și meseriilor locale, cum ar fi cultivarea viței de vie, cizmărie etc. Într-o sală separată au primit loc documentele și relicvele de istoric local.

Casa regională din Esztár a fost deschisă în primăvara anului 2008. Casa de țărani este formată din trei încăperi. Camera mare și bucătăria au primit aranjament complet, iar în camera din spate se găsesc uneltele prelucrării cânepii. În prima cameră sunt expuse uneltele gospodăriei, iar în pivniță uneltele specifice producerii vinului.

La *Hencida* preotul reformat Szabó Andor (a slujit la *Hencida* între 1950-1996) cu cercul său de istorie locală au început să colecționeze obiectele legate de istoricul localității. Aceste obiecte au constituit baza expoziției, dar pe parcurs s-au complectat cu donațiile localnicilor. Aici putem vedea mobilier și unelte din gospodăria țărănească, dar și câteva unelte de piatră și de oase din epoca de piatră. Într-o încăpere separată sunt expuse obiecte de ceramică din gospodăriile bihorene.

Muzeul satului „Bódi István” din Hosszúpályi a fost înființat în primăvara anului 1986. Înainte de aceasta a existat o activitate de colecționare de materiale legate de istoricul satului și de folclor, care a durat mai multe decenii și care a fost inițiată de profesorul și cercetătorul de istorie locală Bódi István. Când muzeul a împlinit 20 de ani de existență, în 2006 a primit numele profesorului. Casa în care există muzeul a fost construită în 1880 și are trei încăperi. În camera mare și în pitvor găsim aranjamente originale, iar în camera mică se află o expoziție de istorie locală. Lângă casă mai există o cămară și un grajd, unde sunt expuse instrumente de gospodărie.

Casa regională din Kismarja este o fostă casă de țărani bogați, construită în 1840. Casa regională ne prezintă cultura, modul de viață și instrumentele de gospodărie a țăranimii bogate din Kismarja. Camera mare și bucătăria sunt mobilate în stilul anilor 1940-50, în camera mică există câteva documente ale istoriei satului și expoziția celebrităților născute în localitate. În camera din spate se găsește un război de țesut mare, care se poate încă utiliza și astăzi.

Colecția de artă populară (etnografică) „Pallás Imre” din Konyár s-a deschis în 2005. Are la bază colecția de farfurii de lut ale lui Pallas Imre, care a fost donată satului de soția lui. Localnici au adunat obiecte și unelte cu importanță etnografică pentru colecție, care în curând a primit numele etnografului Kurucz Albert (1925-2002) care a fost originar din localitate la fel ca și Pallas Imre.

Casa regională din Pocsaj a fost deschisă pentru public în luna aprilie 2009. Își are sediul într-o casă contruită în anii 1850. Casa a fost în proprietatea unei familii sărace de țărani de religie greco-catolică. Camera curată, pridvorul acoperit și camera din spate sunt mobilate în

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

mod original. În bucătăria de vară, contruită în anii 60, și în cameră sunt expuse uneltele gospodăriei. A fost renovată magazia de porumb și gardul împletit.

Casă regională Szentpéterszeg este instalată într-o fostă proprietate de familie săracă de țărani. La recomandarea directorului casei satului de atunci, în anul 1992 clădirea a fost cumpărată și parțial renovată de către autoguvernare. S-a făcut un apel în sat, în urma căruia s-au adunat multe obiecte deja uitate din podurile și camerele localnicilor pentru această colecție. Câteva acareturi mai trebuie renovate, dar programele de păstrare a tradițiilor care se organizează anual umple cu viață mica casă țărănească (Sándor Mária, 2009).

Muzeul memorial Holló László din Debrecen a fost amenajat în fosta casă a pictorului Holló László (1887–1976). Alături de picturile sale caracterizate prin trăsături de penel ample, culori expresive se pot vedea și documentele vieții artistului.

Muzeul memorial Medgyessy Ferenc din Debrecen. Artistul a fost unul din maestrii artei plastice ungare cu cea mai mare influență în artă, sculpturile sale reprezintă idealul de frumusețe din Marea Câmpie Ungară. Expoziția Medgyessy este găzduită într-o clădire deosebită, construită în stil clasicist în jurul anului 1810.

După cum se poate observa infrastructura, atât educațională, cât și cea turistică este la un grad de evoluție dinspre mediu spre ridicat, însă cu toate eforturile, atât într-o parte, cât și în cealaltă a graniței se resimte nevoia unei îmbunătățiri ce ține de ocuparea cu personal bine calificat, specializat, capabil să lucreze cu noile tehnologii, dar care să beneficieze și de o remunerație pe măsura calificării.

3.3. Analiza SWOT în domeniul formării și ocupării cu resurse umane a domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia pentru cele județe Bihor și Hajdu-Bihar;

Turismul și formarea profesională pentru turism și ospitalitate, în județele Bihor și Hajdu-Bihar, așa cum rezultă din analiza efectuată pe parcursul cercetării, beneficiază de o serie de avantaje competitive comparativ cu alte arii cu pretenția de destinație turistică și cu care se află

într-o concurență directă și proximă. Cu toate acestea, euroregiunea aflată în aria noastră de interes în prezent încă nu întrunește toate criteriile pentru a se insinua într-o destinație turistică de valoare majoră, exploatarea durabilă/sustenabilă a resurselor, inclusiv a celor umane (formate-specializate), din acest domeniu satisfăcând doar parțial cerințele pieței, și fiind mult devansate de potențialul natural, cultural și uman existent.

S (Strengths)	W (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - Accesibilitate ușoară printr-o rețea de drumuri și puncte de trecere a frontierei peste media din cele două țări - Echilibru compensatoriu între unitățile de relief, de la câmpie la munte, generând o multitudine de atracții/obiective turistice naturale - Prezența resurselor hidro-minerale și hidro-termo-minerale, ape minerale și geotermale cu capacități vindicative/terapeutice - Numărul mare și dezvoltarea spațială majoră a ariilor naturale protejate - atmosfera multiculturală și multiethnică, specifică spațiului transfrontalier 	<ul style="list-style-type: none"> - Inițiative de colaborare și schimburi de experiență punctuale, adesea fără crearea de rețele sau circuite comune - Lipsa unor pachete comune de promovare a serviciilor de ospitalitate - Lipsa unor schimburi și transferuri de know-how în domeniul formării de resurse umane pentru turism și ospitalitate - Lipsa unor resurse specializate pentru anumite formări în special în zona de balneo-fizio-kinetoterapie, unde resursa umană este îmbătrânită - Scăderea constantă în ultimii ani a

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

- Numeroase resurse antropice și culturale (patrimoniu construit și patrimoniu imaterial, instituții culturale ...)- Existența unor stațiuni de mari dimensiuni, care beneficiază de o recunoaștere regională și internațională- Densitatea mare a rețelei de unități de cazare și alimentației publice- Existența unei rețele bine puse la punct de baze de recuperare și tratament- Existența unor organisme cu rol de organizații de management al destinației cu o activitate extrem de aplecată asupra dezvoltării domeniului turistic în ansamblul său- Creșterea constantă a numărului de turiști- Dezvoltarea accelerată a infrastructurii de turism din ultimele două decenii- Existența unei vechi tradiții în oferirea serviciilor de ospitalitate și tratament balneo	duratei medii de ședere a turiștilor - Slaba colaborare între organizațiile patronale și cele de management al destinației- Lipsa unei culturi asociative transfrontaliere în vederea oferirii de pachete turistice comune- Lipsa colaborării la nivel instituțional în vederea formării de resurse umane cu capacitate de angajare rapidă pe ambele laturi ale graniței, lipsa unor programe comune de formare

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

<ul style="list-style-type: none"> - Existența unei populații tinere cu apetit pentru formarea în domeniul serviciilor - Existența unei rețele de unități școlare universitare și preuniversitare ce pregătesc personal pentru industria turistică - Apetența pentru învățarea de limbi străine a tinerei generații și flexibilitatea acesteia în domeniul formării - Interesul crescut pentru formarea adulților în domeniul ospitalității și turismului - Existența interesului pentru ocuparea cu resurse umane angrenate în industria ospitalității a pieței forței de muncă - Interesul crescut al mediului antreprenorial pentru calificarea/specializarea resurselor umane din turism și ospitalitate 	
O (Opportunities)	T (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - Existența unor instrumente 	<ul style="list-style-type: none"> - Situația geopolitică tensionată din

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

financiare nerambursabile susținute de CE, programe operaționale și de cooperare transfrontalieră care încurajează și finanțează dezvoltarea activităților, infrastructurii și formării de resurse umane în domeniul turismului și ospitalității

- Creșterea interesului turistului european pentru destinații apropiate cu caracter istoric, pentru zona de „Europă exotică”
- Creșterea nivelului de așteptare, privind calitatea și diversitatea, a consumatorilor de servicii turistice
- Existența unor resurse turistice compensatorii din punct de vedere natural
- Posibilitatea obținerii unor stagii de pregătire practică și teoretică prin programe finanțate de UE pentru elevi și studenți
- Un proces mai lent de îmbătrânire a populației
- Politici de prețuri competitive comparativ cu alte destinații apropiate din Europa

sud-estul Europei

- Pericolul suspendării sau închiderii unor programe de coeziune finanțate de la nivel european pentru cele 2 state
- Îngrădirea liberei circulații
- Neimplicarea la nivel instituțional-guvernamental în vederea funcționalizării efective a euroregiunii
- Creșterea neîncrederii în inițiativele locale de dezvoltare a turismului și de formare a resurselor umane pentru acest domeniu
- Accentuarea dezinteresului asociativ la nivelul organizațiilor private din domeniu
- Îmbătrânirea populației
- Renunțarea la politicile de sănătate publică prin acordarea de subvenții tratamentelor de recuperare în stațiunile balneoclimaterice
- Nivelul scăzut de formare practică a personalului
- Competențe lingvistice adesea

	<p>scăzute</p> <ul style="list-style-type: none">- Fenomenul migrațional al creierelor și forței de muncă calificate și specializate- Perpetuarea unor politici salariale neattractive pentru angajații din turism și domeniile sinergetice a acestuia
--	---

3.4 Analiza PEST în domeniul formării și ocupării cu resurse umane a domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia pentru cele județe Bihor și Hajdu-Bihar.

Analiza PEST este o un procedeu analitic, utilizat în special pentru a analiza factorii care pot influența deciziile, strategiile, obiectivele pe care o organizație, o instituție și le-a stabilit atât pe termen lung, cât și pe termen mediu și scurt. Factorii politici, economici, socio-culturali, tehnologici sunt esențiali pentru a dezvolta o viziune cât mai largă și atotcuprinzătoare a coordonatelor care trebuie luate în vedere în formularea strategiei, în procesul de implementare a acesteia, în procesul de monetizare a implementării și ajustări ei în funcție de dinamică declanșată. Schimbările produse în aceste medii, precum și la diverse nivele ale acestora impun modificări ale structurii, echilibrului cererii și ofertei pe piața serviciilor turistice și de formare a resurselor umane în domeniul ospitalității și altor domenii sinergetice acestora. Aceste intruziuni ale factorilor sus menționați impun noi modalități de adaptare, cât mai rapidă, la schimbări și aduc în calcul cu totul alte cifre ale rentabilității și profitabilității, alte variabile.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

P POLITIC	E ECONOMIC
<ul style="list-style-type: none">- Relații bilaterale ostile între autoritățile centrale și/sau locale din România și Ungaria, Bihor și Hajdu-Bihar- Schimbarea orientării strategice a autorităților locale și/sau guvernamentale cu privire la prioritizarea susținerii turismului și formării profesionale pentru acest domeniu- Reducerea suportului financiar de către autoritățile locale/guvernamentale și/sau a organismelor europene- Schimbările politice frecvente, inconsecvența în politicile de dezvoltare a turismului și a formării profesionale pentru acest domeniu- Schimbările frecvente ale legislației cu privire la programele școlare și la cele de formare a adulților- Reacții ostile legate de dezvoltarea mai multor destinații turistice și/sau favorizarea unora în detrimentul	<ul style="list-style-type: none">- Necesitatea menținerii performanțelor în limite financiare de profitabilitate pentru antreprenorii angrenați în industria turistică și cele sinergetice acesteia- Scăderea costurilor de formare post absolvire pentru personalul angajat- Scăderea apetenței investiționale a antreprenorilor pentru formare personalului și pentru investițiile în turism- Creșterea riscurilor financiare prin lipsa unor politici de management și marketing coerente

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

celorlalte	
S SOCIAL	T TEHNOLOGIC
<ul style="list-style-type: none"> - Schimbarea structurii demografice pe grupe de vârstă, îmbătrânirea populației - Pierderile de populație aptă de muncă prin emigrație - Creșterea apetitului pentru servicii turistice diverse și de înaltă calitate - Schimbarea bruscă a gusturilor consumatorilor - Impactul tehnologiei și a social-media asupra relațiilor interumane, interacțiunii umane - Scăderea puterii de cumpărare a persoanelor - Scăderea numărului de zile de concediu și/sau odihnă ca urmare a insinuării unor relații de muncă invazive asupra vieții sociale - Renunțarea la biletele sindicale și ale caselor de pensii(subvenționate de stat) pentru tratamentele de recuperare 	<ul style="list-style-type: none"> - Necesitatea imperioasă a dezvoltării sistemelor IT în formarea personalului și prestarea serviciilor turistice și de ospitalitate - Utilizarea noilor tehnologii în actul educațional și de formare a personalului - Creșterea vitezei de schimb de informații între ofertantul de servicii și produse de turism și client, inclusiv prin e-tickiting sau alte servicii de rezervare - Utilizarea pe scară largă a noliilor tehnologii și a avantajelor aduse de social-media în vederea promovării serviciilor și produselor turistice - Creșterea gradului de siguranță oferite de noile tehnologii prin sistemele de supraveghere și alarmare - Creșterea eficienței și randamentului personalului format sau aflat în formare, prin acordarea

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

	de suport tehnic, prin programe și soft-uri dedicate
--	--

4. Viziunea și obiectivele dezvoltării infrastructurii și serviciilor de formare și ocupare a resurselor umane din domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia

4.1. Viziunea de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de formare și ocupare a resurselor umane din domeniul turistic și al celor sinergetice acestuia;

Euroregiunea Bihor-Hajdu-Bihar, o destinație turistică de excelență, o destinație care valorifică eficient și durabil un potențial natural, cultural și uman de excepție, bazându-se pe pachete diverse și complementare, bine promovate, susținute de personal bine format și calificat, capabil să ofere satisfacție turiștilor, precum și comunităților locale la dezvoltarea economică a cărora contribuie. O destinație care respectă angajamentele statatele vizavi de Agenda Europa 2020, precum și cele cu privire la dezvoltarea și cooperarea transfrontalieră la nivel european.

Se dorește dezvoltarea infrastructurii turistice și a celei de formare profesională pe acest domeniu pe un mix de acțiuni, ce pun în evidență potențialul local, natural, cultural, de resurse umane, prin pachete bine definite și complementare, cu un masiv accent pe calitatea experienței și, mult mai puțin, pe cantitatea experiențelor, protejându-se astfel capitalul natural și cultural, privit ca o resursă cu potențial de regenerare limitat, dar cu o mare valoare adăugată.

4.2. Obiective strategice integrate.

Acestea vor trebuie să susțină coalizarea eforturilor publice și private în vederea creșterii durabile a sectorului turistic în cadrul economiei euroregiunii Bihor-Hajdú-Bihar prin:

1. Utilizarea rațională și durabilă a resurselor naturale și culturale definitorii;

2. Creșterea calității formării profesionale în domeniul turistic și în cele sinergetice acestuia prin dezvoltarea infrastructurii de formare, dotarea ei cu echipamentele necesare și ocuparea ei cu personal înalt calificat și interesat de acest domeniu;

3. Dezvoltarea de proiecte și parteneriate în domeniul formării de resurse umane dedicate turismului și domeniilor sinergetice ale acestuia;

4. Configurarea unei oferte diverse și complementare și complete, dublată de servicii de excelență;

5. Investiții în infrastructura suport a turismului și formării profesionale;

6. Agregarea unui cluster transfrontalier de coordonare, formare și suport pentru industria turistică.

Toate acestea repercutându-se într-o dezvoltare a nivelului de satisfacție a turiștilor, a comunităților și, inerent, în creșterea perioadei în care aceștia își petrec timpul în aria de interes, respectiv aportul lor economic la bunăstarea generală, cu impact în creșterea nevoii de resursă umană calificată/specializată, capabilă să mențină standardele calitative.

5. Formularea strategiei

Dezvoltarea turismului, inclusiv prin oferirea de servicii de excelență și personal calificat, trebuie să fie o activitate complementară altor industrii la nivel local/transfrontalier, care să pună în echilibru nevoile turiștilor/vizitatorilor, a mediului de afaceri și, nu în cele din urmă, al localnicilor, priviți ca principali beneficiari. Această activitate trebuie dezvoltată într-o manieră responsabilă față de mediu, moștenirea culturală și comunitatea locală, într-un parteneriat deschis, proactiv și constructiv, care să aducă la aceeași masă și să implice toți actorii relevanți, dar mai ales doritori de a se implica în dezvoltarea acestui domeniu, evident spre bine comun și de lungă durată.

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN
GOVERNMENT

După parcurgerea etapei de diagnoză, dezvoltarea acestui domeniu cu tot ceea ce înseamnă el în aria transfrontalieră trebuie să respecte principiile general aplicabile unei creșterii sustenabile și responsabile a domeniului, respectiv:

1. să aibe **impactul negativ** economic, social și de mediu **minim**;
2. să genereze beneficii economice crescute pentru localnici și să îmbunătățească calitatea vieții comunității locale și condițiile de muncă a acestora;
3. Să implice localnicii în deciziile care le afectează viața și dezvoltarea pe termen mediu și lung a zonei afectate de aceasta;
4. Să furnizeze experiențe calitative turiștilor, prin servicii de excelență prestate cu personal bine calificat
6. Să respecte principiile orizontale ale programării și dezvoltării, respectiv să furnizeze un acces egal și nediscriminatoriu, inclusiv persoanelor cu dizabilități de orice fel, să fie sensibil și motivat din punct de vedere cultural, facilitând respectul dintre turiști și gazde indiferent de etnie, confesiune sau rasă.

În baza analizei situației actuale, din auditul turistic analiza SWOT și diagnoza pusă domeniului de interes se impun un număr de 8 arii strategice de acțiune generale, aplicabile oricărui document programativ în domeniul economic și definite în literatura de specialitate. Acestea ar fi:

1. Aria instituțională și de politici în domeniu – **parteneriat, suport și coordonare**;
2. Aria de conștientizare, colaborare și de cointerесare - **implicarea factorilor interesați**;
3. Aria politicilor de standardizare, creștere calitativă a formării profesionale pentru turism și ospitalitate, pentru ca **oferta de servicii turistice să fie calitate superioară**;
4. Aria de identificare, punere în circuit și maximizare a ofertei de produse - **crearea produselor turistice**;
5. Aria politicilor de facilitare a accesului la formarea profesională și ulterior angajare;

6. Implementarea strategiei

6.1. Planul comun de acțiune;

Plan de acțiune

Prin structurarea, respectând principiile dezvoltării și managementului sectorial, pachetului de politici – programe – proiecte aferente viziunii și misiunii de dezvoltare a rezultat o etapizare a acestora, pe trei categorii majore de intervenție:

1. Proiecte pe termen scurt, cele ce urmează a fi implementate în perioada imediat următoare sau sunt în implementare și au durată de implementare maximă de 2-4 ani. Proiectele din această categorie sunt proiecte prioritare, în marea lor majoritate soft (studii, analize, politici, acțiuni administrative și de coordonare/parteneriat, investiții la scară mică...), ce țin în special de aspectele de parteneriat, coordonare și control și reprezintă acele condiții esențiale pentru implementarea proiectelor pe termen mediu și lung, fiind oarecum proiecte suport.

2. Proiecte pe termen mediu, propuse a fi implementate în perioada 2020 – 2025, în special proiecte din domeniul hard, de investiții în infrastructură, pentru a căror implementare pot fi capacitate surse de finanțare provenind din fonduri UE, bugetul național sau local și/sau investiții private sau în parteneriat public/privat.

3. Proiecte pe termen lung, a căror implementare depășește 2025, acestea sunt proiecte de actualizare/reactualizare la cerințele pieței, cererii turistice în funcție de trend-urile insinuate la nivelul pieței turistice globale și regionale, de ocupare în sistemul concurențial a unor domenii cheie sau nișe de interes sau proiect de infrastructură fazate.

Pentru primele două categorii, capitolul de față identifică o serie de elemente necesare formulării planului de acțiune, respectiv: instituția/instituțiile/entitatea responsabilă, grupuri implicate, surse potențiale de finanțare, activități principale, etc. Acestea sunt cuprinse în casetele următoare și structurate pe aspectele cheie de management.

Încercând să rezumăm direcțiile strategice de dezvoltare ale turismului din județul Bihor, orientarea strategică a acestuia pentru perioada 2019-2028 ar fi:

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

- funcționalizarea unei infrastructuri de coordonare – administrare de tip cluster;
- diversificarea ofertei prin investiții în infrastructură în mediul urban și rural sub forma unei rețele policentrice transfrontaliere;
- Dezvoltarea activităților de sprijinire a schimburilor și interacțiunilor transfrontaliere;
- Realizarea unor acorduri cadru de stagii de practică pentru sistemul de învățământ secundar și terțiar cu profil turistic;
- Crearea unei baze de date statistice la nivel transfrontalier, elaborarea unei baze de date statistice comune, bilingve, la nivelul Euroregiunii Bihor - Hajdú-Bihar;
- Dezvoltarea unor programe de formare profesională în turism în acord cu noile tehnologii și social media, creșterea gradului de utilizare a instrumentelor digitale pentru angajații din turism și domeniile sinergetice;
- Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe în economia de afaceri și management

6.2 Proiecte pilot

PROIECT 1 . Înființarea cluster transfrontalier de suport și coordonare pentru turism și formare profesională în turism și ospitalitate

Politică/măsuri de intervenție PI 1: Crearea unui cadru instituțional de cooperare între factorii de decizie din sectorul public și privat în vederea formării resurselor umane din turism, ospitalitate și alte domenii sinergice (cultură, meșteșuguri tradiționale)

Cadrul instituțional		Valoare/Surse financiare
Consiliul Județean Bihor Consiliul Județean Hajdú-Bihar Inspectoratele teritoriale de muncă din cele două județe Agențiile Județene pentru Piață și Inspecție Socială din cele două județe Agenția de Management al Destinației Bihor (AMD Bihor)		650.000 Euro - Programul de cooperare transfrontalieră Ungaria-România
Activități principale	Grupuri implicate	Stadiul actual/finalizare
<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea și organizarea clusterului • definirea atribuțiilor acestuia • Dotarea acestuia • Cooptarea resurselor umane • Instruirea resurselor umane • Elaborarea unui ghid de bune practici în formarea și prestarea serviciilor turistice • Acordarea de suport entităților implicate în turism, ospitalitate și meșteșuguri în vederea 	<ul style="list-style-type: none"> - Universitățile din Oradea și Debrecen - Unități de învățământ preuniversitar de profil din cele 2 județe - Camerele de Comerț și Industrie din cele 2 județe - Organizații de management al destinației din cele 2 județe 	Notă conceptuală 2020, finalizare 2023

 Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

conformării legislative și ocupării cu
personal calificat/specializat

- Furnizori de formare
profesională pentru turism și
opitalitate din cele 2 județe

PROIECT 2 . Înființarea unei rețele transfrontaliere policentrice de formare și suport în vederea creșterii ocupării cu personal calificat/specializat a pieței de muncă din domeniul turistic și sinergetic acestuia

Politică/măsuri de intervenție PI 2: Crearea unui cadru instituțional de cooperare între factorii de decizie din sectorul public și privat în vederea formării resurselor umane din turism, ospitalitate și alte domenii sinergetice (cultură, meșteșuguri tradiționale)

Cadrul instituțional		Valoare/Surse financiare
Consiliul Județean Bihor Consiliul Județean Hajdú-Bihar Inspectoratele teritoriale de muncă din cele două județe Agenția de Management al Destinației Bihor (AMD Bihor) Unități de cult		2.718.000 Euro - Programul de cooperare transfrontalieră INTERREG VA România - Ungaria, 2014-2020
Activități principale	Grupuri implicate	Stadiul actual/finalizare
<ul style="list-style-type: none"> Realizare a 6 centre de formare și suport în domeniul resurselor umane și turismului 4 în Oradea (Central de Formare a Resurselor Umane în Domeniul Turismului al AMD Bihor, Centrul indoor și outdoor de formare profesională "Episcopia Bihor", Centrul de formare și suport în activități turistice și culturale „Basilica Minor”, Oradea și 	<ul style="list-style-type: none"> Universitățile din Oradea și Debrecen Unități de învățământ preuniversitar de profil din cele 2 județe Camerele de Comerț și Industrie din cele 2 județe Organizații de management al 	Notă conceptuață 2018, 2019 în implementare, finalizare 2021

112

<p>Centrul suport de formare și specializare pentru patrimoniu și turism "Ars Ecumenica" – Iași, Oradea), 1 la Mănăstirea Izbuca - Centrul permanent de formare profesională pentru meșteșuguri tradiționale și turism rural "Izbuca-Călugări" și 1 la Körösszegapáti - Centru transfrontalier permanent de formare și suport pentru mici meseriași și turism "Renasterea" Körösszegapáti</p> <ul style="list-style-type: none"> formarea/specializarea a 1020 de persoane pentru domeniul turistic, cultural-turistic și al ospitalității în următoarele calificări: formator, competente antreprenoriale, ghid turistic local, ghid turistic național, administrator pensiune, director hotel, tehnicieni hotelărie, bucătar, barman-ospătar, cofetar-pățiser, somelier, salvamar, paznici de vânătoare, rangeri, fotografi profesioniști, peisagisti-floristi, împletitor manual, tâmplar manual, olar, corist, organist, custode sală, muzeograf, conservator bunuri culturale, curator 	<p>destinației din cele 2 județe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Furnizori de formare profesională pentru turism și opitalitate din cele 2 județe 	
--	---	--

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

<p>expoziție, referenț așezăminte culturale, restaurator bunuri culturale</p> <ul style="list-style-type: none">• promovarea ocupării forței de muncă din domeniul turistic, turistico-cultural și al ospitalității, precum și promovarea produselor locale ca produse de turism prin organizarea a 22 de evenimente (târguri, festivaluri, ateliere de lucru)		
--	--	--

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

PROIECT 3 Dezvoltarea activităților de sprijinire a schimburilor și interacțiunilor transfrontaliere

Politică/măsuri de intervenție PI 3: Crearea unui cadru instituțional de cooperare în vederea derulării de activități comune de promovare și schimburi de experiență pentru turism, cultură și meșteșuguri tradiționale

Cadrul instituțional		Valoare/Surse finanțare
Cluster-ul transfrontalier de suport și coordonare pentru turism și formare profesională în turism și ospitalitate Consiliul Județean Bihor Consiliul Județean Hajdú-Bihar Inspectoratele teritoriale de muncă din cele două județe Agențiile Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Agenția de Management al Destinației Bihor (AMD Bihor)		3.000.000 Euro – bugete locale, buget privat, finanțări nerambursabile prin Programul de cooperare transfrontalieră INTERREG, ERAMUS, LEONARDO
Activități principale	Grupuri implicate	Stadiul actual/finalizare
<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea de târguri educaționale transfrontaliere pentru ciclul secundar și terțiar; - Intermedierea, facilitarea și susținerea 	<ul style="list-style-type: none"> - Universitățile din Oradea și Debrecen - Unități de învățământ preuniversitar de profil din cele 2 județe - Camerele de Comerț și Industrie 	Notă conceptuală 2020, finalizare 2028

Interreg

UNIONE EUROPEA

HUNGARIAN GOVERNMENT

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

parteneriatelor din domeniul cercetării științifice/turism, formare profesională, educație, resurse umane/piata muncii) între instituțiile publice (mă și mediul de afaceri ce activează în domeniul de interes) din cele două județe transfrontaliere;

- Susținerea parteneriatelor educaționale transfrontaliere prin programe de tip Erasmus, Gruntvig, Leonardo da Vinci prin facilitarea de parteneriate și acordarea de suport în depunerea de proiecte
- Servicii de lobby și advocacy în favoarea mediului de afaceri din cele două județe (identificarea priorităților legislative locale și naționale și

din cele 2 județe

- Operatori din turism și ospitalitate
- Organizații de management al destinației din cele 2 județe
- Furnizori de formare profesională pentru turism și ospitalitate din cele 2 județe

 Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

promovarea acestora)

- Realizarea de târguri de oferte turistice transfrontaliere – promovarea reciprocă a serviciilor, resurselor și facilităților turistice;

PROIECT 4 Realizarea unor acorduri cadru de stagii de practică pentru sistemul de învățământ secundar și terțiar cu profil turistic

Politica/măsură de intervenție PI 4: Crearea unui cadru instituțional de cooperare în vederea derulării de activități comune de formare a resurselor transfrontaliere în turism și ospitalitate

Cadrul instituțional		Valoare/Surse finanțare
Cluster-ul transfrontalier de suport și coordonare pentru turism și formare profesională în turism și ospitalitate Inspectoratele teritoriale de muncă din cele două județe Agențiile Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Agenția de Management al Destinației Bihor (AMD Bihor)		80.000 Euro/an – bugete locale, buget privat, finanțări nerambursabile prin ERAMUS, LEONARDO
Activități principale	Grupuri implicate	Stadiul actual/finalizare
<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea de târguri educaționale transfrontaliere pentru ciclul secundar și terțiar; - Intermedierea, facilitarea și susținerea parteneriatelor din domeniul cercetării științifice (turism, formare profesională, 	<ul style="list-style-type: none"> - Unități de învățământ preuniversitar de profil din cele 2 județe - Camerele de Comerț și Industrie din cele 2 județe - Operatori din turism și ospitalitate - Organizații de management al 	Notă conceptuală 2020, finalizare 2028

118

Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

<p>educație, resurse umane/pița muncii) între instituțiile publice și mediul de afaceri ce activează în domeniul de interese din cele două județe transfrontaliere;</p> <ul style="list-style-type: none">- Susținerea parteneriatelor educaționale transfrontaliere prin programe de tip Erasmus, Gruntvig, Leonardo da Vinci prin facilitarea de parteneriate și acordarea de suport în depunerea de proiecte- Servicii de lobby și advocacy în favoarea mediului de afaceri din cele două județe (identificarea priorităților legislative locale și naționale și promovarea acestora)- Realizarea de târguri de oferte turistice	<p>destinației din cele 2 județe</p> <ul style="list-style-type: none">- Furnizori de formare profesională pentru turism și opitalitate din cele 2 județe	
---	---	--

 Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

transfrontaliere – promovarea reciprocă
a serviciilor, resurselor și facilităților
nunistice;

PROIECT 5 Crearea unei baze de date statistice la nivel transfrontalier, elaborarea unei baze de date statistice comune, bilingve, la nivelul Euroregiunii BihorHajdú-Bihar

Politică/măsuri de intervenție PI 4: Crearea unui cadru instituțional de cooperare în vederea derulării de activități comune de formare a resurselor transfrontaliere în turism și ospitalitate

Cadrul instituțional		Valoare/Surse finanțare
Cluster-ul transfrontalier de suport și coordonare pentru turism și formare profesională în turism și ospitalitate Direcțiile județene de statistică Inspectoratele teritoriale de muncă din cele două județe Agențiile Județene pentru Plăți și Inspectie Socială Agenția de Management al Destinației Bihor (AMD Bihor)		10.000 Euro/an – bugete locale, buget privat
Activități principale	Grupuri implicate	Stadiul actual/finalizare
<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea contactelor necesare în vederea demarării activității - Inițiere unui grup de lucru care să stabilească necesarul comun de date necesar a fi colectate, respectiv modul lor de utilizare - Realizarea unei platforme statistice 	<ul style="list-style-type: none"> - Unități de învățământ preuniversitar de profil din cele 2 județe - Camerele de Comerț și Industrie din cele 2 județe - Operatori din turism și ospitalitate - Organizații de management al destinației din cele 2 județe 	2021-2028

121

<p>online cu datele obținute</p> <ul style="list-style-type: none">- Diseminarea datelor cu cei interesați- Realizarea de studii și cercetări pe baza acestor date	<ul style="list-style-type: none">- Furnizori de formare profesională pentru turism și ospitalitate din cele 2 județe	
---	---	--

PROIECT 6 Dezvoltarea unor programe de formare profesională în turism în acord cu noile tehnologii și social media, creșterea gradului de utilizare a instrumentelor digitale pentru angajații din turism și domeniile sinergetice

Politici/măsuri de intervenție PI 6: Crearea unui cadru instituțional de cooperare în vederea derulării de activități comune de formare a resurselor transfrontaliere în turism și ospitalitate

Cadru instituțional		Valoare/Surse finanțare
Cluster-ul transfrontalier de suport și coordonare pentru turism și formare profesională în turism și ospitalitate Universitatea Oradea Universitatea din Debrecen Agenția de Management al Destinației Bihor (AMD Bihor) Organizații de management al destinației Furnizori de formare profesională Agențiile Județene pentru Plan și Inspecție Socială Autoritatea Națională pentru Calificări		40.000 Euro/an – POCU, buget privat
Activități principale	Grupuri implicate	Stadiul actual/finalizare
- Identificarea nevoilor imediate de formare a competențelor digitale pentru persoanele angajate în turism, ospitalitate și alte domenii sinergetice acentura	- Unități de învățământ preuniversitar de profil din cele 2 județe - Camerele de Comerț și Industrie din cele 2 județe - Operatori din turism și	2020-2022

- Elaborarea unei curricule în acord cu necesar de asimilat ca și competențe digitale- Elaborarea și autorizarea cursului- Furnizarea formării pentru creșterea gradului de utilizare a instrumentelor digitale măcar pentru 50 de persoane pe an	- ospitalitate- Organizații de management al destinației din cele 2 județe- Furnizori de formare profesională pentru turism și opitalitate din cele 2 județe	

PROIECT 7 Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe în economia de afaceri și management

Politică/măsuri de intervenție PI 7: Crearea unui cadru instituțional de cooperare în vederea derulării de activități comune de formare a resurselor transfrontaliere în turism și ospitalitate

Cadrul instituțional		Valoare/Surse financiare
Cluster-ul transfrontalier de suport și coordonare pentru turism și formare profesională în turism și ospitalitate Universitatea Oradea Universitatea din Debrecen Unități de învățământ preuniversitar de profil Furnizori de formare profesională		20.000 Euro/an – POCU, buget privat
Activități principale	Grupuri implicate	Stadiul actual/finalizare
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea nevoilor imediate de formare a competențelor antreprenoriale și de management pentru persoanele angajate în turism, ospitalitate și alte domenii sinergice acestora - Elaborarea unei curricule în acord cu 	<ul style="list-style-type: none"> - Unități de învățământ preuniversitar de profil din cele 2 județe - Camerele de Comerț și Industrie din cele 2 județe - Operatori din turism și ospitalitate - Organizații de management al 	2020-2022

 Interreg
România-Ungaria
Fondul European de Dezvoltare Regională

necesar de asimila a și competențe antreprenoriale și de management	destinției din cele 2 județe	
- Furnizarea formării pentru creșterea gradului de utilizare a instrumentelor digitale măcar pentru 40 de persoane pe an	- Furnizori de formare profesională pentru turism și opitalitate din cele 2 județe	

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

6.3. Monitorizarea implementării proiectelor

Procesul de implementare a Strategiei va parcurge următoarele etape logice:

- Faza de inițializare și pregătire a implementării Strategiei
- Faza de operaționalizare a Strategiei
- Faza de funcționalizare organizațională - asigurarea resurselor necesare gestionării Strategiei și implementării proiectelor sau acțiunilor de dezvoltare
- Procesul de monitorizare a implementării Strategiei de dezvoltare a unei economii care dezvoltă turismul din Bihor și Hajdú-Bihar

Sistemul de monitorizare și evaluare reprezintă o parte obligatorie a oricărei strategii, programe sau plan pentru a se putea urmări implementarea acestora și, dacă este necesar, să fie luate măsuri ori de câte ori este nevoie pentru actualizarea și îmbunătățirea activităților de implementare a acestui document programativ. Monitorizarea și evaluarea strategiei comune de dezvoltare a resurselor umane din turism și alte domenii sinergetice acestuia, în zona transfrontalieră, este subordonată net logicii de obținere a eficienței și eficacității economice.

Pentru a măsura efectele implementării strategiei, este necesar să se stabilească indicatori pentru monitorizarea și evaluarea regulată, identificându-se mijloacele și sursele informațiilor. Structura propusă de monitorizare și evaluare include un sistem de indicatori care să ofere baza pentru evaluarea performanței.

Nr.	Indice	Periodicitate
1	Numărul de furnizori de formare profesională pentru turism și domenii sinergetice în regiunea transfrontalieră	Maxim pe trei ani
2	Numărul de cursuri noi acreditate pentru turism și domeniile sinergetice	Maxim pe trei ani

127

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

UNIUNEA EUROPEANĂ

HUNGARIAN GOVERNMENT

3	Numărul de persoane care participă la cursuri pentru dobândirea și / sau îmbunătățirea competențelor și aptitudinilor în domeniul turismului	Anual
4	Numărul de participanți la programe și proiecte de schimb de experiență	Maxim pe trei ani
5	Conferințe, seminarii și târguri de turism și resurse umane organizate în regiunea transfrontalieră	Maxim pe trei ani
6	Parteneriate public-private realizate între instituțiile de învățământ și operatorii economici din domeniul turismului	Maxim pe 5 ani
7	Ponderea angajaților cu calificare medie și înaltă în totalul celor angajați în turism, ospitalitate și alte domenii sinergetice acestora	Maxim pe 5 ani
8	Numărul de stagii și cursuri de formare organizate/plătite de către companiile din sectorul turismului	Maxim pe 3 ani

6.4. Evaluarea și analiza impactului;

Monitorizarea și evaluarea se va face în baza obiectivelor orientative menționate în funcție de obiective strategice/proiectele propuse. Principalele surse de informații care se vor utiliza pentru monitorizare și evaluare sunt:

- **Institutede naționale de statistică ale ambelor țări**

128

- Agențiile de ocupare a forței de muncă
- Agențiile Județene pentru Plăți și Inspecție Socială
- Studii/anchete sociologice aplicate turiștilor/vizitatorilor și persoanelor care livrează produse și servicii turistice

Interreg

UNIUNEA EUROPEANĂ

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

	Proiect	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1	Înființarea unui cluster transfrontalier de suport și coordonare pentru turism și formare profesională în turism și ospitalitate										
2	Înființarea unei rețele transfrontaliere policentrice de formare și suport în vederea creșterii ocupării cu personal calificat/specializat a pieteii forței de muncă din domeniul turistic și sinergetic acestuia										
3	Dezvoltarea activităților de sprijinire a schimburilor și interacțiunilor transfrontaliere prin organizarea de activități comune										
4	Realizarea unor acorduri cadru de stagii de practică pentru sistemul de învățământ secundar și terțiar cu profil tehnologic/profesional										
5	Crearea unei baze de date statistice la nivel										

130

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Strategia Europa 2020
<https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
- Strategia Națională de Învățare Pe Tot Parcursul Vieții 2015-2020, aprobată prin: HG nr. 418/2015, în vigoare din iunie 2015
- Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020, aprobată prin: HG nr. 565/2015, în vigoare din iulie 2015
- Strategia Educației și Formării Profesionale din România în perioada 2016-2020, aprobată prin: HG nr. 317/2016, în vigoare din mai 2016
- Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii, aprobată prin: HG nr. 417/2015, în vigoare din iunie 2015
- Strategia pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, aprobată prin: HG nr. 1460/2008, în vigoare din decembrie 2008
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020, aprobată prin: HG nr. 1071/2013, în vigoare din ianuarie 2014
- Strategia Națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020, aprobată prin: HG nr. 929/2014, în vigoare din octombrie 2014
- Strategia Națională în domeniul politicii de tineret 2015-2020, aprobată prin: HG nr. 24/2015, în vigoare din ianuarie 2015
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, aprobată prin: Hotărâre nr. 383/2015, în vigoare din iunie 2015
- Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice 2015-2020, aprobată prin: HG nr. 566/2015, în vigoare din august 2015

132

Interreg

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

- Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020, aprobată prin: HG nr. 775/2015, în vigoare din octombrie 2015
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, aprobată prin: HG nr. 877/2018, în vigoare din noiembrie 2018
- Master Planul pentru turismul național al României 2007-2026, 2007
- Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Balnear, 2006
- Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România, 2009
- PLANUL DE DEZVOLTARE AL REGIUNII NORD-VEST, 2014-2020
- Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2014-2020
- Ștefania ISAILĂ, Anca MIRON, Daniela ANDREI, Relația dintre educație și învățare pe tot parcursul vieții și piața muncii în Regiunea de dezvoltare Nord-Vest, 2011
- Botezat, Elena; Dodescu, Anca; Bădulescu, Alina; Meșter, Ioana, (2009), Catalogul ofertanților de turism din Euroregiunea Bihor – Hajdú-Bihar, Editura Universității din Oradea și Editura Agroinform Budapesta, 2009
- Ilieș, Alexandru, România între milenii : frontiere, areale frontaliere și cooperare transfrontalieră. Editura Universității din Oradea, 2003
- Ilieș, Alexandru, România. Euroregiuni. Editura Universității din Oradea, 2004
- Csaba-Lajos BÉKÉSI, ASIGURAREA FORȚEI DE MUNCĂ CALIFICATĂ ÎN CADRUL ORGANIZAȚIILOR. STUDIU DE CAZ: JUDEȚUL BIHOR, teză de doctorat, inedită, Oradea, 2018
- Afrodita BORMA, TURISMUL ȘI DEZVOLTAREA ÎN CONTEXT EUROREGIONAL. STUDIU DE CAZ: EUROREGIUNEA BIHOR – HAJDÚ-BIHAR, teză de doctorat, inedită, Oradea, 2013
- Bántó Norbert, AREALUL TURISTIC TRANSFRONTALIER HORTOBÁGY – DEBRECEN – ORADEA – MUNȚII BIHOR. STUDIU DE GEOGRAFIA TURISMULUI, teză de doctorat, inedită, Oradea, 2012

Interreg

UNIUNEA EUROPEANĂ

România-Ungaria

Fondul European de Dezvoltare Regională

- Bădulescu, Alina, (2004), *Economia turismului*, Editura Universității din Oradea
- Nickson Denis, *Human Resource Management for the Hospitality and Tourism Industries*, second edition, London and New York, 2007
- Tom Baum, *Human Resource Issues in International Tourism*, second edition, 2016, UK
- UNWTO (2018). *Tourism Highlights*, 2018 Edition, World Tourism Organization
- Lista structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare clasificate de către Ministerul Turismului, 2018
- Lista structurilor de primire turistică cu funcțiuni de alimentație publică clasificate de către Ministerul Turismului, 2018

<http://www.aquaticum.hu>

<http://www.bihor.anofm.ro/lmv.php>

<http://bihor.mmanpis.ro/>

http://www.bihariturizmus.eu/down/Turisztikai_ro.pdf

<http://www.bihor-bihar.ro>

<http://www.brecoradea.ro/index.php/programe/phare-cbc>

<http://www.huro-cbc.eu/ro/>

<https://www.bailefelix.net/>

<https://www.bailetinca.ro/>

<http://complex-adorianis.ro/prima-pagina/>

<https://www.felixspa.com/ro/>

<http://www.hoteliadolina.ro/>

<http://www.nord-vest.ro>

<http://www.inforegio.ro>

<http://www.steconomieuradea.ro>

<http://statistici.insse.rohttps://bihor.insse.ro/>

<http://www.stanadevale.com/>

134

<http://www.teir.ksh.hu>

<http://www.termalfurdo.net>

<http://www.turismbaile1mai.com>

<https://www.salvamontbihor.ro>

<http://www.hotelulceres.ro/>

www.hungarospa-rt.hu

www.programturismus.hu/ajanlat-hajduszoboszlo-gyogyszat.html

www.balneoportat.hu